

BULETINUL DE INFORMAȚII

AL GRĂDINII BOTANICE ȘI AL MUZEULUI BOTANIC DELA
UNIVERSITATEA DIN CLUJ.

BULLETIN D'INFORMATIONS

DU JARDIN ET DU MUSÉE BOTANIKES DE L'UNIVERSITÉ DE CLUJ
ROUMANIE.

Vol. V.

1925.

No. 3-4.

FLORA GRĂDINILOR ȚĂRĂNEȘTI ROMÂNE.

II. Plantele de podoabă, de leac, de farmece și credințe.

De

AL. BORZA (Cluj).

În călătoriile și excursiunile mele botanice m'am interesat, când am putut, și de plantele cultivate prin grădinile orașelor și satelor, știind că:

a) Cunoașterea plantelor cultivate este o completare indispensabilă — și totuși atât de des nesocotită — a oricărui studiu botanic-floristic, întregind icoana despre flora actuală a unui ținut, dând deslușiri asupra climiei locului, asupra relațiilor ecologice, în acelaș timp și asupra istoriei florei, cu schimbările, migrațiunile și îmbogățirile ei continue, datorite în bună parte și omului cultivator de plante utile, ornamentale și puse în serviciul credințelor și superstițiilor sale.

b) Consemnarea conștiincioasă a numirilor populare de plante, făcută de un cunoscător al plantelor, este o comoară prețioasă de date privitoare la bogăția lexicală și la morfologia limbii, la istoria ei și la geografia dialectelor.

c) Cunoștința plantelor cultivate de un popor, pentru deosebite trebuințe, este un element fundamental în cunoașterea culturii lui materiale și spirituale, a sufletului și mentalității, a simțului estetic, a imaginației, a sentimentelor sale, a trecutului său. Deasemenea starea economică, gospodărească și sanitară se reoglindește fidel în datele folkloristice și etnobotanice, colectate cu îngrijire.

Lista ce urmează este materialul brut etnobotanic, colectat în cursul unui lung șir de ani, a cărui publicare am crezut-o de necesară de pe acum, rezervându-mi studierea lui metodică pentru mai târziu.

Aceste date sunt o contribuție nouă botanică, limbistică și folkloristică la flora grădinilor țărănești de la noi și la cunoașterea numirilor populare de flori de ornament, plante de leac și utilizate în legătură cu credințele și superstițiile poporului, cultivate prin grădinile țărănești din România, complectând publicațiile mele etnobotanice anterioare ¹⁾.

Multe numiri sunt nouă, necunoscute în literatura botanică, de folklor și lingvistică. Altele prezintă nuanțe noi sau variații de pronunțare. Altele în schimb sunt deja cunoscute și publicarea lor este de importanță numai din punctul de vedere al geografiei limbistice, al răspândirii diverselor numiri. Poate să fie de folos și acestea pentru complectarea datelor din excelentul Vocabular al d-lui Z. C. Panțu ²⁾ și la alcătuirea atlasului limbei române. Istoria noastră culturală încă poate scoate date și concluzii instructive din acest material, pe cum indic la sfârșitul enumerației mele. Am convingerea, că chiar din punct de vedere limbistic sunt de mai mare valoare și inspira mai multă încredere datele culese de un specialist în materie botanică, decât de unul care „n'are idee de botanică”, fie el cât de erudit în filologie.

Datele mele etnobotanice sunt culese din peste 90 localități, enumerate mai jos. Mai bine este reprezentată Transilvania, mai slab celelalte provincii. Totuși sunt deosebit de interesante datele din Maramureș, Basarabia, Bucovina și Moldova, deși culese dintr'un număr mai restrâns de comune. Căci aceste comune cu grădinile lor mi-se par foarte tipice, adecă reprezentând ținuturi întregi și redând nomenclatura botanică populară a unei bune părți din țara noastră. Totuși nu îndrănesc încă să generalizez și să atribui unor ținuturi întregi neexplorate încă numirile aflate ici-colo.

La urmă dau și câteva numiri de flori în limba bulgară, găgăuță (turcească) rusă și ucraineană apoi săcuiască, culese prima în sudul Basarabiei (Satu-nou lângă Ismail), la Șabla și Caverna în Cadrilater, a treia în Orheiul Basarabiei, cea găgăuță în comuna Ghiaur-Suiciuc (jud. Caliacra) și cea săcuiască în Vlahița (Oláhfalu) în jud. Odorhei, unde există un contact al acestor populații neromâne cu elementul românesc.

Ca material de comparație și aceste date încă pot fi de mare interes.

Nu m'am putut decide să public aci și datele aflate în literatură referitoare la plantele cultivate de neamurile conlocuitoare ³⁾ sau

¹⁾ Al. Borza: Flora grădinilor țărănești române. I. Mărul. [Bul. de inf. al Grăd. bot. Cluj, v. I (1921) p. 64—87.]

Al. Borza: Numiri populare de plante. [Transilvania, v. XLI (1910) p. 376—377].

Al. Borza: Grădinile țărănești din Munții Apuseni [Convorbiri Științifice an. II (1918) No. 2 și 3].

Al. Borza: Material pentru vocabularul botanic al limbii române. Grădini țărănești din Banat [Dacoromania, v. I (1920—21) p. 259—362].

²⁾ Z. C. Panțu: Plantele cunoscute de poporul român. București, 1909.

³⁾ Schullerus, Pauline: Pflanzen in Glaube u. Brauch der Siebenbürger Sachsen [Archiv Ver. Siebenb. Landesk. N. F. 40 (1916—1921) p. 78—118 și 348—426]. — Horváth, Géza: A honfoglaló magyarok természetrajzi ismeretei [Term. tud. Közlöny 1896, p. 522—24] etc.

vecine¹⁾. Aceasta voi face-o în lucrarea mea mai mare etnobotanică comparativă și critică ce pregătesc.

Un număr respectabil din datele ce urmează mi-au fost comunicate de următorii profesori de științe naturale — foști studenți de-ai mei —: V. Mathe (Chiraleș), I. Pop (Blaj), V. Solomon (Deva) și Ilie Rusmir (Almaș). Mi-au mai comunicat date și dnii G. Bujorean (Cluj), N. Pop (Blaj), Tr. German (Blaj), I. Bărbat (Ucea), T. Mărginean (Oravița), G. Precup (Rebrișoara) și Prof. Dr. Popescu Voitești (Cluj). Dl. Cornel Görtler șef de culturi la Grădina botanică m'a ajutat la identificarea precisă a varietăților horticole diverse. Tuturor le exprim și la acest loc mulțumitele mele sincere.

Lista localităților citate, cu prescurtările comunelor mai des amintite în lucrare.

A = Agârbicia (jud. Târnava mare)	F = Fânețele Clujului (jud. Cojoena)
Almăj = (în Banat, jud. Arad)	Ge = Geoagiu (jud. Hunedoara)
Ar = Curtea de Argeș (jud. Argeș)	Gorj = județ în Oltenia.
B = Blaj (jud. Târnava mică)	Ismail = în sudul Basarabiei
Bă = Băcăia (jud. Hunedoara)	L = Lupu (jud. Alba inferioară)
Be = Berchiș (jud. Turda-Arieș)	M = Măcin (jud. Tulcea)
Bi = Biertam (jud. Târnava mare)	Mă = Măgură (jud. Bistrița-Năsăud)
Bogdana = (jud. Sălaj)	Măr. = Mărășești (Moldova)
Bo = Bobâlna (jud. Hunedoara)	Mi = Mischiu (jud. Turda-Arieș)
Borl. = Borloveni-vechi (Bănat, valea Almajului)	Moiseiu = în jud. Maramureș.
Boz = Bozeș (jud. Hunedoara)	Mu = Murfatlar (jud. Constanța)
Br = Borșa (jud. Maramureș)	Murăș = Comunele Pietriș-Corbești-Roșia-Obârșia pe Valea Pietrișului (jud. Arad)
C = Ciufud (lângă Blaj)	N = Negrești (Țara Oașului, jud. Sălaj)
Ci = Ciuguzel (jud. Alba-inferioară)	O = Ocoliș (jud. Turda-Arieș)
Câmp. = Câmpuri, comună lângă Soveja, Moldova.	Orav. = Oravița (jud. Caraș-Severin)
Ce = Ceanul deșert (jud. Turda-Arieș)	Orheiu = în Basarabia.
Ch = Chiraleș (jud. Solnoc-Dobâca).	Pă = Pănade (jud. Târnava mică)
Cm = Cușma (jud. Bistrița-Năsăud)	Pe = Petridul de jos (jud. Turda-Arieș)
Co = Copand (jud. Turda-Arieș)	P și Pg = Pogăceaua (jud. Turda-Arieș)
Curchi = Mănăstirea Curchi (jud. Orheiu, Basarabia).	Pi = Pișcolt (jud. Sătmăr)
Dorna = în Bucovina.	

¹⁾ Vezi Engl. Jahrbücher, v. XXVI (1898) p. 163 pentru Serbia. — Hegi, Illustr. Flora v. Mittel Europa, vol. I—VI, pentru Europa Centrală și de Sud. — Kerner, A. Die Flora d. Bauerngärten in Deutschland [Verh. d. Zool. Bot. Ver. Wien, v. V (1855) p. 789—826]. — Publicațiile importante de Hehn, Fischer-Benzon, Marzell, Murr etc.

Po = Poșaga de sus (jud. Turda)
 Por = Porumbacul de jos (jud. Fă-
 găraș)
 Rebr = Rebrișoara (jud. Năsăud)
 Ro = Rodna-veche (jud. Năsăud)
 S = Sâncel (lângă Blaj)
 Să = Sălciua (jud. Turda-Arieș)
 Șabla = în jud. Caliacra.
 Satu-nou = în jud. Ismail.
 Sâmpetru = în jud. Cluj.
 Som = Someșul-rece (jud. Cluj)
 Sm = Satu mare (jud. Satu mare)
 Sp = Spătac (jud. Alba inferioară)
 T = Teiuș (jud. Alba inferioară)

Țag = Țagul-mare (jud. Turda-Arieș)
 Te = Tecșești (jud. Alba inferioară)
 Tiur = Tiur (jud. Alba inferioară)
 Tn = Turda nouă (jud. Turda-Arieș)
 Tu = Turdașul românesc (jud. Alba
 inferioară)
 Ucia = Ucia de sus (jud. Făgăraș)
 V = Vereșmort (jud. Alba infe-
 rioară)
 Vad = Vad (jud. Maramureș)
 Vi = Vișău (jud. Maramureș)
 Vp. = Valea Putnei (Bucovina)
 Z = Zagra (jud. Bistrița-Năsăud)
 Zl = Zlatna (jud. Alba-inferioară)

Enumerația plantelor.

Aconitum paniculatum Lam.

Omac (Br).

Adus dela pădure, se cultivă rar de tot în Transilvania.

Aconitum napellus L.

Fără nume (Cm).

Văzut o singură dată în grădină sătească.

Achillea ptarmica L. flore pleno.

Ciucurei albi (Zl); cănăcei (Ci); bănuți albi (Cm); schinteiute albe (Br);
 Cultivată foarte rar ca împrumut recent.

Aquilegia vulgaris L.

Căldăruși (C, Ar); cupe (Br); clopoței (Ci, Sp); toporași (Ro); cinci
 clopoțiale, cinci coadie (Ținuturi cu Sași: Schuller us, p. 186) cinci cote
 (Munții Apuseni).

Răspândită mai ales la munte.

Agave americana L.

Fără nume (Curchi).

Țeranii neaoși nu o au.

Ageratum mexicanum Sims.

N'are nume (B).

Se cultivă rar, la sate numai de intelectuali. Este o plantă ornamentală
 introdusă abia la 1823 din Peru și Mexic.

Ailanthus glandulosa Desf.

Oțetar (Gorj).

Turcește: ailant (Ghiaur Suiuciu).

Prin Dobrogea copac comun pe lângă drumuri și case. Țeranii nu-l cul-
 tivă bucuos.

Aloe vera L.

Doftor (L).

Împrumut recent la o casă.

Althaea officinalis L.

Rujă (Bi); nalbă mare (Tiur, Tn).

Rarisimă prin grădini, se adună însă buruiana dela câmp ca leac.

Althaea rosea C a v.

Nalbă (S, Po); nalbă de-ai mare (C); nalbă mare (Be, T); nalbă de grădină (P, Țag); ruji (Curchi) rujă de pă tuleu (Z, Năsăud)

Bulgărește: Ghiulfatma (Cavarna)

cabuliști (lângă Ismail).

Turcește: Gül fatma (Ghiaur Suiuciuc).

Se pare că e introdusă mai recent în grădinile țărănești. Originară din Orient, adusă în Europa de turci.

Amarantus caudatus L.

Bujor (Dorna).

Moțu Curcanului (Gorj și Prahova).

Cultivat ici colo de țărani.

Anemone hepatica L.

Flori de juară, floarea paștilor (Prin comune săsești cultivată f. rar : Schullerus, p. 158).

Antirrhinum majus L.

Gura leului (S, C, B, Bi, Pă, Ch, Curchi, Por, Ro, Gorj); gură dragă (Cm); gura ursului (Mi); căscate (Pg).

Bulgărește: bulcița (Cavarna), curtaz (Șabla).

Găgăuțește: Aslan — azlâ (Ghiaur Suiciuc).

Împrumut mai nou din grădini domnești și din târg.

Artemisia abrotanum L.

Lemnu Domnului (S, A, Mu, Ge, Boz, Pă, Să, Tu, T, Ci, Po, V, Pg, Sp, Țag, Te, Pi, Gorj, Vp, Orhei, Câmp, Por); lemnu lui D-zeu (Ucia); lemnus verde (Rebrișoara și Z); lemnus (Pe, N, Be, Tn, Pg, Vi, Mi, Ce, Mă, Br, Ro, Sm, Vad); iarba lui Dumnezeu (în ținuturi săsești: Schullerus, p. 368).

Rusește: Boju-dreva (Orhei).

La Săcui: Vénasszonycitrus (Vlahița).

Sașii încă o numesc adesea „iarba lui Dumnezeu“ (Schullerus l. c.)

Cea mai răspândită plantă mirositoare prin grădinile țărănești române.

Artemisia absinthium L.

Pelin bun (Tn); pelin (Br, Gorj).

Rusește: polene (Vrânceni, jud. Zastavna).

Bulgărește: pilin (Cavarna).

Se cultivă foarte rar, întâmplător, căci planta crește sălbatică din belșug în preajma satelor.

Artemisia annua L.

Măturișcă (Pg); măturită (Br); mătură turcească (Pg); mătura maicii Precești (T); mălin (O).

Puțin frecventă.

Asclepias syriaca L.

Ceara albinii (Ar); Cuișoare (Bucovina, comunicat de Gh. Bujorean).

Văzută o singură dată, recent introdusă. În Bucovina mai răspândită.

Aster novae Angliae L., *A. Novi Belgii* L.

Șalbă moale (S); săpunele (Pă).

Introduse mai nou prin grădinile orașenilor și ale sătenilor mai râvnitori ici-colo.

Atriplex hortensis L.

Lobode de grădină (Tag); lobode (pretutindenea) (Cm, Orhei).

Bulgărește: biela loboda (lângă Ismail).

Se găsește pretutindenea la țară, fiind fiartă în zamă și gătită ca mâncare groasă.

Atropa belladonna L.

Floarea codrului (Gorj).

Mătrăgună (B, Be, Br, Ro, Gorj).

Sașii încă îi zic pe alocuri „matreguna“ (Schullerus, p. 412).

La retoromani în Elveția „madragona“ se numește afirmativ *Sempervivum tectorum* (Hegi, Ill. Flora v. Mitteleurop. v. IV, 2. p. 547.)

Se cultivă foarte rar ca buruiană de leac și farmece. Mai adesea se adună pentru acest scop din pădure.

Baldingera arundinacea (L.) D u m. v. *picta* (L.) N y m.

Petele (Pg); iarbă șierțească (B); iarbă albă (Cm, Bi); iarba șerperii (C); iarbă tărcată (Ci); iarbă creață (T, V); iarba boierului (Curchi); iarbă (Por.); cordele Măr.; pantlicuțe (Câmp.).

Foarte răspândită prin grădinile țăranilor și domnilor la sate.

Begonia metallica G. Smith.

Fără nume (A).

Foarte sporadic întâlnești și la țară diverse specii de Begonii cultivate în ghiveci, ca împrumut de tot recent.

Begonia semperflorens Link et Otto.

Țigancă (Br).

Bellis perennis L. și var. flore pleno.

Boglarca (Tn); Boglari (Zl); Bumbușcuțe (T); bumbuște (Mi); schinteiuțele (Ro); bănuței (Curchi, Gorj).

Ca plantă de ornament străbate în grădini și la sate, imitând moda orașănească.

Bergenia crassifolia (L.) Engler.

Fără nume (Br).

Împrumut dela boerul unde a slujit femeia.

Buxus sempervirens L. mai adesea for. *arborescens* Hort.

Bănuleț (Zl); bănuței (Reghin); bănuți (Cm); pospang (Sm).

Oamenii care au slujit pe la orașe ca lucrători la grădini și parcuri au adus foarte sporadic, și la sate, această veche plantă de podoabă, întrebuințată la cununii și înmormântări. Mai răspândită în ținuturile săsești.

Centaurea Cyanus L.

Neghină (B); floarea grâului (numire răspândită prin Ardeal).

Albăstrițe, albăstrele (Gorj).

Bulgărește: mitlicina.

Se cultivă foarte rar de țărance mai pretențioase.

Centaurea moschata Willd.

Pejmă (P, Pg, T).

Rar se cultivă prin Transilvania de preotese și învățătoresc, trecând și la țărance ici-colo, ca plantă iubită pentru mirosul ei pătrunzător.

Citrus limonium Risso.

Țitrom (Br, în ghiveci); țitron (Cm).

Împrumut de tot recent dela „domni“.

Chenopodium ambrosioides L. [și rar *Ch. botrys* L.]

Tămâiță (S, Să, Sp, F, Cm, Ch, Ucia, Ro [cult. din bătrâni], Vi).

Veche plantă de podoabă țărănească, cultivată în toate părțile.

Cheiranthus cheiri L.

Vioală (Zl); vioală de iarnă (T); micșunele (Gorj).

Turcește: sarâ-șiboi (Ghiaur Suiciuc).

Împrumut nou la țărani orașeni, rar de tot.

Chrysanthemum balsamita L.

Calapăr (Transilvania [Z, Pe, S, Por., C, Cm, Ge, Sp, Boz, Bă, Pă, Be, Ucia, Tu, Pg, Mă, Te, F, Ce, T, Ci, Po., Tu, Mi, Tiur, Ro, Țag], Basarabia [Orhei, Curchi], Moldova [Măr., Câmp.], Bucovina [Vp], Gorj în Oltenia; călăpăr (Murăș); călapăr (Pișcolt); calampăr (Satu mare); călupăr (Negrești în Sătmăr; Vad, Borșa și Vișău în Maramureș) [și calupăr]; carapăr (Câmpeni) carpăn (Munții Apuseni).

Bulgărește: calofer (Cavarna), calofăr (Ismail).

Rusește: canuper (Orhei).

Turcește: Kertieli-nané (Ghiaur-suiuciuc).

La Săcui: boldogasszonytenyér și vénasszonybüzlentyű (Vlahița).

Cea mai frecventă și mai caracteristică plantă de leac (mai rar) și de podoabă binemiroitoare a grădinilor neaoșe țărănești.

Chrysanthemum cinerariifolium (Trev.) Vis.

Cănăcei (C, Mi); bumbișori (A); rută (Z); căsuți (Mi); mușățul (Bi) floarea raiului (Ucia); mătura raiului (Bi, Să, Po); bâz (Bi); măturița maicii preacurate (Vad); tătăiși (Pg, T); tămăioară (Ge); romonițe (Pă); rumoniță (Să).

Turcește: Cheabe-pelini (Ghiaur-Suiciuc).

Cultivată mult la țară pentru frunzele-i binemiroitoare.

Chrysanthemum coronarium L.

Lalele (! Ar).

Bulgărește: mărgăritca (Cavarna).

Turcește: Altân-tabac (Ghiaur-Suiciuc).

Văzută o singură dată în grădini la români.

Chrysanthemum indicum L.

Fără nume (Sp, Cm); erisantime (S, Măr); crizantine (Pă, Murăș); crisantim alb (B); crisanten (Să); bumb (B); pelin (A); tufănică (Mu, Ar); tă-tăiși (P); cătăline (Ch, T); flori de iarnă (Ge); pește de iarnă (Ge); ruji de toamnă (Tiur).

Turcește: Güss-cicec (Ghiaur-Suiciuc).

Diverse varietăți de *Ch. indicum*, dar și *Ch. frutescens*, *Ch. sinense* etc. apar mai recent și prin grădinile țărancelor mai iubitoare de flori, ca împrumut dela domni.

Chrysanthemum leucathemum L.

Salomii gălbene (A).

Floare de câmp foarte rar cultivată pentru podoabă, în rase horticole.

Chrysanthemum parthenium (L.) Bernh. și var. *foliis aureis* Hort.

Românițe (Cm, Vad); smirnă (Cm); mătřițe (Moiseiu); iarbă creață (C); laba găștii (Tn); becimușcat (Mi); gradiștea lui Domnu Christos (Nad); creasta cocoșului (S); bunghișori (S); firică (Boz); poala Sf. Mării (?) (Ro).

Bulgărește: laiencica (Șabla); mirosliști (Ismail).

Se cultivă ici-colo pentru mirosul plăcut.

Gaillardia pulchella Foug. și mai ales *G. aristata* Pursh. var. *grandiflora* hort.

Steluță (B); fluturei (A).

Cumpărată dela oraș în timpuri de tot recente.

Calendula officinalis L.

Sulușină (Sp); șilișini (Ce); șilimișni (Be, Pg, Te); silinii (Bi); șilișină (Ci, T); sulumini (S); cilimnii (Tag); ciulumnini (Mi); cilimini (Să); filumini (Pă); filimini (B, S, T); gălbinele (M); gălbinele (Orheiu); gălbinași (Mu); rușiori (Ge, Bo, Boz, Vidra); rujinei (Br); rujișele (Ro); ochi galbini (Borgopund).

Bulgărește: Grădinsca-ruja (Cavarna).

Turcește: nerghiș (Ghiaur Suiuciuc).

Printre cele mai răspândite flori țărănești veritabile și vechi.

Callistephus chinensis (L.) Nees.

Ochiu-boului (S, C, M, Bi, Ge, V, Mi, Sp, Vp, Por., A); uăchiu-boului (Boz, Cm); pește ficioruștii neri (Som.); pește de toamnă (Be); rujă de toamnă (B, Să, T, F, Tag, Ch); palanețe (Sânmartin); (polaneț? Sav.); ro-togoale (Be); tătăiși (Br); garofiți (Orheiu).

Bulgărește: bugurodice (Cavarna).

Fiind efină, ușor de cultivat și frumoasă, se răspândește tot mai mult cultura acestei flori de toamnă prin grădinile dela țară.

Canna indica L.

Cane (Orav.)

La orașeni.

Carthamus tinctorius L.

Șofran (Pe, Bi, Orheiu [în aluat să-l gălbenească]); fără nume (? Por.).

Se cultivă destul de rar ca plantă de podoabă și pentru vopsit.

Calliopsis bicolor Rchb. (*Coreopsis tinctoria* Nutt.)

Flori ca stelele (S).

Abia se găsește la orașeni și mahala.

Coleus Blumei Benth. diverse varietăți.

Poala Maicii Precistă (L); mireasă (Măr.); urzici (Por.).

Ca plantă medicinală — vindecă tăeturile! — și de ornament se cultivă la mahala și ici-colo de țărani.

Convallaria majalis L.

Clopoțel, sufleteale (Ținuturi săsești: Schullerus, p. 184); ghiorevireag (C); lăcrămioare (Teiuș, Alba Iulia, Gorjiu).

Țăranii români nu prea cultivă lăcrămioarele, ca sașii.

Dahlia variabilis (Willd.) Desf. cu numeroase variațiuni horticole.

Fără nume (S); gheorghine (Pg, Som., VP, N, Să, Ce, Pă, [aci sunt galbine, vinete cormojii și roșii]); gheorghină (Boz, Tiur, Be, Sp, Orheiu, Murăș, Țag); gorghină (Mi); gherghină (Câmp.); gheorghini (Mă, Curchi); ghiorghini (Ucia); ghiorghine (Gorju); leurdini (Br).

Turcește: Șecheaet (Ghiaur-Suiciuc).

A devenit în ultimele decenii o plantă de ornament țărănească mult cultivată.

Dianthus barbatus L.

Zaschiu sălbatec (Ci); sacfiu nemțesc (Pg); sacfiu turcesc (Tn); segfiu (S); nemet secfii (B); sacfiu (Tn, Mi, T); țefliu, secfiu (Pă); sanfiu (Vad); garoafe (S, Ucia); pușca lupului (S); scaunu popii, vâzdoance ungurești (Z); vâzdoage (Mă, Borgoprund, Vp); ptetrucel (Bă); cuișoare (L, Gorju); cocoșei (Br); inger (Șabla); gvozdică (Curchi); cărinjea (Som.); susfirăgi (Orav.); ursuele (Poiana Ștampi-Bucovina); ursărele (Dorna).

Bulgărește: anghel (Cavarna).

Plantă de podoabă foarte răspândită și veche.

Dianthus caryophyllus L. cu varietăți învalte de culori felurite.

Sacfiu (C, Tu, Tn); secfiu (Zl, Sm); sanfie (N); sansiu (Br); saschiu (V); sâmferel (Borl.); schinteiute (P, Pg); flori domnești (Por. Ro); garofe (Vp); vâzdoance umplute (Z).

Bulgărește: calamfir (Cavarna).

În Săcuime: Szekfü (Vlahița).

Se găsește mai rar la țărani înstăriți, în apropierea orașelor.

Dianthus plumarius și *D. chinensis* L.

Secfii (B); schinteuță (Ch); scaunul lui Dumnezeu (Almăj); vâzdoance goale (Z).

Intră mai nou în grădinile țărănești.

Dicentra spectabilis Borkh.

Inima Domnului (B); cercică (Ar); ciurcei (Br); bordzalăi (Cm).

La Săcui: Szivvirág (Vlăhița).

Această plantă originară din Japonia începe a apare și prin grădini țărănești aproape de orașe.

Deutzia crenata S. et Z.

Mălin de grădină (Vad în Maramureș).

Fenomen izolat în grădini țărănești.

Delphinium ajacis L. în culori albastră și roz și var. flore pleno.

Ciocu paserii (S, A); ciocu cioarii (Sp); ciocănaș (Tn); pinteni (P); păpucei (T); țița caprii (A); oăcheșele (T).

Bulgărește: tuțcu țviati (lângă Ismail).

Delphinium consolida L.

Nemțisor (Gorju); Cisma cucului (Ge).

Am găsit odată întâmplător cultivată această floare comună din sămănături.

Dracocephalum moldavicum L.

Mătăcină (O); bosioc de munte (Br).

Cultivată sporadic în Nordul țarei ca leac de ochi și pentru stupi.

Elaeagnus angustifolia L.

Maslin sălbatic (B); maslin (Orhei); salce (Satunou la Ismail); salcă ce ăiroasă frumos (Tn).

Arbust adoptat foarte sporadic și de țărani și târgoveți.

Fuchsia coccinea Ait., *F. arborescens* var. *hybrida* hort.

Fucsie (B, Bo, Co, A, V, Tn), cerceluși (Măr, Gorj); ciucurel (Por.); cânăcel (A).

Apare ici-colo prin ferestre la mahala și săteni mai „moderni“.

Gladiolus gandavensis van Houtte.

Crin roșu (A); gladioale (Ch).

De tot sporadic se întâlnește la intelectualii satelor.

Geranium macrorrhizum L.

Talpa găștii (A, Z); mușcata jinului (Mi); floarea vinului (Să, Tn); cu-mătră (A); borvirag (Mi); bănat (Z, Bă, Să); poala Sântei Mării (Boz); pri-boi (Banat, Borl., Vișău și Moiseiu în Maramureș) („în horincă, curăță“).

Ca plantă de leac și de podoabă — binemirositoare — se întâlnește în unele ținuturi. În Banat și Oltenia se culege dela pădure și se pune în păr.

Gypsophila paniculata L.

Scuturice (Borgoprund, jud. Năsăud).

Hedera helix L.

Țitron sălbatic (! Por.); iederă (numire răspândită).

Foarte rar cultivată de fiii poporului.

Helichrysum bracteatum (Vent.) Willd.

Ruji de pae (Br).

Excepțional numai se găsește la săteni.

Helleborus purpurascens W. K., (rarisim *H. niger* L. și *H. odorus* W. K.)

Spânz (Zl, Orav, Teiuș, Gorj, Ro); spânțu (Vad).

Sașii îi zic și ei: „spuns“ (Schullerus, p. 162).

Se cultivă tot mai rar ca o străveche plantă de leac, înlocuit în seau-nele săsești de *Helleborus niger* L. uneori (Schull. l. c.).

Helianthus annuus L.

Floarea soarelui (Ci, F, Por, Gorjiu, B, C, Țag); rujă de soare (Sm); rășărită (Basarabia).

Bulgărește: slauciuglet (Cavarna).

Rar se cultivă și pentru podoaba grădinii. La Teiuș am întâlnit ca plantă ornamentală forma involtă: f. *ligulosus* Hort.

Helianthus sp. (probabil *H. serotinus* Tausch.)

Floarea de toamnă (Pg); sălcioară (AR).

Unele dintre speciile ornamentale de *Helianthus* încep a fi cultivate la orașe, de unde sporadic sunt duse și la sate.

Helianthus tuberosus L.

Piciogne (S); pere iernatice (Som); nap turcesc (Br); napi porcești (Gorju).

Pentru nevoile gospodăriei se cultivă ici-colo.

Heliotropium peruvianum L.

Vanilie (Tn).

La orașe și târgușoare răspândită mai nou.

Hemerocallis flava L.

Dreț galbin (C).

Rarisimă prin grădini la oraș, la sate văzută o singură dată.

Hemerocallis fulva L.

Cașiță (Be); beșina sasului (S, Tiur, T); liliom (Ci); lilion (Zl); gătlane galbene (Por.); tulipeni galbeni (Cm, Ro); liliuăn galben (N); crin galben (Co, Ar, Câmp.); stânjinei galbeni (Pg); stânjinei (Tn).

Se răspândește binișor și la sate această frumoasă floare, găsită mai nou de dl Col. Grințescu la aparență spontană în Moldova.

Hesperis matronalis L.

Vioale de noapte (Pg); vioale de primăvară (Mi).

Turcește: Stambol-erghivan Ghiaur-Suiciuc).

Rară prin grădinile românilor, împrumutată mai nou dela străini.

Hyacinthus orientalis L. varietăți de culori diverse precum și forme pline.

Goroncuță (Ch); mixă (albă, roșie) (Borl, A'măj); zambile (Mu).

Importație recentă dela orașe prin puține grădini la țară.

Hosta coerulea Trattk.

Cală (! Ar). [Confuzie de numiri].

Rarisimă la sate.

Iris germanica L.

Beșina sasului mierie (S); liliuăn (C); gătlane vișetete (Por); iarbă lată (O); crim (Orhei); lilion (T); liliuăn ăneru (V); pescuți (Pe); stânjieni (Vad, Vișău;

stânjinași (Orheiu); stânjinei (Mu, Curchi, Țag); stânjinei mînerii (Pg); stânjini (Câmp, Ro); stîjin vînat (Ge); stînjenei (Gorjiu).

Bulgărește: grădinschi crim (Cavarna), pironiga (lângă Ismail).

Țurcește: zambac (Ghiaur Suiuciuc).

La Săcui: Máriagyász (Vlahița).

Foarte comună prin grădinile sătești ca veche plantă de podoabă.

Impatiens Balsamina L. [și *I. Sultani* H o o k. fil. în ferestri].

Borjomină (V); chișonpapuc (S); ciucurel (Bo); curvavirag (Mi); lemn de apă (Tn); păpușii domnișoarei (T); Țipăruși (Orheiu); Țiersăc (Curchi); bucuria casei (Măr).

Bulgărește: canaicec (Cavarna).

Ambele mai mult prin grădinile mahalalelor.

Impatiens Roylei W a l p.

Noutate, fără nume (Por).

Inula helenium L.

Iarbă Mare (Zl, Br, Vi, Gorjiu).

Străveche plantă de leac, „de nădușală“, acum se găsește rar prin grădini la munte. Uneori cultivată prin satele săsești (Schullerus p. 394).

Ipomaea purpurea L a m.

Holbură bună (C); holburică (Măr.); rozete (Mu); tolcere (T); barba împăratului (! Orheiu).

Importație nouă destul de rară.

Iasminium officinale L. Iasomie (Curtea de Argeș).

Văzută o singură dată în grădina de la o veche casă modestă boerească

Kerria japonica DC.

[Fără nume] (S); trandafir galben (Ge, Cibu — j. Hunedoara)

Imprumut nou, extrem de rar, la intelectuali mai mult.

Kochia scoparia S c h r a d.

Mătură de grădină (Orheiu, Țag); mături (S, B; Ge, Ci, Tn, Sp).

Bulgărește: metla (Cavarna), mătla (Ismail).

Răspândită și la sate.

Lathyrus odoratus L.

Măzărătă (Bi).

Cumpărată mai nou la oraș.

Lychnis chalcedonica L.

Garoafe roșii (S); scânțieiuță-roșii (Pg); scânțieiuță (Bă, Ci); scaunupopii (Tiur); stele (V); pene de mătăasă (Zl); pîetrucele (Bă); urșinic (Br); arșinic (Cm); arșinic (Ro).

Incă puțin frecventă. Element străin în grădinile țăranilor.

Lychnis coronaria (L.) D e s r.

Neghină de grădină (Ch).

Rarisimă.

Lilium candidum L.

Liluiăm alb (Mi, N, Pă, Tn, V); liluiăm (T); lilion (Ch); erin alb (T, Por, Ar. Câmp.); erin (Curchi); stânjinei-albi (Cm).

Bulgărește: Biel-crim și biel zambac (Cavarna).

Turcește: Ac-zambac (Ghiaur-Suiuciuc).

Rusește: Lilie (Curchi).

Nu prea comună la noi.

Lilium Martagon L.

Aișor de câmp („s'a rătăcit" într'o grădină din Moiseiu-Maramureș).

Levisticum officinale Koch.

Luştreang (Pă); leuştean (Zl, Pg, Be, O, Br, Vp, Orhei, Vi); buruiana langoarii (sate săsești: Schullerus p. 93).

Săcuiește: léstyán (Vlahița).

Cultivată adesea ca leac, pentru farmece și de mâncare

Lupinus varius L.

Cafeiu (Br).

Se cultivă mai nou, în multe părți, ca podoabă și pentru înlocuirea cafelei.

Lupinus polyphyllus Lindl.

Cafeiu. Rar în scaunele săsești.

Lunaria annua L.

Săcuime: judáspénz (Vlahița).

Numai la orașeni am văzut-o și la săcui ca raritate.

Malva verticillata L. var. *crispa* L.

Nalbă creată (C, Pm).

Plantă medicinală și de ornament adusă abia prin veacul al XVI-lea în Europa din Orient, la noi se cultivă pentru podoabă, mai mult de domni, ici-colo.

Matthiola incana (L.) R. Br.

Vioale (S, B, C, Să, Tn, V, Pg, T, F, O, Por, Murăș); vioale (A, Vi); vioale bătucite (= invoalte) (Mi); violă (Vad); foalâne (Bi); foalcer (Ch); foalter (Cm); pruvireag (Zl); mixandre (Mu).

Bulgărește: Șiboi (Cavarna).

Turcește: cārmāzi-siboi (Ghiaur-Suiuciuc), metiolă, leveoi (Curchi).

Imprumutată dela orașe, se cultivă tot mai mult pentru podoabă.

Melissa officinalis L.

Mătăcină (C, Pă, Zl, Tu, Ci, Tiur, T, Te, Gorjiu, Ro, Țag, Ch); mătășină (T); motocină (Cm); mătecina (Certegea); maticină (Someșul rece); cătușnică (Vad); răstupească (Să, Po, O); buruiană de stup (Murăș); buruiana stupului (Pe); isma-stupilor (Ucia).

Bulgărește; mātucina (Cavarna).

(În Basarabia pareă lipsește).

Buruiană binemiroitoare, nelipsită din vechile grădini, întrebuințată de stupari.

Melilotus officinalis (L.) L a m

Sulfină (Gorj); Sulcină (Transilvania) (nu se cultivă de români).

Bulgărește: cumunica (cultivat în grădini la Caverna).

Se culege dela câmp.

Mesembryanthemum cristallinum L.

Barba capri (A); Floare de ghiață (T).

Căpătată dela domni.

Myosotis silvatica Hoffm. și *M. alpestris* Smith., forme horticole.

Befe (Vad); nu-mă uita (B).

Foarte sporadic prin târguri.

Mentha crispa L., *M. suaveolens* Ehrh.

Ismă creață (S, Gorj, Sp, Por. Ucia); giosmă creață (Gorj); ismă bătrânească (S); ismă turcească (B-Iova, Câmp.); ismă (Mu, Bi); izmă (Zl, T); nîntă creață (Ro, Tn, Pg, Be, Ce, Br, Cm, Z); nîntă (Pe, Mă, N, Tag, Ci, V, Sn, Tn, Mi); mintă (Tu); mintă creață (Câmp.); mnîntă creață (Vp, Orhei); fodorîntă (Vad); fogorînt (Sm); creață (Valea superioară a Arieșului).

Turcește: levanta (Ghiaur-Suiciuc).

Cea mai răspândită plantă de leac și podoabă binemirositoare la români.

Mentha nigricans Mill.

Minta lăngorii (Br).

Mai rar cu alte specii de ismă

Mentha piperita L.

Ismă bună (S, Pă, Tiur); ismă (C); ismă domnească (S); giosma broaștii (Gorj); nîntă broștească (Be); nîntă reși (= rece) (Orhei, Curchi); nîntă (Tag, Ch); mnîntă neagră (Vp); mintă moldovenească (Câmp.); borș-nîntă (Mi).

Turcește: nane (Ghiaur-Suiciuc, se întrebuințează la mîncări).

Rusește: meata (Orhei).

Foarte răspândită pentru mirosu-i plăcut și ca buruiiană de leac.

Morus nigra L.

Frăgar (Alba Iulia, Turda, Teiuș); dud (Gorj).

Bulgărește: Solcoveț (Ismail).

Morus alba L.

Șorcoji (Orhei); dud (Gorj); frăgar alb (Blaj, Turda, Berchiș).

În Banat culturi mai vechi, aiurea recente.

Narcissus poeticus L. și *N. pseudonarcissus* L.

Caprine (Gorj); coprine (C, Por.); flori de primăvară (Po); ruscuță plină și goale (Ch).

Cultivate rar de săteni, ca împrumut dela sași și unguri.

Nerium Oleander L.

Uleandră (A); liandru (Gorj); oleandru (Alba Iulia).

Intellectualii dela sate și țărani mai înaintați au primit rar de tot această plantă domnească în cultură, în case.

Nicotiana rustica L.

Tăbac (ici-colo prin Transilvania).

Se cultivă, pe furiș, ca leac și ca tutun.

Nicotiana alata Link et O.

Tutun (Curechi).

La sate numai prin grădini domnești se cultivă de podoabă.

Nigella damascena L.

Barba leului (Bi).

Se poate întâlni rar prin ținuturile unde românii sunt amestecați cu sași.

Ocimum basilicum L.

Busuioc (S, C, A, Z Bogdana, Mu, Bi, Ucia, Ge, Te, N, Orav., Ch, Boz, Pă, Măr., Zl, L, Som, Să, Be, Por., Tu, Ci, Co, Ti, Tn, Mi, T, Sp, Orheiu, Ce, F, O, Vp.); bosuioc (Mă, Br, Cm); bosuioc roșu și verde (Câmp.); bosâiuc (Ro, Vad, Visău).

Sașii încă îi zic „busuioc“ (Schullerus, p. 105).

Cea mai importantă plantă de leac, vrăjitorii și podoabă la sate.

Ocimum basilicum L., var. *crispum*, cu frunza îngustă și crețată.

Borjolică (Mi).

Rar se cultivă alături de busuiocul comun.

Opuntia Ficus-indica Mill. (?)

Palmă cu spini (C).

Excepțional adoptată de o țărăncă.

Origanum maiorana L.

Măgheran (S, C, Ge, Bo, Pă, Tag, L, Te, Be, T, Ce [„Dela Turda pân'la Cean, Drumu-i trandafir și măgheran“]; măghieran (Mi, Mă, Ucia); măgherean (Ro, Visău); măgeran (Ch; măieran (N, Vad); megheran (Br); mighierean (Vp); maghiran (Gorj).

(În Basarabia parecă lipsește).

În ferestri și grădini foarte comună.

Parthenocissus quinquefolia (L.) Greene.

Viță sălbatică (Pe); viță puturoasă (Ge); jiță sălbatică (Tn); vie deia bolundă (Co); jie sălbatică (V); jie bolundă (F).

Mai nou apare ici colo la casa țăranilor.

Passiflora coerulea L.

Floarea patimilor (Orav.) la orășeni!

Paeonia officinalis L.

Rujă roșie (S); ruje (C); rujă (Bă, Tn); ruji (Cm, Br, Tu, unde se numește tot așa și *Paeonia tenuifolia*); ruji mari (Ci); ruji de Rusalii (Ro, Visău); ruj (Dorna); rujămbujă (Sm); bajaranji (Pg); bajaranji (Mi); bujor (C, Tiur, Por., Ar, Ucia, Curchi. Măr, Gorj, Câmp., Murăș); tubaroja ? (B).

Bulgărește: bujur (Cavarna).

Turcește: Kemfa (Ghiaur-Suiuciuc).

Rusește : Pioni (Curchi).

La Săcui : bazsarozsa (Vlahița).

Mult cultivată și apreciată la sate ca podoabă.

Pelargonium radula Ait. var. *roseum* W.

Mușcată (Gorj); mușcată creată (S, B, Z, Ge, Bo, Pă, Por., L, Tiur, Sp, V, Mi, Ce); mușcată creț (M, Ro); mușcată încrestată (Co); belagoni (Măr.)

Bulgărește : alba (Șabla).

Cultivată tot mai mult, a străbătut și prin comunele dela munte, ca podoabă a ferestrelor.

Pelargonium odoratissimum Ait.

Mușcată care miroasă (Z); mușcăți ca măru Pă); mușcată alămâie (L); mușcată ca țitroamă (S); mușcatăr rotund (Ro); rotunda (A); indrusaim (Mărășești).

Bulgărește : indrișe (Șabla).

Apare ici-colo și prin ferestrele țăranilor, îndrăgită pentru mirosul plăcut de lămâie.

Pelargonium zonale Ait.

Mușcată (T, Tu, Tn, Ce, O, Te, Ucia); mușcată roșie (Zl, T), mușcatlă (Murăș); mușcată roz (Măr.); mușcată puturoasă (Ge, Mi); mușcată rotată (Mă); mușcată ca nalba (S); rotunda puturoasă (A); pute lizi (Ro); nalbă (Pe); pirigoane (Vad); flori de fereastră (Br).

Turcește : sardela (Șabla).

Se răspândește în toate părțile ca floare de fereastră, trainică.

Picea excelsa Link.

Brad (Curchi); molift, molid (Gorj).

Rusește : iauca (Curchi).

Țăranii primesc rar în curțile lor molidul.

Polygonum orientale L.

Creasta cocoșului (Pg).

Noutate din China și India ce se răspândește anevoe.

Petunia hybrida Hort.

Petunii (Curchi).

Țăranii nu le-au introdus încă în grădini.

Papaver somniferum L.

Mac (S, C, Tu, Ci, Br, Gorj, Vp); maci de grădină (Mu); mac de grădină (O); mac involt (Tiur) [fl. pleno].

Bulgărește : mac (Cavarna).

Turcește : afion (Ghiaur-Suiciuc).

Ca podoabă (varietăți involte), dar mai ales pentru semințele narcotice-alimentare se cultivă adesea.

Papaver Rhoeas L.

Măcuț (Br); mac de câmp (Gorj).

Turcește : cuculinza (Ghiau-Suiciuc).

De tot rar se cultivă varietăți horticole, pentru podoabă.

Phaseolus multiflorus Willd. v. *coccineus* L.

Făsaică ce se urcă (C); fasole bihaică (Mi); fasole grasă (Cm); păsulă grană (Som.).

Săcuime : bivalfuszuja (Vlahița).

Comună la munte și la șes, cultivată pentru ornament și hrană.

Peganum Harmala L.

Turcește : iuzechi (Baleic și Tatar Suiuciuc) (prin cimitire și sălbătecită).

Turcii o cultivau pentru vopsit și ca medicină; în grădini românești lipsește.

Phyllocactus Ackermanni Walp.

Palmă (Spini); limbă (Cavarna).

Bulgărește : izic (Cavarna).

Philadelphus coronarius L.

Iazomie (A, B); asomie (Câmp); iazmin (C, T, Ro); iajmin (Mi); lă-mâiță (Ar); fără nume (Br); limonade (C); mălin alb de pă lemn (Vad).

În timpurile mai noi se răspândește tot mai mult această binemirosi-toare tufă de ornament.

Phlox paniculata L.

Fără nume (B, C, Som.); seaunu Domnului (A); rotocoale (Bucerdea); sămăcișă (Cm); grânoasă (jud. Alba inf.); liurbăn de toamnă (Ch); ursărele (Dorna).

Ici-colo și la țărani, pentru podoaba grădinii.

Plectranthus fruticosus L'Hérit.

Poala Maicii Preceastă (B).

Ici-colo mai nou.

Populus balsamifera L.

Borzoșă (Br).

Adusă dela boeri din Borșa!

Portulaca grandiflora Lindley.

Porțolacă (T).

Imprumut nou dela domni străini.

Portulaca oleracea L.

Dragoste (Copșa : Schullerus, p. 91).

Săsește încă i-se zice „dragoste“!

Buruiană sălbatică, afirmativ și cultivată în ținuturile săsești pentru farmece.

Primula obconica Hance.

Primulă (Teiuș).

În târgușoare ici-colo a pătruns deja, cultivată în ferestri.

Reseda luteola L.

Rezedă din România (S); rezedă (Să).

De tot sporadic alături de specia următoare :

Reseda odorata L.

Rezedă (S, B, Tu, Tiur, V, Mi, T, Sp, Orav., Ucia, Murăș, Tag); rezetă (A); rozetă (L, Por.); sñeurică (Mă, Vp, Ro. Dorna); zñeurită (Cm); sñeu-riță (Z, Br).

[In Basarabia lipsește?]

La Săcui: rezedă (Vlahița, — dar rarisimă).

Răspândită, ca plantă de podoabă.

Ribes aureum Pursh.

Lemn de cuișoare (S, B, Tn); cuișoare (Mu, Cm); cuișor (Pă, Cămp.); agriș ne ultoit (Mu).

Arbust ornamental din America de Nord, se cultivă mai nou și de țărani mai răsăriți.

Ribes rubrum L.

Păltinei cu păltinele (Br, Dorna); paltinele roșii (Vp); rozâncini (Ucia); rozincine (Por.); ribizli (Sm); strugurași roșii (Ro); pomușoară (Orhei); gonghicioare (Bogdana, jud. Sălaj).

Rusește: smarodină (Orhei).

Se cultivă pentru fructele comestibile de orașeni și puțin la sate.

Rosa multiflora Thunb. var. *Turner's Crimson Rambler* hort.

Grătărași (Mu).

Plantă de viitor și la sate.

Rosa centifolia L.

Rug (Mi); trandafir de Rusalii (Ro); trandafir (B, C, S, Bi, N, Z, Co, Tiur, T, Ucia, Ce, Vi, Te, Măr., Mă, Br); trandachir (Cm); trandașir (Bă, Pă, Vp); roze (C. Orav.; ruji (Ci, Be, Fi, Tag); ruji de ruji (Pg); ruji de rug de grădină (Vad).

Bulgărește: trandafir (Cavarna), trandafi (lângă Ismail).

Turcește: gül (Ghiaur-Suiuciuc).

Foarte răspândită plantă de podoabă, întrebuințată și pentru dulceață.

Rosa foetida Herrm. (= *R. lutea* Mill.)

Trandafir galben (Sp, Veza, împrejurimile Turzii).

Tot mai rar se întâlnește și la noi această străveche plantă de podoabă.

Rosa sp. diverse horticoale.

Trandașir în fereastră (C); ruji oluite (Ch); ruji dela rug, oltiane (Sm).

Diverse specii și forme de roze se cultivă de tot sporadic și la țară.

Rosmarinus officinalis L.

Rosmarin (Mu, Ge, T); rosmărin (Oravița); ruzmarin (Zl); rujmașin (Tn, Mi, Vi); rosmolin (Almăj); rosmalin (Schullerus p. 104); mirtin (Vp)?

La Săcui: rozsmarint (Vlahița).

Se cultivă în toate părțile prin ferestre, pentru podoabă, ori cel puțin se cunoaște după nume:

Robinia pseudacacia L.

Frasin (Murășciuci !); acatân (răspândit); acăț (răspândit în Ardeal) măgrin, pășuele (Mehadia, jud. Caraș-Severin).

În câmpiile noastre se cultivă tot mai mult, pentru umbră. podoabă, lemn și florile bogate în miere.

Rudbeckia laciniata L. fl. pl.

Fără nume (S, Tiur, Ar); ruji galbene (S, T, Ch); gheorghine galbene (Bi); gheorghină (Cm); floarea soarelui deei mică (Să).

Se răspândește mai nou vertiginos prin grădinile sătenilor ca plantă de podoabă.

Rubia tinctorum L.

Roibă (Banat, Borl.).

Întrebuințată pentru roșitul ouălor în puținele localități unde se mai cultivă.

Rubus Idaeus L.

Sñeură (Br).

Țăranii nu prea cultivă smeura.

Salvia officinalis L.

Jele (G, Boz, Bă, Pă, Z, Sp, Cm); jale (Ci, Por., Pg, T); jaie (Tn, Ro); serbăiu (comune săsești: Schullerus, p. 353).

La Săcui: Zsăja (Vlahița).

Se mai cultivă destul de des, ca pl. de leac și de podoabă.

Saponaria officinalis L. fl. pl.

Flori albe (A, Pă, Tiur, Sp); floare de săpun (Ch, A); săpunel (Mu); soponele (T, Tag); săpuñele (Pă, Tu); flori de sopon (Ci); fără nume (Orhei).

Turcește: cãrtopu (Ghiaur Suiuciuc).

Nu se cultivă prea mult, căci se găsește neinvoltă sălbatecă, întrebuințată pentru rădăcinile saponifere.

Saxifraga sarmentosa L. fil.

Fără nume (Br).

Văzută o singură dată la țărani.

Sedum maximum (L.) Krock.

Dragoste (Ci); iarbă grasă (Tn).

Rar se și cultivă pentru podoabă, leac, farmece, ca afrodisiac și pentru prevestiri. Mai adesea se culege planta sălbatecă.

Sedum spurium M. B.

Floare grasă (C); fără nume (Cm).

Dela domni au adoptat-o rar de tot și țărani înstăriți.

Sempervivum tectorum L.

Prescurăriță (Zl); prescurăriță (Pețelca, jud. Alba inf.); urechelniță (Ciufud, Odverem, Crăciunel, Bucerdea grânoasă pe Târnave, jud. Alba inf., Blăjel, j. Târnava mică), Ueia; urechișă (Alămor, Tăuni); urechiușe (Tiur); jinteră (Oravița); iarba urechii și iarbă grasă (Schullerus p. 95); iarba tunului (Ro).

Se cultivă pentru leac, vrăjitorii și altele, sus pe casă ori pe grajd și șură.

Symphytum officinale L.

Tatină (Zl).

Excepțional se și cultivă; pentru scopuri medicinale se culege la câmp.

Silybum Marianum (L.) Gaertn.

Armurariu (Te, Vad); armurarie (Br).

Ca leac la animale se cultivă sporadic.

Symphoricarpus racemosus Michx.

Lemn cu boabele albe (C); lămâiță, floare de ceară (A).

Bulgărește: osuci (Ismail).

Dela orașe trece ici-colo și în curțile sătenilor.

Syringa vulgaris L.

Scumpie (S, Bo, Te, Să, Tu, T, Co, Alba-Iulia, Porumbac); scunție (B); scumptiu (Zl); scumptie (Ci, Cugir); scrințe și scumpină (sate săsești: Schullerus p. 185); pelin (Tătărlăua, Spini. Sânpetru „Pă, la' toată casa“ ! numire autentică !); broștian (Harastăș, Sâmliorinț); boroștian (Tu, Be, Mi); malin (Viștea de jos, Orheiu, Murăș, Por., Ucia); melin Pg, [la Mi se numea tot așa mai demult], Blăjel, Șeulia română, Bogdana, Br, Țag); mălin (Tăuni, Ro. pe Câmpie, pe Someș); iorgovan (Murăș); orgona (Sarasău); liurbăn (Ch); lurbăn (Gurarăului); liliac (Vp, Ar, Mu, Banat, Curchi).

Bulgărește: liliacă (Cavarna), liliac (Ismail).

Turcește: erghivan (Ghiaur-Suiuciuc).

Ucrainește: liliac (Vrânceni, jud. Zastavna).

Rusește: sereni (Curchi).

Cel mai răspândit arbust ornamental.

Syringa vulgaris L. var. *albiflora*.

Mălini albi (Dorna).

Syringa persica L.

Malin de hăl oltoit (Cm); scumpie ultoită (T); mălin verde (Dorna).

Foarte rar la țărani.

Syringa Josikaea Jacq. fil.

Scumpie (Pe Arieș); călin, lemn-vântului, orgoian (Munții Apuseni; date publicate de Flatt K.: A Józsi-fáról, în „Nagyvárad“, a. 1891.)

Se și cultivă rar în Munții Apuseni unde este indigenă această plantă, se întrebuințează însă mai adesea ca podoabă și la fermece florile aduse dela pădure.

Satureja hortensis L.

Cimbru (pretutindenea); cimbur (Orheiu); șimboră (Orheiu).

Rusește (respectiv l. ucraineană): cibric (Orheiu).

Se cultivă prin toate satele pentru rosturile condimentare și medicinale.

Taetes erectus L.

Bocii (Pg); bofte (Ro); crăițe (Ismail, Zl); svisdoage (Ismail); vâz-doagi (Orheiu).

Foarte răspândită ca plantă de leac și podoabă, introdusă în Europa în s. XVI.

Tagetes patulus L.

Bocioi (Pe); botănci (Ch, Z, Cm); boance galbene [de leac] (Z, Rebr.); budiene (Ge); botcane (N); butucași (F); coșoroabe (Pg); cărujele (Să, T, Tn, Be, Ce, Te); cărăgele (Pi); cărujea (Som.); săscuțe (Ro); țigăncuși (Orhei); flori domnești (Boz, Bă); ochișele (B, A, Rebrîșoara și Salva, Mititei etc.); uăchișele (Pg).

Bulgărește: cămșița (Cavarna).

Turcește: cadife (Ghiaur Suiuciuc).

Printre cele mai răspândite flori, țărănești la români.

Ungurii încă îi zic ici-colo „oláh rózsa“ — trandafir românesc.

Trigonella foenum graecum L.

Bulgărește: mirodie (Cavarna, se pune în mâncare).

Plantă condimentară cultivată rar de tot în sudetul țării.

Trollius europaeus L.

Calcea calului (comune săsești: Schullerus, p. 186).

Abia se cultivă, în opoziție cu afirmația d-nei Schullerus!

Tropaeolum majus L.

Nemțoici (T); nemțoaice, colțu nașii (Măr.); butucași (Tag); flori cu două cozi (Br.); ciocănași (Să); ciocănăței (Bogdana); năsturții (Orhei, Curchi); pinteni (Să); rostopoîni (Z); fără nume (C).

Bulgărește: latincă (Cavarna și Is.).

Cultura acestei plante ornamentale nepretențioase aduse din America se răspândește tot mai mult și la sate în timpul din urmă.

Tulipa gessneriana L.

Tulipan (C, Ch, Tn); tulipani (Pă).

Rar se vede prin grădini țărănești.

Tilia cordata Mill., *T. tomentosa* Mch., *T. platyphyllos* Scop.

Teiu.

Cultivat pentru umbră și flori mai rar, lângă case, cimitire, și pe sate.

Verbena hybrida Hort.

Verbină (S, Pă); barbintini (Bi).

A intrat de câteva decenii prin sate mai frunțase ici-colo.

Vinca minor L.

Brabanoc (sate săsești: Schullerus, p. 85); bărbănoc (Z); bărbănoc (Mă Ro); cununiță (sate săsești: Schullerus, p. 85); saschiu (Tu, Tag); sasău (Be, Bogdana); iederă (! Por.); zazchiu (răspândit).

Cultivată din bătrâni ici-colo ca podoabă și pentru cununi.

Viburnum opulus L. var. *roseum* L.

Rujar care face ruji albe (Ci); drimoc, drimoz (sate săsești: Schullerus, p. 120).

De tot sporadic se cultivă și la sate de români.

Vicia faba L.

Bob (răspândit mai ales în Bucovina, Maramureș, Moldova, Basarabia); bobă (Ro).

Bulgărește : ceren-bob (Cavarna).

Cultivată ca plantă alimentară cu puteri vindecătoare și fermecătoare.
În vest foarte rară.

Viola hortensis (D C.) Wettst.

Barba împăratului (B, Tn, Ch); gușa găinii (Bi).

Bulgărește : pipirutca (Șabla).

Turcește : menevce (Ghiaur-Suiuciuc).

Destul de frecventă și la sate, ca plantă ornamentală mai nouă.

Viola odorata L. și *V. mirabilis* L.

Vioarele mirositoare (Ucia); vioarele de grădină (S); vioarele bune (C);
vioarele (A, T, Ch); vioarele neri (Tn, *V. mirabilis*).

Bulgărește : timinușca (Cavarna).

Cultivate destul de rar, adunate mai adesea florile dela câmp pentru miros.

Viola tricolor L.

Catifelute (Ucia); cârligei pătați (Borl.).

Bulgărește : timinușca (Cavarna).

Rar cultivată de români.

Zinnia elegans Jacq.

Căpitani (T); fără nume (Cm, „capătăta dela o sască”); găroafe (! Or-heiu); coconi (Por.); ținii (Curchi).

Pentru florile mari și colorate pe gustul poporului se cultivă tot mai mult și la sate, mai nou.

Zebrina pendula Schnitzl.

Telegraf (Mărășești).

Cultivată în fereastră foarte rar la vre-o preoteasă pe sate, mai des în mahalalele orașelor.

Concluziuni.

Și până la publicarea materialului meu etnobotanic întreg cuprinzând și pomii, plantele economice și culinare cultivate, țin să fixez unele concluziuni provizorii, care se pot trage din datele enumerate aci, combinate cu datele mele anterioare ¹⁾ și cu datele Vocabularului dlui Z. C. Panțu.

Florile de podoabă și buruenile de leac și fermece cultivate prin grădinile țărănești studiate variază foarte mult dela ținut la ținut, atât în ce privește numărul lor cât și în privința numelui lor popular (nebăgând în seamă ușoarele nuanțe de exprimare), întrebuințarea lor și credințele legate de ele.

Sunt în genere mai bogate grădinile la șes și prin suburbiile orașelor ori prin comunele rurale mai mari, decât la munte ori prin satele mai ferite de marile centre urbane. Mai bogate în regiunile unde țăranul nostru are contact cu populație săsească și turcească, mai sărace în ținuturi curat românești.

¹⁾ Vezi nota ¹⁾ din pag. 50

Plantele de podoabă, leac și farmece cultivate prin grădinile țărănești le impart în următoarele categorii :

a) Prin toate grădinile complete din cuprinsul întregii țări, găsim un stoc de plante nelipsite, „ubiquiste“, care poartă adesea și acelaș nume sau puține numiri de largă răspândire regională : sunt *fondul strămoșesc național*, în cultură la neamul nostru din timpul formării sale în veacurile I—IX.

Astfel sunt : trandafirul, jelea, mătăcina, busuiocul, mintă sau isma, măgheranul, calapărul, lemn-Domnului, filiminile, cimbrul, loboda.

Acestea sunt toate plante străvechi, în vechime mai mult medicinale, afrodisiace și de oracol decât ornamentale, care au alcătuit de sigur zestrea grădinilor *preromane* din aceste ținuturi și s'au păstrat până'n zilele noastre, fiind ușor de cultivat. Numele lor este ori tracic-dacic și „balcanic“ ori derivat din cel latin și paleo-grecesc, ori împrumutat dela primii Slavi cu care a venit neamul nostru încă neformat în contact.

b) Un al doilea grup îl formează plantele răspândite mai sporadic și purtând numiri variate, unele greco-romane, altele însă împrumutate dela turci, unguri etc. Astfel sunt : vioalele, crinul, iarba șerpească, stânjeni, căldăruși, rezedă, scumpie, tățăiși, bujor, rujmalin etc.

Acestea sunt iarăși plante străvechi, a căror cultură pare însă a fi pierit la poporul dacoromân, păstrându-se poate în puține puncte izolate (Munții Apuseni), fiind reintroduse însă în ultimele 2—3 secole dela popoarele conlocuitoare ori stăpânitoare, împreună cu numirile împrumutate dela ei.

c) Un al treilea grup de plante îl alcătuiesc flori de o largă răspândire, purtând diferite și heterogene numiri, după regiunile naturale ale țării, care sunt văile și „țerile“ (Făgărașului, Oașului etc.).

Astfel sunt : mușcata, cărujelele, gheorghinele, rujile de toamnă și floarea soarelui.

Acestea sunt plante introduse în horticultură abia de 3—4 secole ori și mai recent (mușcata adusă din Africa de Sud, cărujelele din America de Sud, rujile de toamnă din Azia de răsărit). Acestea au fost acceptate și de poporul nostru și îndrăgite — încât par a fi cele mai veritabile flori „naționale“ — din pricina faptului, că *se cultivă cu foarte mare ușurință*, sunt puțin pretențioase, înfloresc toată vara, până toamna târziu și sunt deosebit de ornamentale, fără a fi de alt folos.

d) Cel mai mare număr de plante reprezintă importății sau împrumuturi mai recente, de o răspândire foarte sporadică, purtând numiri variate, mai ales împrumutate din alte limbi (sacfiu, tulipan, zambile, floarea vinului, crizantine, verbină, borjomină, portolacă etc.) ori frumoase nume românești născocite de curând și negeneralizate încă, exprimând o calitate, o întrebuințare ori indicând originea presupusă a florii (lemn cu boabe albe, floare de ceară, iarba grasă, viță puturoasă, șofran, pejmă, mătură turcească, inima-Domnului, ciocu-paserii, lemn de cuișoare, etc.).

Multe din plantele acestea ornamentale sunt cultivate abia de câțiva ani ici și colo, primite dela oraș, așa încât nici botezul românesc nu l-au

primit, iar numele străin nu s'a prins de graiul nostru (*Saxifraga sarmentosa* *Rudbeckia laciniata*, *Begonia metallica*, care sunt cultivate „fără nume“).

Imprumuturile s'au făcut mai ales dela turci, ca importatori și dela maghiari, germani și slavi ca mijlocitori, dupecum tradează nomenclatura romanizată a plantelor.

Este iarăși de remarcat faptul, că numeroase confuziuni, de numiri greșit aplicate, s'au încuibat ici-colo și încep a se generaliza.

Școala se pare că a avut, în special în Ardeal, o prea de tot neînsemnată înrăurire asupra nomenclaturei florilor cultivate de țărani și intelectuali dela sate. Aceasta, tradează de o parte, că nu s'a prea făcut multă botanică și horticultură practică în școlile noastre. De altă parte dovedește, că organismul viu al limbii elimină cu putere tot ce i-se adaugă sub formă de carte și învățătură scrisă, primind numai ceea ce i-se transmite prin graiu viu în târg, în conversații particulare cu oameni de aceeași condiție.

e) Aproape 30 este numărul acelor plante, care cresc și spontan în flora noastră, de unde sunt introduse în grădini ici-colo, cultivate pentru po-doabă ori ca pl. de leac (*Artemisia absinthium*, *Dracocephalum moldavica*, *Geranium macrorrhizum*, *Lilium Martagon*, *Vinca minor*, *Convallaria majalis*, *Centaurea Cyanus*, *Melilotus officinalis*, *Helleborus purpurascens*, *odorus*).

Remarc pe urmă faptul, că din satele vizitate de mine lipsesc plantele medicinale cultivate prin grădinile țărănești din Apus: *Ruta graveolens*, *Archangelica officinalis*, *Lavandula spica*, *Thymus serpyllum*, *Coriandrum sativum*, *Hyssopus officinalis*, și a căror prezență se atribue de obicei ordonanței lui Carol cel mare sau a fiului său Ludovic: „Capitulare de villis“. Grădinile dela noi s'au desvoltat deci sub alte influențe culturale, stând în măsură mai mare sub condițiile florei și climei locale.

Iată deci cum reoglindesc plantele cultivate prin grădinile țărănești și trecutul neamului și istoria limbii, istoria noastră culturală ca și istoria horticulturii la noi, totodată însă și istoria florei înseși, înriurită de noi.

LA FLORE DES JARDINS DES PAYSANS ROUMAINS.

II. Plantes cultivées et utilisées comme ornement, remèdes, sortilèges et croyances populaires.

(Résumé).

La matériel ethnobotanique brut publié dans le texte roumain comprend la liste des plantes ornementales, médicinales, des croyances, ou servant à la prédiction de l'avenir, que nous avons trouvées ces dernières années dans les jardins des paysans roumains (et des bulgares, russes, tures et széklers) de Roumanie. Nous avons vérifié et modifié les listes plus anciennes et les indications nouvelles, mais vagues, de la flore de ces jardins, donnant ainsi une contribution à notre flore et en même temps à notre horticulture populaire.

Pour chaque plante nous avons indiqué le nom populaire roumain, éventuellement les dénominations en langue bulgare, turque, russe, ukrainienne ou hongroise utilisées en Roumanie, indiquant exactement les localités où nous les avons entendues, contrairement aux généralisations vagues des vocabulaires employés jusqu'ici. Les linguistes trouveront ici un grand nombre de noms populaires de plantes inconnus jusqu'ici en littérature.

Ce matériel ethnobotanique comprend aussi des indications utiles au folkloriste, pour les recherches d'ethnographie comparée et de l'histoire culturelle de nos paysans. Sur ce point nous indiquons nos conclusions provisoires suivantes :

a) Les plantes médicinales, ornementales etc. les plus anciennement cultivées par les roumains semblent être : *Artemisia abrotanum*, *Atriplex hortensis*, *Calendula officinalis*, *Chrysanthemum balsamita*, *Melissa officinalis*, *Mentha crispa* (*piperita* etc.), *Ocimum basilicum*, *Origanum majorana*, *Rosa centifolia*, *Salvia officinalis*, *Satureja hortensis*. Ces plantes sont à la fois très répandues et portent un seul ou un très petit nombre de noms. Elles sont un héritage de nos ancêtres préromains, romains ou paléoslaves, et sont entrées dans notre patrimoine avant le IX-e siècle, c'est à dire jusqu'à la formation de la nationalité et de la langue roumaine.

b) Un second groupe est composé de plantes sporadiquement cultivées, portant des noms variés. Elles représentent des fragments de l'héritage thraco-roumain ou paléoslave; cultivées par ci par là, ou totalement perdues, quelques-unes de ces plantes ont été réintroduites plus récemment, empruntées aux peuples voisins ou cohabitants. Ainsi sont : *Atropa belladonna* (plante indigène), *Aquilegia vulgaris* (ind.) *Baldingera arundinacea* v. *picta*, *Buxus sempervirens*, *Cheiranthus cheiri*, *Chenopodium ambrosioides*, *Chrysanthemum cinerariifolium* et *parthenium*, *Dianthus barbatus* (ind.), *Helleborus niger*, *Hesperis matronalis*, *Inula helenium* (ind.), *Iris germanica*, *Lilium candidum*, *Matthiola incana*, *Paeonia officinalis*, *Papaver somniferum*, *Reseda odorata*, *Rosmarinus officinalis*, *Rubia tinctorum*, *Silybum Marianum*, *Trigonella foenum graecum*, *Tulipa Gesneriana*, *Vicia faba*.

c) Le troisième groupe comprend des plantes excessivement répandues, quoiqu' introduites en Europe à peine depuis quelques siècles : *Callistephus chinensis*, *Dahlia variabilis*, *Helianthus annuus*, *Pelargonium zonale* (*odoratissimum* et *radula*), *Tagetes erectus* et *patulus*. D'origine balcano-dacique : *Syringa vulgaris*. Toutes sont exclusivement ornementales. Leur extension est due à la facilité avec laquelle on les cultive et à leur aspect agréable. Le peuple roumain les connaît sous des noms très variés.

d) Le groupe le plus nombreux des plantes énumérées dans notre texte roumain (89) sont des fleurs et arbres d'ornement, des remèdes ou des mauvaises herbes introduites tout récemment dans les jardins paysans et répandues de façon très sporadique — par suite du conservatisme du peuple roumain. Beaucoup de ces plantes n'ont pas même jusqu'ici reçu le baptême en langue roumaine et portent encore leurs noms étrangers adaptés à la

phonétique roumaine. D'autres ont reçu des dénominations roumaines qui varient d'un endroit à l'autre et expriment une qualité, un usage ou l'origine supposée de la plante.

Les emprunts ont été faits surtout aux turcs comme importateurs, aux allemands, aux hongrois ou aux slaves comme intermédiaires, comme l'indiquent les noms roumains de ces plantes.

e) Environ 30 plantes figurent dans notre liste, qui croissent spontanément en Roumanie et sont introduites dans les jardins par ci par là, cultivées soit comme ornement (*Convallaria majalis*, *Centaurea cyanus*, *Geranium macrorrhizum*, *Vinca minor* etc.) soit comme remède (*Artemisia absinthium*, *Althaea officinalis*, *Melilotus officinalis*, *Dracocephalum moldavica*, *Hel-leborus purpurascens*, *odorus* etc.)

Nous relevons le fait, que dans les villages que nous avons visités manquaient des plantes médicinales cultivées dans les jardins paysans de l'Occident, comme *Ruta graveolens*, *Archangelica officinalis*, *Thymus serpyllum*, *Lavandula spica*, *Coriandrum sativum*, *Hyssopus officinalis*, et dont la présence est attribuée habituellement à l'ordonnance de Charlemagne (ou de son fils Louis): „Capitulare de villis“.

Nos jardins se sont développés sous d'autres influences culturelles et tiennent compte en plus grande mesure des conditions de la flore et des climats locaux.

CONTRIBUTION POUR LA FLORE DE BESSARABIE.

Contribuțiune la flora Basarabiei.

Par }
De }

Prof. Tr. Săvulescu et Dr. T. Rayss (București).

1. *Acorus Calamus* L., abondant dans l'île Oceacov près de Vâlcov, dist. Ismail. 1. VI. 925. Ne forme pas de fruits. Plante inconnue en Bessarabie.

2. *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. Espèce inconnue en Bessarabie et trouvée par nous dans une vallée humide et herbeuse de la forêt de *Fagus*, près de Grezinți (dist. Hotin). 24. VII. 925.

3. *Polygonum pulchellum* Lois. var. *remotiflorum* Heldr., récolté à Gălilești, (dist. Ismail), sur le sable. 22. VI. 922. Cette espèce, inconnue en Bessarabie, s'approche le plus du *Polygonum arenarium* W.K. (recte *P. floridum* Winterl); elle se distingue par ses épis beaucoup plus longs, aux fleurs plus distantes et par ses fruits rugueux (pas lisses). Il est probable que *P. pulchellum* Lois. qui croît en France méridionale, Espagne, Italie, Grèce, Arménie, Serbie, Bulgarie, pousse son aire de répartition plus au Nord sur le littoral Pontique, du moment que nous l'avons trouvé en Bessarabie. On devrait le chercher aussi en Dobrogea.

4. *Rumex aquaticus* L. f. *hippolapathum* Rouy-Foucaud. Récolté à Cornești (dist. Bălți), dans la vallée humide devant la gare. 17. VI. 924. Espèce nouvelle pour la Bessarabie.

5. *Rumex conglomeratus* $\times$ *Rumex sanguineus* Hauskn., récolté à Vertiujeni, (dist. Soroca) par Prof. Em. Belin de Ballu, 15. VII. 907. Deux exemplaires complètement stériles, qui ont les inflorescences feuillées jusque près du sommet (caractère de *R. conglomeratus*), mais une seule feuille du périgone interne présente une callosité (caractère de *R. sanguineus*). Quelques fleurs pourtant possèdent une callosité aussi sur les deux autres pièces du périgone interne, mais ces callosités sont beaucoup plus petites que la première (caractère intermédiaire).

6. *Polygonum lapathifolium* L. subsp. *P. verum* Schuster var. *danubiale* (Kerner) Schuster f. *prutenicum* Săv. et Rayss n. f. *Planta humilis*, caule 15—20 cm. alto, adscendente; foliis ovatis vel ellipticis, 1.5—2 cm. longis, 5—8 mm. latis, obtusiusculis, subtus (exceptis supremis) arachnoideo-tomentosis, spicis 2—3, usque ad 15 mm. longis, oblongo-cylindricis, erectis vel paulo nutantibus. Perigonia albo-rosea, 2 mm. longa. Forma

quodammodo formae *humilis* Z a p. varietatis *Prasiani* Z a p., Consp. Fl. Galic. II. 135 respondens. Habitat ad Corpaci, dist. Bălți, ubi 16. VII. 922 legimus.

7. *Camphorosma Monspeliaca* L. Récoltée à Colaciocva (dist. Tighina), dans des endroits salés, 15. VI. 921; à Cimișlia (dist. Tighina) dans la vallée Cunducului dans des endroits salés, 2. IX. 922; au Nord de Chilia Nouă, endroits fortement salés (dist. Ismail) 2. IX. 921, récoltée par Dr. P. Enculescu. Espèce non indiquée en Bessarabie, mais qui croît en Espagne, Sardaigne, Sud de la France, Sicile, Bulgarie et la partie méridionale de la péninsule des Balcons, Afrique de Nord, Russie méridionale, Asie mineure, Transcaucasie, Turkestan, Asie Centrale jusqu'en Sibérie. On doit s'attendre à la trouver aussi ailleurs en Roumanie, surtout en Dobrogea, dans des endroits salés. Nos plantes présentent les variations phœnoïypiques suivantes; quelques unes ont leurs rhizomes allongés et très ramifiés, tandis que leurs parties aériennes restent courtes; d'autres ont des caractères contraires (rhizomes courts et parties aériennes développées). Les premières ont aussi des feuilles aciculaires plus rigides et le péricône un peu plus poilu.

8. *Chenopodium album* L. subsp. *Ch. lanceolatum* Mühleb. var. **rotundatum** Săv. et Rayss n. var. Elatum, fere a basi ramosum, rami elongati, arcuato-adscendentes. Folia lanceolata minora, 3—5 cm. longa, 1—1.5 cm. lata, omnia integra, apice rotundato-obtusata; florum glomeruli in paniculis densis et rectis. Varietas valde distincta, certe ad hanc subspeciem pertinet. Habitat ad Corpaci, dist. Bălți ubi 8. VIII. 921 legimus.

9. *Chenopodium murale* L. Récoltée à Vertiujeni, dist. Soroca, 8. VII. 910 par Prof. Em. Belin de Ballu. Plante commune, mais qui n'était pas encore indiquée pour la Bessarabie.

10. *Halocnemum strobilaceum* (Pall.) M. B. Trouvée à Tatar-Bunar au bord du lac Sasic (dist. Cetatea-Albă), aux endroits fortement salés couverts par les cristaux de sel, 8. VIII. 922. Cette Chénopodiacée a été indiquée déjà en Bessarabie par Lipski, Zelenetzki et Schmalhausen; mais elle n'est pas mentionnée pour le reste de la Roumanie. Nous nous permettons d'attirer l'attention des Botanistes roumains sur cette espèce qu'on devrait trouver en Dobrogea dans des endroits salés, puisque son aire de répartition comprend la région Méditerranéenne, Sicile, Sardaigne, Grèce, Thrace, Macédoine, Aibanie, Bessarabie, Russie de Sud, Songarie. On a mentionné par contre en Dobrogea une autre Chénopodiacée, qui ressemble beaucoup par son aspect à *Halocnemum strobilaceum* (Pall.) M. B. à savoir *Artrocneumum glaucum* Ung. Sternb.

Nous nous permettons de demander à nos confrères de vérifier leur matériel de Dobrogea et de voir si des exemplaires de *Halocnemum strobilaceum* (Pall.) M. B. ne seraient pas mêlés à ceux de *Artrocneumum glaucum* Ung. Sternb.

11. *Chenopodium serotinum* L. (= *Ch. ficifolium* Sm.), récolté entre Chișinău et Hâncești, 27. VII. 924, au bord de la route.

12. *Suaeda pannonica* Beck, plante récoltée à Aatar Bunar (dist. Cetatea-Albă), 11. VII. 922. Espèce nouvelle pour la Bessarabie.

13. *Thesium simplex* Vel., récolté entre Soroca et Trifăuți (dist. Soroca), sur le versant de Nistru, 15. IV. 924. Nos exemplaires se présentent ainsi : plantes pérennes, aux bractées de 7—8 mm., plus longues que les fruits, les bractéoles sont 3—4 fois plus longues que le fruit et deux fois plus courtes que la bractée, l'inflorescence racémique commence au premier entrenœud à la base de la tige.

14. *Euphorbia Procopiani* (= *E. agraria* $\times$ *E. salicifolia*) Săvul. et Rays nov. hybr.

Rhizomate repente, caulibus erectis, minute puberulis sub umbella ramifoss; umbellae multifidae, radiis brevibus, foliis sessilibus, ovato-lanceolatis, basi subauriculatis vel auriculatis, infra medium dilatatis (2 cm.), margine integerrimis subcartilagineis, obtusiusculis, supra viridibus, subtus pallide incanopubescentibus, umbellaribus lanceolatis, apice rotundatis, mucronatis, floralibus luteis reniformibus, transverse latioribus vel subequilongis, obtusis mucronulatis; cyathium turbinato campanulatum, 3 mm. longum, lobis ovatis ciliatis, glandulis semilunatis, bicornutis, corniculis obtusis, capsulis ovato-trisulcatis, granulatis.

Habitat inter pagos Florești et Cîrpeău dist. Soroca, 10. V. 923, Cucuruzeni, dist. Orhei, 24. V. 925, in locis stepposis.

Notre hybride possède les caractères de *E. agraria* (forme des feuilles) et de *E. salicifolia* (pubescence), mais ces caractères ne sont pas aussi prononcés que dans les espèces indiquées. On voit surtout la position intermédiaire de notre hybride à la forme et la nervation de ses feuilles et dans les caractères de l'inflorescence.

Simonkai (Enum. fl. Trans p. 481) décrit un variété de *E. agraria* M. B. qu'il appelle var. *Osatoi* Simk. et qui „dignoscitur a stirpe typica habitu graciliori et foliis evidenter minoribus, in pagina inferiora plerumque pubescentibus“. Les botanistes qui se sont occupés ultérieurement de la flore de Transylvanie (Jávorka, Magyar Flora; Prod an, Flora) considèrent la variété de Simonkai comme un hybride entre *E. agraria* $\times$ *E. paradoxa* Schur. Mais *E. paradoxa* Schur est, à son tour, un hybride entre *E. salicifolia* $\times$ *E. Esula* Schur, Enum. pl. Trans p. 596 pro var. ad *E. Esulam* (voir Neilreich, 1 Nachtr. 89, Beck, F. N. Ö. 552). Notre hybriden'a rien de *E. Esula* et présente nettement les caractères intermédiaires entre *E. agraria* et *E. salicifolia*, parmi lesquels il croît. Nous avons donné à notre hybride le nom du regretté botaniste A. Procopianu-Procopovici qui dans son travail „Enum. plant. vasc. dela Stânca Ștefănești“ publié dans les „Public. natur. din Rom. No. 2 p. 24, 1901“ exprime pour la première fois la possibilité de croisement entre *E. agraria* et *E. salicifolia* pour les plantes qui en diagnose ressemblent à *E. agraria* var. *Osatoi* Simk.

15. *Euphorbia Chamaesyce* L., espèce nouvelle pour la flore de Bessarabie. Se présente avec deux sous-espèces :

I. *E. eu-chamaesyce* Thellung, trouvée à Culevcea, dist. Cetatea Albă 5. VIII 1922.

II. *E. Massiliensis* Thellung, trouvée au bord de la route conduisant à Tarutino (dist. Cetatea Albă), 30. VIII. 1921.

16. *Euphorbia falcata* L. Espèce nouvelle pour la flore de Bessarabie, trouvée à Storocazaci (dist. Cetatea Albă), 10. VIII. 1922. Nos exemplaires présentent tous les caractères de l'espèce, mais les semences sont rouges ou rougeâtres.

17. *Euphorbia angustifrons* (= *E. Gerardiana* $\times$ *E. glareosa*) Borb., hybride non indiqué en Bessarabie, trouvé entre Balabanca et Tusla à la marge des champs labourés (dist. Ismail), 18. VI. 1922.

18. *Euphorbia polychroma* A. Kern., trouvée à Soroca et Zastânca près Soroca, (dist. Soroca), 13. V. 1923; à Corpaci, (dist. Bălți), 18. VI. 1921; à Vertiujeni, (dist. Soroca), 18. V. 1910; leg. Prof. Em. Belin de Ballu.

19. *Ulmus dippeliana* (= *U. scabra* $\times$ *U. glabra*) C. K. Schneider, récolté à Zloți (dist. Tighina), 17. VI. 1922.

Nous possédons deux exemplaires. Un d'eux a les feuilles faiblement scabres sur la face supérieure, mais en dessous elles sont mollement poilues (caractère de *U. scabra*). Les feuilles sont bordées en partie de dents simples en scie, en partie de dents doubles (caractère mixte). Les dents sont irrégulières. Le nombre de nervures varie de 8 à 13, les distances entre les nervures sont inégales. Les rameaux et les pétioles sont poilus dès le début, les poils patents (caractères plutôt de *U. scabra*), mais la pilosité moins prononcée que chez le type. Le 2-ème exemplaire a les feuilles petites et porte des fruits. Il ressemble au premier, mais ses feuilles sont glabres sur la face supérieure (caractère de *U. glabra*), les feuilles sont plus petites et allongées, très asymétriques à la base (caractère de *U. scabra*).

20. *Quercus Robur* $\times$ *Q. sessiliflora* Gürcke; trouvé à Durlești près Chișinău, 30. VII. 1924, et au Nord de Baimaclia (distr. Cahul), où il forme des forêts pures (le 15. VII. 1925). Nos exemplaires ont les rameaux jeunes et les bourgeons glabres (caractère de *Q. sessiliflora*), les feuilles sont courtement pétiolées; le pétiole est de 0, 5—0, 6 mm. (caractère intermédiaire); les feuilles obovales, diminuées vers la base, cordiformes, à lobes basaux asymétriques, lobés pinnatifides au bord, à lobes arrondis. Leur face supérieure est glabre et lisse, l'inférieure présente de rares poils étoilés. Nos exemplaires se distinguent de *Q. sessiliflora* par les feuilles plus courtement pétiolées et presque glabres; de *Q. Robur* par le pétiole un peu plus long et par la présence de rares poils étoilés sur la face inférieure du limbe.

21, *Salix acutifolia* Willd. Récolté à Ruhotin (dist. Hotin), 27. VIII. 1924. C'est une espèce inconnue ailleurs en Roumanie, mais en Bessarabie elle a été déjà indiquée par Schmalhausen à Chișinău (Herbier Eismond'.

22. *Salix cinerea* $\times$ *S. caprea* Wimmer. Hybride inconnu en Bessarabie, trouvé par nous dans la forêt de Hotin au bord d'un ravin, 21. VI. 1919.

23. *Buffonia tenuifolia* L. Espèce nouvelle pour la Bessarabie et rare aussi dans le reste du pays. Trouvée dans un escarpement à l'Est de Ermoelia (dist. Tighina) 2. IX. 1922.

24. *Arenaria leptoclados* Guss. Espèce nouvelle pour la Bessarabie, trouvée à Vertiujeni (dist. Soroca), 18. VII. 1910.

25. *Dianthus barbatus* L. Récolté à Hotin, à la lisière de la forêt et dans les clairières, 18. VI. 1921. Cette espèce, nouvelle pour la flore de Bessarabie, est indiquée dans le reste du pays comme une plante cultivée; car ce que Banmgarten (Enum. Stirp. Trans. I 387), Heuffel (Enum. pl. Banat. 32), Neilreich (Aufz. Ung. Slav. 285) et autres botanistes qui se sont occupés de la flore de Transilvanie ont nommé *D. barbatus* comme plante spontannée, est en réalité *D. compactus* Kit., espèce très caractéristique pour les prairies subalpines des Carpathes. Mais dans la forêt de Hotin *D. barbatus* L. croît spontanément, ce que est du reste naturel, car il s'y trouve en continuité de son aire de répartition. En Bucovine et Galicie, *D. barbatus* L. est indiqué avec certitude comme plante sauvage (voir Zapal., Consp. Fl. Galic. crit. III 136).

26. *Dianthus superbus* L., récolté à Cepanosi (dist. Hotin) dans la forêt, 30. VIII. 1924. Plante nouvelle pour la Bessarabie.

27. *Gypsophila glomerata* Pall. Espèce nouvelle pour la Bessarabie, récoltée au bord du lac Chitai, sur des rochers calcaires. 28. VII. 1922; sur les escarpements de la vallée de Sideschioi à l'Est de Reni (dist. Cahul), récoltée par dr. P. Enculescu 30. VII. 1921. Nos plantes ne se présentent pas avec les caractères de l'espèce typique et rentrent dans la var. *globulosa* (Stev.) Schmalh.

28. *Melandrium noctiflorum* (L.) Fries var. *typicum* A. et G., f. *villosum* Săvul. et Rayss n. f. *Planta pilis longioribus villosis vestita*. Habitat ad Vertiujeni (dist. Soroca), ubi 14. VII. 1910 prof. Em. Belin de Ballu legit.

29. *Melandrium album* (Mill.) Garcke, var. *heterotrichum* Săvul. et Rayss. n. v. *Exempla feminea et mascula caulibus hirtulis, superne pilis longioribus intermixtis. Caetera ut in for. typica. Valde distincta.* Habitat ad Vertiujeni, ubi 18. VII. 1908 et 10. VII. 1909 prof. Em. Belin de Ballu legit. Une variété qu'on distingue facilement de la forme typique par le fait, que les parties supérieures de la tige ont, parmi les poils courts qui forment la pubescence caractéristique, de longs poils rares, 3—4 fois plus longs que les autres.

30. *Sagina procumbens* L. Plante nouvelle pour la Bessarabie, mais très commune à Hotin dans des endroits humides et herbeux. 18. VII. 1921.

31. *Scleranthus uncinatus* Schur. Inconnue en Bessarabie, récoltée à Corpaci (dist. Bălți), 7. VIII. 1919, ou elle se présente avec les caractères de la var. *borsensis* Zapal.

32. *Silene Cserei* Baumg. var. *pusilla* Săvul. et Rayss n. v. Caule 10—12 cm. alto, tenui, simplici, superne longe aphylo, bifloro

foliis in partem inferiorem caulis congestis, inferioribus lanceolato-spatulatis, in petiolum attenuatis, superioribus lanceolatis, omnibus sessilibus 1—1,5 cm. longis, 3—5 mm. latis, integerrimis, cartilagine cinctis, acutis; calice 8—10 mm. longo, campanulato, albo-roseo. Petala alba 12 mm. longa; unguetibus auriculati, lamina bifida. Habitat ad Cetatea-Albă in locis calcareis, ubi copiose crescit. Legimus 17. VI. 1923, 15. VI. 1924, 1. VII. 1925. Varietas valde memorabilis.

33. *Silene longiflora* Ehrh. var. *scabra* Novak f. *elata* Săvul. et Rayss n. f. Caule elato, ad 1 m. alto, crasso, ad nodos incrassato, usque ad inflorescentiam dense papilloso-scabro, sub nodis eviscido. Foliis infimis emarcidatis, foliis caulinis inferioribus ad 18 cm. longis, ad 12 mm. latis, oblongo-lanceolatis, in petiolum longum decurrentibus, supremis linearibus, omnibus utrinque papillosis, scabris, margine ciliato-scabrilis. Inflorescentia multiflora (ad 50 floris) floribus in pseudoverticillos sat densos dispositis, parvis, ad 15 mm. longis. Habitat ad Vâlcov (dist. Ismail) in loco „Cuciugur“ dicto, in arenosis. 11. VII. 1923.

34. *Silene sibirica* Pers. Espèce nouvelle pour la flore de Bessarabie et du pays entier, très intéressante au point de vue phyto-géographique, car son aire de distribution commence en Sibérie et touche à sa limite occidentale en Bessarabie. Elle est indiquée au S-Ouest de la Russie, même dans les gouvernements de Cherson et Podolie. Trouvée dans les champs cultivés entre Avdarma et Chirietlunga (dist. Tighina), 30. VII. 1921, 10. IX. 1922. Croît en abondance sur le tchernosiom.

35. *Spergularia marginata* × *S. salina* Buchenau. Récolté à Vâlcov (dist. Ismail) sur les dunes appelés „Cuciugur“ 11. VII. 1923.

32. *Schievreckia podolica* (Bess) Andrzej. Plante nouvelle pour la flore de Bessarabie, connue en Roumanie de la Stâncă-Stefănești (dist. Drohoboi). Trouvée en abondance au bord de Nistru près du monastère Țipova (dist. Orhei) et plus bas le long du fleuve, sur des rochers calcaires. En fleurs le 25. IV. 1925.

37. *Pedicularis Sceptum Carolinum* L. Scrophulariacée nouvelle pour la Bessarabie. Trouvée près de Grozinți (dist. Hotin) dans une vallée humide et marécageuse de la forêt de *Fagus*, ensemble avec *Gymnadenia conopsea*, *Epipactis palustris*, *Eriophorum latifolium* et *Phragmites communis*, le 24. VII. 1924.

SCHEDAE

AD „FLORAM ROMANIAE EXSICCATAM“

A MUSEO BOTANICO UNIVERSITATIS CLUSIENSIS EDITAM.

Directore **AL. BORZA.**

CENTURIA VI.

Collaboratores hujus centuriae:

Al. Borza (Cluj), *I. Bányai* (Cristurul-Săcuiesc), *Gh. Bujorean* (Cluj), *M. Dracinschi* (Cernăuți), *P. Enculescu* (București), *Gh. P. Grințescu* (București), *I. Grințescu* (Cluj), *M. Gușuleac* (Cernăuți), *C. Gürtler* (Cluj), *M. Iacob* (București), *A. Mühldorf* (Cernăuți), *E. I. Nyárády* (Cluj), *Z. C. Panțu* (București), † *M. Péterfi* (Cluj), *E. Pop* (Cluj), *I. Pop* (Blaj), *M. Prișcu* (Cluj), *I. Prodan* (Cluj), *T. Rayss* (București), *Tr. Săvulescu* (București), *S. Sofonea* (Cluj), *Th. Solacolu* (București), *M. v. Tiesenhausen* (Cluj), *K. Ungar* (Sibiiu).

Plantae sine indicatione speciali, a prof. *Al. Borza* et a cust. *E. I. Nyárády* sunt determinatae.

Centuria VI. anno 1925, die 15. mensis Decembrii in lucem prodiiit.

501. Erysiphe cichoriacearum DC.

Pr. fl. fr. II. p. 274 (1805).

Transsilvania, distr. Cojocna. In foliis Sonchi arvensis, horto Academiae agriculturae Clusiensis. — 14. Sept. 1922.

legi iussit et det. M. Tiesenhause n.

502. Fumago vagans Pers.

in Myc. Eur. I. p. 9 (1822).

Bucovina, distr. Cernăuți. In hortis ad folia Tiliae cordatae. — Aug. 1924.

leg. M. Dracinschi.

503. Colletotrichum lineola Corda

in Sturm Deutschl. Kryptogamenfl. III. 3. 41 (1813—1853). tab. 21.

Bucovina, distr. Cernăuți. Hortu botanico Cernăuțiensi, alt. cca 240 m. s. m., ad caules mortuos Heraclei. — Sept. 1924.

leg. et det. M. Gușuleac et M. Dracinschi.

504. Puccinia triseti Erikss.

A. S. N. p. 277 (1899).

Transsilvania, distr. Cluj. In foliis Triseti flavescentis in pratis prope oppid. Cluj. — 2 Sept. 1925.

leg. et det. S. Sofonea.

505 a. Puccinia maydis Bér.

Atti VI. Riunc. Sc. ital. Milano p. 475 (1844).

Transsilvania, distr. Cluj. In foliis Zeae maydis ad Cluj—Mănăstur. — 5 Sept. 1925.

leg. et det. S. Sofonea.

505 b. Puccinia maydis Bér.

Bucovina, distr. Cernăuți. Hortu botanico, alt. cca 420 m s. m., ad folia Zeae maydis. — Oct. 1924.

leg. et det. M. Gușuleac.

506. Puccinia glechomatis DC.

Enc. bot. 8. p. 245.

Transsilvania, distr. Făgăraș. In foliis Glechomae hederaceae ad pagum Beșimbac. — 24 Sept. 1925.

leg. et det. S. Sofonea.

507. Puccinia Scirpii DC.

Fl. fr. II. p. 223 (1805) et Syn. Pl. p. 46 (1806).

Basarabia, distr. Ismail. In foliis vivis Limnathemi nymphoidis, ad pagum Valcov, in Delta Danubii. — 11 Iul. 1923.

leg. Tr. Săvulescu, T. Rayss et M. Jacob.

6 b. *Puccinia Absinthii* DC.

Muntenia, distr. Ilfov. In foliis Artemisiae Dracunculi, hortis circa oppid. București. Alt. cca 88 m s. m. — 25 Aug. 1922.

leg. et det. P. Enculescu.

508. *Mucilago spongiosa* (Leyss.) Morgan

in Botanical Gaz. XXIV (1897) p. 56.

Mucor spongiosus Leyss. Fl. Hal. p. 305 (1783).

Spori 13,6—14 μ .

Bucovina, distr. Cernăuți. Ad ramos et folia arborum silvae „Moșcov“ dictae ad Sadagura, copiose. — 20 Sept. 1925.

leg. stud. Zopa
det. M. Gușuleac.

509. *Anthelia Juratzkana* (Limpr.) Trevisan

Mem. Ist. Lombard. III. p. 416 (1877).

Iungermannia Juratzkana Limpr. Kryptog. fl. von Schlesien, p. 289 (1877).

Transsilvania, distr. Bistrița Năsăud. Ad margines humidus lacus Lala superioris sub alpe Ineu, solo granitico. Alt. cca. 1920 m. s. m. — 14 Aug. 1924.

leg. et det. A. Mühldorf.

510. *Dissodon splachnoides* (Thunb.) Grev. et W. Arn.

Mem. Wern. soc. V., p. 468 (1825).

Weisia splachnoides Thunb. Mscr. in Schwägr. Suppl. I, P. I, p. 63 (1811).

Transsilvania, distr. Bistrița Năsăud. Ad margines uliginos lacus Lala inferioris, Montium Rodnensium sub alpe Ineu, Caricibus diversis intermixtus. Solo granitico. Alt. cca. 1600 m. s. m. — 14 Aug. 1924.

leg. et det. A. Mühldorf.

511. *Tetraphis pellucida* (L.) Hedw.

Sp. Musc. p. 43, tab. VII, f. I a. f. (1801).

Mnium pellucidum L. Sp. pl. ed. I. p. 1109 (1753).

Bucovina, distr. Câmpulung. In silvis montis Rarău, ad ligna putrida, prope opp. Câmpulung. Alt. cca 1300 m. s. m. — 13 Sept. 1923.

leg. A. Mühldorf.

512. *Hypnum Schreberi* Willd.

Prodr. Fl. Berol., p. 325 (1787).

Bucovina, distr. Cernăuți. In silvaticis „Bila“ prope urbem Cernăuți, solo humoso argilaceo, copiose. Alt. cca 250 m. s. m. — 25 Mai 1923.

leg. et det. A. Mühldorf.

513. *Aneura pinguis* Dumortier

Comm. bot. p. 115 (1823).

Transsilvania, distr. Făgăraș. In rupibus calcareis „Prăpăstii“ dictis, prope pagum Zărnești. Alt. cca 1000 m. s. m. — 10 Aug. 1921.

leg. et det. † M. Péterfi.

514. *Rhytidium rugosum* (L.) *Kindb.*

Laubm. Schwed. et Norw. p. 15 (1883).

Hypnum rugosum L. Mant. p. 131, pl. I. (1767).

Bucovina, distr. Câmpulung. Ad saxa calcarea montis „Piatra Țibău“ prope pagum Cărlibaba. Alt. cca 1100 m. s. m. — 10 Sept. 1923.

leg. et det. M. Gușuleac et A. Mühldorf.

515 a. *Pinus cembra* L.

Sp. pl. ed. I. p. 1000 (1753).

Muntenia, distr. Prahova. In Valea Horoabii montium Bucegi, supra oppidum Sinaia. Alt. cca 1880 m. s. m. solo calc. — 19 Iul. 1925.

leg. Al. Borza.

Fructus ibidem ad „Piciorul Babelor“ mense Iun. 1925 legit

I. Grințescu.

515 b. *Pinus cembra* L.

Transsilvania, distr. Hunedoara. In declivibus sub cacumine alpis Retezat ad vallem Zlătuia. Alt. cca 1800 m. s. m., solo granitico. — 1 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády et Gh. Bujorean.

516. *Ammophila australis* (Mab.) *Porta et Rigo*

Exs. ex itin. Italico II. No. 286 (1875).

Psamma australis Mab. Rech. Pl. Corse I. p. 33 (1867).

Dobrogea, distr. Caliacra. In arenosis maritimis prope pagum Șabla. Alt. cca 5—10 m. s. m. — 10 Iun. 1924.

leg. et det. I. Prodan.

517. *Aegilops triaristatum* Willd.

Sp. pl. IV. p. 943 (1805).

Dobrogea, distr. Caliacra. In campestribus littoris inter Capul Caliacra et pagum Ghiaur Suiuciu. Alt. cca 30 m. s. m. — 15 Iun. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

518. *Aegilops cylindrica* Host.

Gram. Austr. II. p. 5 (1802).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In declivibus graminosis montis Allion, supra pagum Orșova. Alt. cca 120 m. s. m. — 16 Iun. 1922.

leg. Gh. Bujorean.

519. *Carex pyrenaica* Wahlbg.

Vet.-Akad. Handl. Stockh. XXIV. (1803) p. 139.

Transsilvania, distr. Hunedoara. In pratis alpinis humidis ad lacum supremum lacum Bucura, montium Retezat. Alt. cca 2100 m. s. m. — 2 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády et Gh. Bujorean.

520. *Carex rupestris* All.

Fl. pedem. II. p. 264 t. 92. f. 1 (1785).

Moldova, distr. Neamțu. In cacumine Toaca et Ocolașul mare Alpium Ceahlău. Alt. cca 1900–1910 m. s. m., solo calc. — 25 Mai. 1924.

leg. E. I. Nyárády.

521. *Carex curvula* All.

Fl. pedem. II. p. 264 t. 92. f. 3. (1785).

var. **Rodnensis** Porc.

En. pl. phan. Naszód. in M. N. L. II. mellékl. p. 59 (1878).

Transsilvania, distr. Bistrița-Năsăud. In cacumine graminoso alpis Ineu copiose. Alt. cca 2200 m. s. m., solo schistoso-humoso. — 21 Aug. 1923.

leg. Al. Borza, E. I. Nyárády
et C. Gürtler.

522. *Carex dacica* Heuff.

Flora XVIII (1835) p. 247.

Transsilvania, distr. Hunedoara. Ad ripam lacus Bucura in montibus Retezat. Alt. 2040 m. s. m. — 2 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

523. *Carex pilosa* Scop.

Fl. carn. ed. 2. II. p. 226 (1772).

Transsilvania, distr. Cojocna. Ad margines silvae Hoia, prope oppid. Cluj. Alt. cca 390 m. s. m. — Mai. 1922.

leg. I. Prodan.

524. *Carex ornithopoda* Willd.

Sp. pl. IV. p. 255 (1805).

Moldova, distr. Neamțu. In locis graminosis siccis vallis „Valea Martinului“ sub monasterio Durațu ad pedem montis Ceahlău. Alt. cca 550 m. s. m., solo, calc. — 27 Mai. 1924.

leg. E. I. Nyárády.

525. *Carex glauca* Murr.

Prod. stirp. Gott. p. 76 (1770).

Transsilvania, distr. Odorhei. In declivibus graminosis dumetosisque montis „Omlás“, prope oppidum Cristurul săcuiesc. Alt. cca 620 m. s. m., solo argill. — 9 Mai. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

Obs. Cum utriculis glaberrimis, Caricis dinaricae similis est.

E. I. Nyárády.

526. *Carex nutans* Host

Gram. Austr. I. p. 61. t. 83 (1801).

Transsilvania, distr. Cojocna. In pratis humidis ad viam ferream prope pagum Apahida. Alt. cca 310 m. s. m. — 6 Mai. 1923.

leg. E. I. Nyárády, E. Pop et Gh. Bujorean.

527. *Carex alba* Scop.

Fl. Carn. ed. II. 2. p. 216 (1772).

Moldova, distr. Neamtu. In locis graminosis calcareis humidis, vallis „Valea Martinului“ sub monasterio Durău ad pedem montis Ceahlău. Alt. cca 500 m. s. m. — 27 Mai. 1924.

leg. E. I. Nyárády.

528. *Carex panicea* L.

Sp. pl. ed. I. p. 977 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In pratis uliginosis vallis inferioris „Valea Morii“ in ditione oppid. Cluj. Alt. cca 550 m. s. m. — 22 Mai. 1923.

E. I. Nyárády.

529. *Carex flava* L.

Sp. pl. ed. I. p. 975 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In pratis uliginosis vallis inferioris „Valea Morii“ in ditione oppid. Cluj. Alt. cca 550 m. s. m. — 22 Mai. 1923.

leg. E. I. Nyárády.

530 a. *Carex pseudocyperus* L.

Sp. pl. ed. I. p. 978 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In lacu supra pagum Apahida. Alt. cca 370 m. s. m. — 2 Aug. 1922.

leg. et det. I. Prodan.

530 b. *Carex pseudocyperus* L.

Transsilvania, distr. Cojocna. In lacu supra pagum Apahida. Alt. cca. 370 m. s. m. — 15 Iun. 1923.

leg. E. I. Nyárády.

531. *Fritillaria meleagris* L.

Sp. pl. ed. I. p. 304 (1753), p. p.

Bucovina, distr. Rădăuți. In pratis paludosis, vallis Tencic, 360 m. s. m. — 8 Apr. 1916.

Plantae ineunte vere ad mercatum deferuntur.

leg. et det. M. Gușuleac.

532 a. *Fritillaria tenella* M. Bieb.

Fl. Taur.-Cauc., v. I, p. 269 (1808).

Syn.: *F. Degeniana* I. Wagn. in Magy. Bot. Lap., v. V (1906) p. 182.

Confer etiam: Borza A., in Bot. Közl., v. XIV (1915) p. 188—192.

Transsilvania, distr. Turda-Arieș. In silvis mixtis et in caeduis vallis „Cheia Copandului“ ad opp. Turda, solo humoso, alt. cca 380 m. s. m. — 18 Apr. 1920.

leg. Al. Borza.

532 b. *Fritillaria tenella* M. Bieb.

Transsilvania, ad limites distr. Mureș Turda et Turda-Arieș, in silvis et caeduis supra pagum Gărăbeniș, in iugo montis, alt. cca 420—450 m. s. m. 14 Apr. 1918.

leg. E. I. Nyárády.

Obs. Formas 3—5 florigeras for. **Nyárádyana** Borza nov. for. [in Bulletinul de inf. Grăd. bot. Cluj, v. V (1925) p. 88] appello; certissime conditionibus ecologicis optimis attribuendam censeo.

Al. Borza.

532 c. *Fritillaria tenella* M. Bieb.

Oltenia, distr. Dolj. In silva „Luncă“ prope oppid. Craiova. Alt. cca 50 m. s. m. — 8 Apr. 1925.

Leg. et det. G. P. Grințescu.

532 d. *Fritillaria tenella* M. Bieb.

Transsilvania, distr. Târnava mică. In collinis argillosis, hic-inde dumetosis ad vicum Tiur prope Blaj, alt. cca 300 m. s. m. — 17 Apr. 1922.

leg. Al. Borza et I. Pop.

533. *Allium cirrhosum* Vand.

In Röm. Script. pl. Hisp. Lus. p. 57 (1796).

Transsilvania, distr. Hunedoara. In rupestribus vallis Râu mare, montibus Retezat. Alt. cca 650 m. s. m. — 31 Iul. 1925.

leg. E. I. Nyárády et Gh. Bujorean.

369 b. *Allium ammophilum* Heuff.

Transsilvania, distr. Cojocna. In herbidis montanis siccis „La Fănațe“ prope oppidum Cluj. Alt. cca 450 m. s. m. — 12 Iul. 1922.

legit Al. Borza et C. Gürtler.

534. *Galanthus nivalis* L.

Sp. pl. ed. I. p. 288 (1753).

Transsilvania, distr. Târnava mică. In carpinetis oppidi Blaj, 380 m. s. m., solo humoso. — 1 Apr. 1923.

leg. I. Pop.

535. *Carpinus betulus* L.

Sp. pl. ed. I. p. 998 (1753).

Oltenia, distr. Vâlcea. Ad balneas „Băile Govora“ silvas formans. — Alt. cca 350 m. s. m. — Aug. 1922.

leg. et det. G. P. Grințescu,

536 a. *Carpinus orientalis* Mill.

Gard. Dict. ed. VII, No. 3 (1759).

Dobrogea, distr. Constanța. In dumetosis ad stationem Mircea Vodă, solo humoso („cernoziom degradat“), alt. 20 m. s. m. — 3 Sept. 1923.

leg. et det. P. Enculescu.

Obs. Planta dobrogensis pontica huc edita differt ab illis sub b) et c) publicatis nonnullis characteribus foliorum laevioris momenti: nempe dentes secundi ordinis serrulationis pauciores (1—2, raro 3) sunt quam in plantis Romaniae occidentalis; versus apicem magis protractae et longiores videntur esse.

Al. Borza.

536 b. *Carpinus orientalis* Mill.

Oltenia, distr. Dolj. Ad ripam rivi Jiul, prope pagum Bucovăț. Alt. cca 150 m. s. m. — 13 Mai. 1923.

leg. et det. G. P. Grințescu.

536 c. *Carpinus orientalis* Mill.

Banatus, distr. Caraș-Severin. In valle Cazan ad fluvium Danubium, inter pagos Plavișevița et Ogradina. Alt. cca 50 m. s. m. — 29 Mai. 1923.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

537. *Parietaria chersonensis* (Lang) Grecescu

Consp. Fl. Rom. p. 518 (1898).

P. lusitanica L. v. *chersonensis* Lang in Flora X (1827) Pars I. App. p. 67.

Dobrogea, distr. Caliacra. In fissuris rupium Ponti Euxini ad „Capul Caliacra“. Alt. cca 50 m. s. m., solo calc. — 15 Iun. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

538. *Parietaria officinalis* L.

Sp. pl. ed. I. p. 1052 (1753).

Syn. *P. erecta* M. et K. Deutschl. Fl. I. p. 825 (1823).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In fissura „Prolaz“ et in fagetis ad montem Domugled, supra Thermas Herculis — Băile Herculane. Alt. cca 600 m. s. m., solo calc. — 10 Sept. 1922.

leg. Al. Borza.

539. *Silene densiflora* D'Urv.

in Mém. Soc. Linn. Paris I (1822) p. 303.

Bucovina, distr. Suceava. In colle arido „Frumoasa“ dicto, prope pagum Bosanci. Alt. cca 380 m. s. m., solo argill.-calc. — Initio Aug. 1924.

leg. et det. M. Gușuleac.

540. *Silene longiflora* Ehrh.

Beitr. VII (1792) p. 144.

Muntenia, distr. Ialomița. In. graminosis penes viam ferream, ad pagum Dâlga. Alt. cca 70 m. s. m. — 16 Iun. 1924.

leg. et det. G. P. Grințescu.

541. *Aethionema saxatile* (L.) R. Br.

in *Ait. hort.* Kew ed. II, 4. p. 80 (1812).

Thlaspi saxatile L. Sp. pl. ed. I. p. 646 (1753).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In rupibus calcareis „Prolaz“ ad balneas Băile Herculane — Thermas Herculis. Alt. cca 500 m. s. m. — 27 Mai. 1923.

leg. Al. Borza, E. Pop et Gh. Bujorean.

542. *Aldrovanda vesiculosa* L.

Sp. pl. ed. I. p. 281 (1753).

Dobrogea, distr. Tulcea. In aquaticis „Gârla Porcului“ Deltae Danubii natans, ad oppidum Sulina. — 17 Iul. 1923.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

543. *Drosera anglica* Huds.

Fl. Angl. ed. II. vol. I. p. 135 (1798).

Transsilvania, distr. Ciuc. In pratis turfosis ad pagum Sâncrăieni (Csiksztkirály). Alt. 655 m. s. m. — 15 Iul. et 16 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

544. *Drosera obovata* M. et K.

Deutschl. Fl. II. p. 502 (1826).

Transsilvania, distr. Ciuc. In sphagnetis „Mohos“ ad lacum Sf. Ana, supra balneas Tușnad. Alt. cca 1050 m. s. m. — 17 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

545 a. *Drosera rotundifolia* L.

Sp. pl. ed. I. p. 281 (1753).

Transsilvania, distr. Ciuc. In turfosis „Lues“, in montibus Hargita, supra pagum Sâncrăieni. Alt. cca 1080 m. s. m. — 16 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

546 b. *Drosera rotundifolia* L.

Bucovina, distr. Câmpulung. In turfosis „Pe Putredu“ dictis, prope pagum Poiana Stampei — Pilugarii. Alt. cca 850 m. s. m. — 18 Aug. 1925.

leg. E. Pop.

547. *Saxifraga aizoides* L.

Sp. pl. ed. I. p. 403 (1753).

Muntenia, distr. Prahova. In declivibus humidis cacuminis „Babele“ in montibus Bucegi supra opp. Sinaia. Alt. cca 1800 m. s. m. — 29 Aug. 1922.

leg. Al. Borza.

548. *Saxifraga Rocheliana* Sternb.

in *Host* Fl. Austr. I. p. 501 (1827).

Transsilvania, distr. Turda. Ad saxa calcarea „Colții Trăscăului“ (hung. Székelykö) appellatis, alt. cca 650—800 m. s. m. — 10 Mai. 1925.

Iussu directoris, leg. I. Lup.

549. *Saxifraga demissa* Schott et Ky.

in Oesterr. bot. Zeitschr. IX (1859) p. 8.

Muntenia, distr. Prahova. In montibus Bucegi ad saxa conglomerat. et calcar. alpium Omu, Bătrâna, Valea Horoabii, Caraimanu, alt. 1700 — 2500 m. s. m. — 19—21 Iul. 1925.

leg. Al. Borza.

550. *Saxifraga cuneifolia* L.

Sp. pl. ed. II. p. 574 (1762).

Transsilvania, distr. Alba inferioară. In fagetis umbrosis fissurae montium „Cheia Râmețului“ ad terram, truncos putridos et saxa calcarea, alt. cca 580 m. s. m. — 15 Mai. 1923.

leg. Al. Borza.

551 a. *Saxifraga hirculus* L.

Sp. pl. ed. I. p. 402 (1753).

f. **major** Engl. et Irm.

Pflanzenr. Saxifragaceae — *Saxifraga* I. p. 111 (1916).

Transsilvania, distr. Odorhei. In turfosis vallis „Tolvajos patak“ ad „Festőmalom“ montibus Hargita in ditione pagi Lueta (Lövéte). Alt. cca 790—800 m. s. m. — 13 Iul. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

551 b. *Saxifraga hirculus* L.

f. **major** Engl. et Irm.

Transsilvania, distr. Ciuc. In pratis turfosis prope pagum Sâncrăieni (Csiksztkirály), copiose. — 15 Iul. et 16 Aug. 1925.

leg. I. Bányai et E. I. Nyárády.

552 a. *Dryas octopetala* L.

Sp. pl. ed. I. p. 501 (1753).

Moldova, distr. Neamțu. In pascuis subalpinis montis Ceahlău copiose. Alt. cca 1820 m. s. m., solo calc. et conglom. — 26 Mai. 1924.

leg. E. I. Nyárády.

552 b. *Dryas octopetala* L.

Transsilvania, distr. Ciuc. In cacumine montis calc. „Öcsém teteje“. Alt. cca 1700 m. s. m. — 27 Mai. 1911.

Mus. Bot. Cluj.

553. *Trifolium spadiceum* L.

Fl. Suec. ed. 2. p. 261 (1755).

Transsilvania, distr. Ciuc. In pratis montanis circa fontes fluvii Mureș.
Alt. cca 850 m. s. m. — 1 Iul. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

554. *Trifolium patens* Schreb.

in *Sturm*. Deutschl. Fl. I Heft XVI (1804).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In declivibus graminosis montis Olimp,
supra opp. Orșova. Alt. cca 150 m. s. m. — 28 Mai. 1923.

leg. E. I. Nyárády.

555 a. *Trifolium pannonicum* L.

Mant. II. p. 276 (1771).

Transsilvania, distr. Cojocna. In herbidis montanis „La Fănațe“ prope
oppid. Cluj. Alt. cca 450 m. s. m. — 10 Iun. 1910.

Mus. Bot. Cluj.

555 b. *Trifolium pannonicum* L.

Transsilvania, distr. Cojocna. In locis graminosis ad oppidum Cluj. —
Initio Iun. 1921.

leg. et det. I. Prodan.

556. *Trifolium ambiguum* M. B.

Fl. Taur.-Cauc. II. p. 208 (1808), III. p. 507 (1819).

Basarabia, distr. Tighina. In pratis et ad margines silvarum iuxta pagum
Zloti. — 15 Iun. 1924.

leg. et det. Tr. Săvulescu
et T. Rayss.

557. *Trifolium rubens* L.

Sp. pl. ed. I. p. 768 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In herbidis montanis ad stationem viae
ferreae Cojocna-Boj. Alt. cca 450 m. s. m. — 26 Iun. 1924.

leg. E. I. Nyárády.

558. *Trifolium striatum* L.

Sp. pl. ed. I. p. 770 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In pratis circa pagum Apahida. Alt. cca
310 m. s. m. — 15 Iun. 1923.

leg. E. I. Nyárády.

559. *Trifolium striatum* L.

Sp. pl. ed. I. p. 770 (1753).

var. **elatum** Lojac. Tent. Monogr. Trif. Sic. p. 124 (1878).

Dobrogea, distr. Caliacra. In silva ad opp. Cavarina. Alt. cca 100—120 m. s. m., sol. calc.-hum. — 13 Iun. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

560. *Trifolium Molinerii* Balb.

Cat. hort. Acad. Taurin 1813. App. 1. p. 17.

Banatus, distr. Caraș-Severin. In declivibus graminosis sub fissura Pro-laz ad Thermas Herculis—Băile Herculane. Alt. cca 300 m. s. m., solo calc. — 27 Mai. 1923.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

561. *Trifolium subterraneum* L.

Sp. pl. ed. I. p. 767 (1753).

Dobrogea. Insula Șerpilor in Ponto Euxino (Marea Neagră), in herbidis petrosis abunde. Alt. cca 20 m. s. m. — 30 Mai. 1925.

leg. et det. Tr. Săvulescu et C. Sandu.

562. *Trifolium laevigatum* Desf.

Fl. Atl. II. p. 195 (1800).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In herbidis montis Olimp supra opp. Orșova. Alt. cca 140 m. s. m. — 30 Mai. 1923.

leg. E. I. Nyárády.

563. *Caragana frutex* (L.) K. Koch

Dendr. v. I. p. 48 (1869).

Caragana frutescens L. Sp. pl. ed. II. p. 1044 (1763).

Basarabia, distr. Orhei. In stepaceis vallis „Valea Răutului“ prope pagum Mitve. Alt. cca 120—150 m. s. m. — 26 Apr. 1925.

leg. et det. Tr. Săvulescu
et T. Rayss.

564. *Astragalus ponticus* Pall.

Astrag. p. 16 n. 16 tab. 11 (1802).

Muntenia, distr. Ialomița. In herbidis penes viam ferream ad pagum Dâlga. Alt. cca 70 m. s. m. — 20 Iun. 1924.

leg. et det. Gh. P. Grințescu.

565. *Astragalus onobrychis* L.

Sp. pl. ed. I. p. 760 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In graminosis apricis ad pagum Someșul rece. Alt. cca 480 m. s. m. — 4 Iun. 1911.

leg. † M. Péterfi.

566. *Astragalus dacicus* Heuff.

in Öst. bot. Zeitschr. v. VIII (1858) p. 26.

Transsilvania, distr. Hunedoara. In lapidosis inter pagos Ciopea et Ohaba sub Piatră. Alt. cca 400 m. s. m. — Loco classico. — 19 Iun. 1911.

leg. † M. Péterfi.

567. *Astragalus Sprunerii* Boiss.

Diagn. ser. 1. fasc. II. p. 79 (1843).

Dobrogea, distr. Caliacra. In apricis inter vineas ad oppidum Caverna. Alt. cca 100 m. s. m., solo. calc. — 17 Iun. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

568. *Astragalus monspessulanus* L.

Sp. pl. ed. I. p. 761 (1753).

Transsilvania, distr. Cojocna. In declivibus graminosis apricis montis Ciuha prope pagum Apahida, solo argilloso. Alt. cca 410 m. s. m. — 6 Mai. 1923.

leg. E. I. Nyárády,
E. Pop et Gh. Bujorean.

569. *Astragalus Römeri* Simk.

Természettud. Közl. Pótfüz. 1892, p. 138.

Transsilvania, distr. Ciuc. In cacumine mtis calcarei „Piatra roşie“ ad Tulgheş. Alt. 1200 m. s. m. — Loco classico. — 2 Sept. 1925.

leg. Al. Borza.

570. *Psoralea bituminosa* L.

Sp. pl. ed. I. p. 763 (1753).

Dobrogea, distr. Constanţa. In vallibus graminosis ad Studina Voda, prope pagum Ostrov. Alt. cca 50 m. s. m. — 16 Iun. 1924.

leg. et det. G. P. Grinţescu.

571. *Paliurus spina Christi* Mill.

Gard. Dict. ed. VIII. (1768).

Dobrogea, distr. Caliacra. In collinis dumetosis argillosis ad oppidum Balci, alt. 5—30 m. s. m., ad oras Ponti Euxini. — 17. VI. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

572. *Genista Mayeri* Janka

in Österr. bot. Zeitschr. IX (1859) p. 41.

Transsilvania, distr. Cluj. In herbidis silvae „Bükkszél“ ad opp. Huedin, alt. 630 m. s. m. — 7 Iun. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

573. *Genista trifoliata* Janka

in Österr. bot. Zeitschr. XXIII (1873) p. 243.

subsp. **romanica** Prodan

in Buletinul de inf. al Grăd. bot. Cluj, v. V (1925) p. 39.

Dobrogea, distr. Caliacra. In locis herbosis cretaceo-calcareis prope pagum Simionova (Loco classico). Alt. cca 50 m. s. m. — 12 Iun. 1924.

leg. et det. I. Prodan.

574. *Genista spathulata* Spach.

in Annal. sc. nat. 3 serie, III (1845) p. 128.

Transilvania, distr. Turda-Arieș. In rupibus melaphyriticis, expositione meridionali, ad vicum Buru penes fluvium Arieș. Alt. cca 340 m. s. m. — Iun. 1920.

leg. Al. Borza.

Obs. Deși Simonkai în En. Fl. Transs. p. 169 publicase sub nume corect această plantă, în publicații mai recente [*Prodan*: Flora p. 607 și *Jávorka*: Flora Hungarica (= recte Flora „Hungariae historicae“ !) p. 605] vedem reinviind vechea erezie despre identitatea plantei noastre cu *G. lydia* Boissier, Diagn. Ser. 1, II. p. 8 (1843). Comparând exemplarul original al lui Boissier cu planta noastră am remarcat însă următoarele diferențe mai isbitoare: *Genista lydia* are puține ramuri scurte, sparsiu-hirsute, numeroși spini; frunze subcoriacee, lanceolat-ascuțite, glabre, vexilul floarei acuminat, stilul curbat. Planta noastră în schimb are numeroase ramuri mai lungi, glabre, cu dungi mai evidente; lipsesc spinii; frunze linear-lanceolate, spatulate, moi, ciliate; vexilul floarei emarginat; stilul drept.

Planta nostra pluribus caracteribus evidenter differt a specie *G. lydia* Boissier, cum qua auctores recentiores eam iterum confundere coeperunt [*Jávorka*, Flora Hungarica (= recte Flora „Hungariae historicae“ !) p. 605].

Al. Borza.

575. *Peganum harmala* L.

Sp. pl. ed. I. p. 444 (1753).

Dobrogea, d. str. Caliacra. In collinis et pascuis siccis argillosis ad oppidum Balcic, abunde. Alt. 15–80 m. s. m. — 16 Iun. 1925.

leg. Al. Borza.

576. *Empetrum nigrum* L.

Sp. pl. ed. I. p. 1022 (1753).

Transilvania, distr. Ciuc. In silvis turfosis subalpinis Luci (Lucs mel-léke) montium Harghita. Alt. cca 1080 m. s. m. — 14 Iul. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

577. *Tamarix Pallasii* Desv.

Ann. Sc. Nat. IV (1825) p. 349.

Muntenia, distr. Ialomița. In locis salsuginosis et aquis salsis, prope pagum Urziceni. Alt. 89 m. s. m. — 7 Mai. 1923.

leg. et det. G. P. Grințescu.

578. *Tamarix Pallasii* Desv.

Ann. Sc. Nat. IV (1825) p. 349.

var. *albiflora* Grinț. nov. var.

in Buletinul inf. Grădinii bot. Univ. Cluj v. V (1925) p. 95.

Flores albi, viridescens vel pallidissime rosacei, non persicini ut in typo. Muntenia, distr. Prahova. In alveo rivuli Prahova prope stationem viae ferreae Prahova. Alt. cca 130 m. s. m. — 6 Iun. 1923.

leg. et det. G. P. Grințescu.

579. *Prangos carinata* Griseb.

in litt. ad *Janka* 1872. — *Degen*, in *Természettud. Közl.* XXVIII. (1896). 1 Pótf. p. 13 (diagnosis).

Oltenia, distr. Mehedinți. In declivibus saxosis graminosisque aridissimis ad portam ferream Danubii, inter pagos Vârciorova et Gura Văii. Alt. cca 60—80 m. s. m. (Loco classico). — 30 Mai 1923.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

580. *Loiseleuria procumbens* (L.) Desv.

in *Journ. Bot.* v. III. p. 35 (1813).

Azalea procumbens L. Sp. pl. ed. I. p. 151 (1753).

Transsilvania, distr. Hunedoara. In pascuis alpinis montis Boreseu, in alpibus Retezat. Alt. cca. 2100 m. s. m. — 12 Iul. 1924.

leg. E. I. Nyárády et E. Pop.

581. *Andromeda polifolia* L.

Sp. pl. ed. I. p. 393 (1753).

Transsilvania, distr. Ciuc. In paludibus turfosis „Luci“ supra pagum Sâncrăeni (Csikszentkirály). Alt. cca 1080 m. s. m. — 16 Aug. 1925.

leg. E. I. Nyárády.

582 a. *Androsace elongata* L.

Sp. pl. ed. II. p. 1668 (1763).

Dobrogea, distr. Tulcea. In agris, versus Monasterium Cocos. Alt. cca 110 m. s. m. — 27 Apr. 1924.

leg. Al. Borza.

582 b. *Androsace elongata* L.

Transsilvania, distr. Cojocna. In declivibus graminosis siccis viae ferreae, inter stationem Apahida et Someș-Sat. Alt. cca. 315 m. s. m. — 16 Apr. 1924.

leg. E. I. Nyárády.

582 c. *Androsace elongata* L.

Transsilvania, distr. Cojocna. In graminos apricis ad Cetate (Fellegvár) supra oppid. Cluj. Alt. cca 420 m. — 12 Apr. 1923.

leg. Gh. Bujorean.

583. *Androsace chamaejasme* Wulf.

in *Jacq. Collect.* v. I. p. 194 (1786).

Host, Synopsis pl. in Austria cresc. p. 95 (1797).

Muntenia, distr. Prahova. In graminosis petrosisque jugi montis Caraimanu, Alpium Bucegi, solo conglom., alt. cca 1400 m. s. m. — 21 Iul. 1925.

leg. Al. Borza.

584 a. *Periploca graeca* L.

Sp. pl. I. p. 211 (1753).

Dobrogea, distr. Tulcea. In silvis arenosis ad pagum Letea in Delta Danubii. Alt. cca 4—5 m. s. m. — 18 Iul. 1923. (Exemplaria fructifera).

leg. Al. Borza, E. I. Nyárády
et M. v. Tiesenhhausen.

584 b. *Periploca graeca* L.

Dobrogea, distr. Caliacra. Ad margines silvae prope pagum Ecrene ad oras Ponti Euxini, copiose. Alt. cca 0—5 m. s. m., solo arenoso. 6 Iun. 1924.

leg. et det. Z. C. Panțu et Th. Solacolu.

584 c. *Periploca graeca* L.

Dobrogea, distr. Caliacra. In dumetosis promontorii saxosi „Capul Caliacra” ad oras Ponti Euxini. — 15 Iun. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

585. *Lappula patula* (Lehm.) Menyh.

in Kalocsa v. Növ. p. 120 (1877).

Echinosperrum patulum Lehm. Asperifol. p. 124 (1118).

var. *albiflora* Prodan

in Buletinul de inf. al Grăd. bot. Cluj v. V (1925) p. 97.

Corolla alba, non coerulea.

Dobrogea (Cadrilater), distr. Caliacra. In locis ruderalis saxosis argillosis prope oppidum Balcei, alt. cca 15—60 m. s. m. — 6 Iun. 1924.

leg. I. Prodan.

586. *Tournefortia arguzia* Roem. et Schult.

Syst. veg. 4, 540 (1819).

Dobrogea, distr. Caliacra. In arenosis maritimis ad Șabla, ad Pontum Euxinum, alt. 1—5 m. s. m. — 13 Iun. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

587. *Anchusa orientalis* (L.) Reichb.

Icones fl. germ. et helvet. XVIII. p. 63 (1858). Icon. tab. 109 1310 II. fig. 14—16; *Anchusa ovata* Lehmann, Plantae e fam. Asperifol. p. 222 (1818); *Kanitz* Plant. Romaniae p. 81 (1879—1881); *Anchusa verrucosa* Lejeune ex Reichb. Fl. Germ. exc. p. 342; *Anchusa lateriflora* Dumortier, Flor. Belg. pg. 41 (1827); *Anchusa ryssosperma* Steudel ex A. Rich. Tent. Fl. abyss. 11. pg. 88.

Lycopsis orientalis L. Sp. pl. ed. I. p. 139 (1753); *Grecescu*, Suplem. la Consp. Fl. Romaniei pg. 119 (1909); *Lycopsis micrantha* Ledebour in Panders Beitr. z. Naturk. p. 65 (1820); *Lycopsis erecta* D'Urville, Enum. archipelg. et orient. p. 22 p. p; *Lycopsis taurica* Stev., in Bul. Soc. Nat. Mosc. 40 p. 337 (1857); *Lycopsis arvensis* b) *orientalis* Schmalhausen, Fl. Sredn. i juzn. Rossij p. 231 (1897); *Lycopsis arvensis* ssp. *orientalis* Kusnezoff in Trav. Mus. Bot. Ac. St. Petersb. VIII (1911).

Bucovina, distr. Suceava, Bosanci, În agris et arvis ad margines declivium „Dealul Strâmbu, La ponoare“ dicti, 400 m. s. m. — 31 Iul. 1925.

leg. et det. M. Guşuleac.

Obs. Cei mai de seamă botanişti aşează această plantă când la *Anchusa*, când o ridică la rangul unui gen, precum a făcut şi *Linné*.

Aderenţii părerii acesteia accentuează zygomorfia floarei ca un criteriu mai rar şi important la Boragineae, care ar justifica pe deplin ridicarea plantei la rangul unui gen numit *Lycopsis*.

În „Beiträge zur Systematik der Anchuseae, Bucureşti 1922“, am arătat, că această plantă atât prin portul ei cât şi în zygomorfie este legată printr'un şir de forme de tipul *Anchusa* şi că deslipirea ei de genul *Anchusa* ar trebui să aibă ca urmare logică scindarea acestui gen cel puţin în 4 genuri noi, ceea ce din punct de vedere practic ar fi inoportun.

De *Anchusa arvensis*, care pe teritoriul Bucovinei nu se află, *Anchusa orientalis* se deosebeşte printr'un îndument mai fin, ceea ce se observă mai ales în regiunea florală. La *A. arvensis*, inflorescenţa este dens acoperită cu peri groşi ţeпоşi.

Planta ob multos characteres transgredientes cum *Anchusa jungenda* est. Ab *A. arvensi*, planta nostra pilis tenuioribus, rarioribus et inflorescentia sub fructu laxa iam primo intuitu discernitur.

M. Guşuleac.

588 a. *Salvia transsilvanica* Schur

în *Griseb.* Iter p. 328 (1852) pro var. — Schur Sertum n. 2197 (1853).

Transsilvania, distr. Târnava mică. In collinis argillosis mobilibus ad „Vulcan“ penes opp. Blaj, alt. cca 370 m. s. m. — 15 Sept. 1920.

leg. Al. Borza et I. Pop.

588 b. *Salvia transsilvanica* Schur

Transsilvania, distr. Cojoena. In collibus argillosis ad pagum Caiati prope opp. Cluj, alt. 350 m. s. m. — 9 Iun. 1921.

leg. † M. Péterfi.

589. *Salvia ringens* Sibth. et Sm.

Fl. Graec. I. p. 14, tab. 18. — teste Boiss. Fl. Or. v. IV. p. 609 (1875).

var. *romanica* Prodan

în Buletinul de inf. al Grăd. bot. Cluj, v. V (1925) p. 98.

Tota planta evidenter viridior ut typus graecus. Folia in pagina superiori glabra vel saltem pilis sparsis obtecta, in pagina inferiori parce pilosa, sed non dense pubescenti-viscidula. Tota inflorescentia brevissime minute—glandulosa et pilosa. Corolla evidenter major, ad 45 mm. longa.

Dobrogea (Cadrlater) distr. Caliacra. In silvis deciduis et loco „la vii“ dictis prope oppidum Balcie, alt. 10—80 m. s. m. — 5 Iun. 1924.

leg. I. Prodan.

590. *Salvia verticillata* L.

Sp. pl. ed. I. p. 26 (1753).

Muntenia, distr. Ialomița. Inter segetes prope pagum Siliștea-Cotorca.
Alt. cca 86 m. s. m. — 16 Iul. 1922.

leg. et det. G. P. Grințescu.

591. *Salvia glutinosa* L.

S. pl. ed. I. p. 26 (1753).

Muntenia, distr. Prahova. In silvis fagaceis et abietinis montium Bucegi
prope oppidum Sinaia. Alt. cca. 1000 m. s. m. — 28 Iul. 1922.

leg. Al. Borza.

592. *Satureja patavina* (Jacq.) Deg.

in Öst. Bot. Zeitschr. v. LVIII (1908) p. 303.

Thymus Patavinus Jacq. Obs. bot. IV, p. 7, tab. 87 (1771).

subsp. *S. elatior* (Griseb.) Borza nova comb.

in Buletinul de inf. Grăd. bot. Cluj V (1925), p. 99.

Acinosa alpinus Mch. β. *elatior* Griseb. Spic. Fl. rum. et
bithyn. p. 122 (1843).

Transilvania, distr. Cojocna. In declivibus graminosis ad pagum Someșul rece. Alt. cca 500 m. s. m. — 4 Iul. 1911

Mus. Bot. Cluj.

Obs. Specia aceasta face parte din cercul de forme cunoscute sub numele colectiv de *S. patavina* (Jacq.) Deg., care sunt unite printr'o serie neîntreruptă de forme intermediare — pe care le întâlnești pe acelaș teritor chiar — deci nu pot fi considerate ca definitiv autonomizate.

În acest grup de forme strâns înrudite planta plaiurilor mediteraniane, *S. patavina* s. str. se distinge prin frunzele mai mult lanceolate, lung-acute, frunzele lipsite de indumentul scurt-glandulos și în genere mai glabre.

Subspecia *S. elatior* (Griseb.) Borza ocupă o arie vastă în Carpați și Balcani, ca o plantă montană calcofilă. Frunzele-i sunt mai mult sau mai puțin subrotunde, pronunțat serate, cu încreștăturile conivente, cu pețiolul des și scurt glandulos, ca și caliciul și frunza întreagă, purtând însă și un indument de trihomi lungi și groși, mai des sau mai rar.

După acest caracter, la aparență nu prea fixat încă, deosebesc următoarele varietăți:

1. var. *balkanica* Borza nov. var. cu indument des lănos, alb, văzut la plante din M. Rhodope.

2. var. *villicaulis* (Simk.) Borza nov. comb. cu ambele fețe ale frunzelor sau dosul cel puțin foarte hirsute, ca și caliciul. Văzute din vestul Transilvaniei și din Banat.

3. var. *cuneata* (Simk.) Borza cu frunzele la bază cuneate și către vârf lungit, aducând cu *S. patavina* s. str. Puțin răspândită la noi.

4. var. *brevipetala* (Simk.) Borza nov. comb., al cărei sinonim este *Calamintha hungarica* Simk s. str., cu frunzele catifelate scurt și des glandulifere, dar încolo numai pubescente sau lipsite cu totul de perișori mai lungi. Răspândită în Carpații noștri dacici, amestecată mai adesea

sea cu var. *villicaulis*. Nefiind în natură separate geneticește și teritorialicește, nu pot primi nici din punct de vedere nomenclatoric și taxonomic nume și dignitate specifice.

Planta editată aci corăspunde la var. *brevipetala* (*Simk.*) *Borza*.

Haec planta hucusque nomine *S. hungarica* *Simk.* s. str. [in Term. Füz. X (1882) p. 182] erat nota, donec *Jávorka* Magy. Flor. p. 884. primum nomen eruisset, eam *Saturejam patavinam* var. *elatio* nominans. Ob ariam geographicam orientalem (Carpathi, Balcan.) — et simorphologice non semper optime definita — haec forma microspeciem geographicam, id est subspeciem sistit [= *S. elatio* (*Griseb.*) *Jáv.* ex *Sőo* in Bot. Közl. XXII. (1925) p. 76].

Haec subspecies *elatio* a specie *S. patavina* s. str. plerumque sat bene distingui potest foliis subrotundis, a medio argute serratis, serraturis paucis conniventibus, petiolo, facie et dorso minute et dense glanduloso-pubescenti et insuper $\pm$ villosa, calyce similiter vestito.

Secundum hoc indumentum superius distinguo 4 varietates:

1. var. *balcanica* *Borza* nov. var. [in Bulet. inf. Grăd. bot. Cluj v. V (1925) p. 100] foliis et caulibus dense albo tomentosis.

2. var. *villicaulis* (*Simk.*) *Borza* nov. comb. [*Simk.* in Akad. Közl. v. XXIV (1891) p. 612]. Calix et folia dense hirsuta.

3. var. *cuneata* (*Simk.*) *Borza* nov. comb. [*C. hungarica* *Simk.* var. *cuneata* *Simk.* in Akad. Közl. v. XXIV (1891) p. 612].

4. var. *brevipetala* (*Simk.*) *Borza* nova comb. [in Bulet. inf. Grăd. bot. Cluj v. V (1925) p. 99; *Simk.* in Akad. Közl. XVI (1881) p. 144]. Foliis praeter indumentum molle dense, glanduloso-pubescentis, vix trichomis longioribus sparse pubescenti-pilosulis. [= *S. hungarica* *Simk.* p. p.].

Plantae huc editae ad varietatem *brevipetalam* adnumerandae sunt.

Praecipue in Banatu et ad opp. Deva haec forma una cum var. *villicaulis* immixte invenitur.

Var. *balcanicam* e mtibus Rhodope vidi [Herb. Univ. Cluj No. 40398, leg. V. Stribrny].

A. I. Borza

593. *Satureja Brauneana* (*Hoppe*) *Jáv.*

in Magy. Bot. Lap. XVII (1918) p. 50.

Thymus Brauneanus *Hoppe* apud *Rehb.* Fl. exc. p. 329 (1830).

subsp. *transsilvanica* (*Jáv.*) *Borza* nov. comb.

in Buletinul de inf. al Grăd. bot. Cluj, v. V (1925) p. 100.

Satureja Brauneana forma *transsilvanica* *Jáv.* in Magy. Bot. Lap. XX (1922) p. 150.

Haec planta regionis transsilvanicae propria, a specie amplioris distributionis verticillis sat laxifloris, folio fulcrante multo longioribus et insuper indumento densiori plerumque bene potest distingui, etsi formae intermediae adsint.

Transsilvania, distr. Târnava-mare. In dumetosis et herbosis versus meridiem expositis ad oppidum Biertam, solo loesoid. Alt. cca 380 m. s. m. — 19 Aug. 1918. (Loco classico).

leg. A. I. Borza,

594. *Satureja alpina* (L.) *Scheele*

in Flora XXXI (1843) p. 577.

Thymus alpinus L. Sp. pl. ed. I. p. 591 (1753).

subsp. **Baumgarteni** (*Simk.*) *Borza* nova comb.

in Buletinul de inf. al grăd. bot. Cluj, v. V (1925) p. 101.

Melissa Baumgarteni *Simk.* in Term. Füz. X (1886) p. 182.

Moldova, distr. Neamtu. In declivibus graminosis saxosique mtis Ceahlău, alt. 1700 m. s. m., solo conglomerat. — 14 Iul. 1921.

leg. G. h. P. et I. Grințescu.

595 a. *Satureja silvatica* (*Bromf.*) *K. Maly*

in *Dörfl.* Herb. norm. No. 4482, Sched. ad. Cent. XLC (1903) p. 142.

Calamintha silvatica *Bromfield* Engl. Bot. Supl. 4 t. 2897 (1849) ap. *Benth.* in *DC.* Prodr. XII. p. 228 (1848).

Syn. *Satureja intermedia* (*Baumg.*) *I. Wagn.* et auct. flor. rum. et hung. — non *C. A. Mey.* Verz. Pfl. Cauc. p. 91 (1831).

Transsilvanie, distr. Hunedoara. In dumetosis et fructicetis aridis ad oppidum et balneas Geoagiul de jos, alt. cca 350 m. s. m., solo calc. — 24 Aug. 1917.

leg. A. l. Borza.

Obs. Planta aceasta, foarte caracteristică pentru braniștile montane ale Carpaților noștri orientali, a fost recunoscută pentru prima dată ca specie bună din cercul de afinitate *Melissa Calamintha* L. de *Baumgarten*, care a numit-o *Melissa intermedia* [Enum. stirp. Transs. t. II, p. 184 (1816)]. Ea și-a păstrat autonomia specifică, ca o bună microspecie, împotriva tuturor încercărilor de a o identifica cu diverse specii de *Calamintha* [*C. menthaefolia* auct. non *Host.* Fl. Austr. II. p. 129 (1831)], *Melissa* [*M. umbrosa* auct. non *Bieb.* Fl. Taur. Cauc. 2. p. 63 (1808)] și *Satureja* [*S. Calamintha* auct. non *Scheele* in Flora t. XXVI (1843) p. 577]. La 1903 *I. Wagner* o trece în genul *Satureja* cu numele ei specific original. Se naște astfel noua combinație: *Satureja intermedia* *I. Wagn.* in *Hoffm-Wagn.* Magyarorsz. virágos növ. p. 124, care nume specific nu poate fi însă păstrat în acest gen din cauza homonimului mai vechiu: *Satureja intermedia* *C. A. Mey.* Verz. Pflanz. . . Cauc. p. 91 (1831) et in *DC.* Prodr. XII, p. 228 (1848) valabil publicat și încă în vigoare (Art. 53 al reg. intern. de nomencl.) I-am dat deci numele specific *S. silvatica* *Bromf.* care îi urmează în vechime, acceptând recomandăția lui *K. Maly* [in *Dörfl.* Herb. norm. No. 4482, Schedae ad Cent. XLV (1903) p. 242].

Haec species pulchra Carpatorum orientalium — incola Europae mediae usque ad Persiae fines — a cel. *Baumgarten* fuit primum recognita et nomine *Melissa intermedia* descripta. In aliud genus, nempe *Satureja*, translata, nomen suum specificum commutare debet propter homonymon rite publicatum et valabile: *Satureja intermedia* *C. A. Mey.*, plantam Caucasico-sibirica denotans. Planta huc edita omnino ab illa Europae mediae et australis calyce minus piloso, sed dense glanduloso paulisper recedere et differre coepit.

A. l. Borza.

595. *Satureja silvatica* (Bromf.) K. Maly

Banatus, distr. Caraș Severin. Ad margines silvarum balnearum Băile Herculane — Thermae Herculis, solo humoso, alt. cca 80—100 m. s. m. — 7 Sept. 1922.

leg. Vet. et Al. Borza.

596. *Satureja Kitaibelii* Wierzb.

apud Heuff. in Verh. zool.-bot. Gesellsch. VIII Abh. p. 177 (1858).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In saxosis et detritu vallis Cazan ad Danubium. Alt. cca 50—70 m. s. m. — 19 Sept. 1922.

leg. Al. Borza.

597. *Satureja pulegium* (Roch.) I. Wagn.

Magyarorsz. vir. növ. p. 124 (1903).

Melissa Pulegium Roch. Plantae Banatus rar. pag. 62, tab. XX. fig. 48 (1829).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In rupibus calcareis alvei Prolaz supra Thermae Herculis—Băile Herculane. Alt. cca 450 m. s. m. (Loco classico) — 6 Sept. 1922.

leg. Vet. et Al. Borza.

598. *Ziziphora capitata* L.

Sp. pl. ed. I. p. 21 (1753).

Dobrogea, distr. Caliacra. In declivibus herbosis ad oras Ponti Euxini, penes Ecrene, solo argilloso, alt. cca 10—50 m. s. m. — 6 Iun. 1924.

leg. Z. C. Panțu et Th. Solacolu.

599. *Acanthus longifolius* Host.

Fl. Austr. v. 2. p. 217 (1831).

Banatus, distr. Caraș-Severin. In declivibus graminosis inter virgulta montis Allion, supra oppidum Orșova. Alt. cca 150 m. s. m. — 27 Apr. 1920 et 3 Mai. 1923.

leg. Al. Borza et Gh. Bujorean.

600. *Artemisia caucasica* Willd.

Spec. pl. v. III, p. 1823 (1804).

Dobrogea, distr. Caliacra. In rupestribus calcareis „Capul Caliacra“ ad oras Ponti Euxini, alt. 30 m. s. m. — 15 Iun. 1925.

leg. Al. Borza et E. I. Nyárády.

Obs. Haec nova planta Florae Romaniae a proxima *A. Assoana* Willk. Hispaniae differt: Capitulis minoribus (cum 0.5—2 mm), caulibus floriferis saepe paniculatis, laciniis foliorum brevioribus.

Nomen „*Artemisia lanata* D. C.“ ambobus speciebus, necnon *Artemisiae pedemontanae* et *A. nitenti* in De Candolle, Prodr. VI. p. 123 impositum, ob confusiones possibiles rejiciendum est.

Al. Borza,

MENTHAE NOVAE ROMANIAE ET IUGOSLAVIAE.

Auctore

Prof. IUL. PRODAN (Cluj).

Introducere.

Lucrarea de față se ocupă cu descrierea ismelor colectate de mine în România și în parte în actuala Iugoslavie.

Ismele țării noastre, cu deosebire ale vechiului regat și ale provinciilor mai mici alipite (Bucovina și Basarabia) sunt aproape necunoscute. Vechii botaniști, ca Brandza și Grecescu, ne dau numai câte un reprezentant din secțiile cunoscute astăzi. Cauza că studiul ismelor este puțin înaintat trebuie căutată în faptul, că multă vreme nu s'au cunoscut caracterele minuțioase, dar destul de constante ale ismelor. Abia H. Braun, Briquet, Borbás, Topitz, Petrak, cu lucrările și studiile lor migăloase, indică caracterele noi (perozitatea, forma dinților frunzei), cari trebuiesc luate în considerare la clasificarea ismelor. Aceste caractere, extrem de subtile uneori, au pus și vor pune întotdeauna la încercare chiar și pe cei mai reputați mentologi, făcându-i să ezite adeseori, când e vorba de a clasifica o plantă în cutare sau cutare secție.

În desorientarea de la început, multe isme, cari sunt considerate astăzi numai ca forme și variațiuni, s'au descris ca specii independente, din cauza, că nu se știa cărei grupe, secții sau combinații hibride, aparțin. Este meritul autorilor citați mai sus și în special a lui Braun, Briquet, Topitz, dacă s'a pus puțină orânduială în acest haos de clasificări. O justă determinare și clasificare a ismelor reclamă pe lângă o judecată clară și o experiență îndelungată.

Pentru a se ușura clasificarea ismelor, plantele trebuiesc studiate la fața locului; numai în felul acesta se vor putea observa cu toată rigoarea caracterele distinctive ale secțiilor. Așa d. ex. dintre cele 3 secțiuni, în cari se împarte *M. longifolia*, secția *Silvestres* se deosebește relativ ușor de celelalte două și anume prin frunzele ei subțiri, glabrescente pe pagina superioară și alipit-păroase sau tomentoase pe cea inferioară; cu atât mai anevoie însă se poate distinge secția *Molles* de *Grisellae*. Distincțiunea între aceste două secții se bazează într'adevăr numai pe caracterele frunzelor — anume la *Grisellae* frunzele ar fi numai puțin mai groase, decât la *Silvestres*, însă mult mai păroase, iar la secția *Molles* frunzele sunt groase și mai îndesuit păroase

decât la secția *Grisellae* — rămâne deci la aprecierea personală a mentologilor de a clasifica o plantă oarecare în una sau alta din aceste două secții. Aceasta e pricina, că găsim una și aceeași plantă clasificată după caz, când la secția *Grisellae*, când la secția *Molles*. Aceste erori și clasificări arbitrare se vor putea evita în viitor numai studiindu-se plantele la fața locului; ismele cu frunze groase, cărnoase și îndesuit păroase vor face parte toate din secția *Molles*, iar acelea cu frunzele subțiri sau coriacee, dar îndesuit păroase, din secția *Grisellae*. Uneori nu numai secțiile unei isme se pot greu distinge ci și hibrizii formați din două specii depărtate cum e *M. verticillata* (*aquatica* $\times$ *arvensis*) și *M. Kernerii* (*longifolia* $\times$ *arvensis*).

Ca toate speciile critice, așa și ismele reclamă la colectarea lor anumită îngrijire. Aceste se pot rezuma în următoarele:

Se vor aduna exemplare, cari posed frunzele mijlocii primare, deoarece, forma și dințatura acestora este caracteristică întotdeauna și dătătoare de ton la determinarea lor; ramurile și mlădițele exemplarelor păscute nu sunt potrivite pentru determinare, oricât de frumoase și de bine dezvoltate ar părea ele. Dințatura acestor exemplare este întotdeauna mai pronunțată ca de obicei, dar nu e caracteristică. Deoarece frunzele dela mijlocul tulpinei (— ca atari se pot considera frunzele inferioare, deoarece când ismele înfloresc, adăvăratele frunze inferioare lipsesc deja —) joacă un rol important în determinarea speciilor, este de dorit ca ele să fie desfăcute de plantă și uscate separat, luându-se precauțiunea de a fi păstrate în starea lor naturală. În genere orice organ al plantei, dar în special frunzele trebuiesc păstrate în starea lor naturală, frunzele la mijloc îndoite, frunzele reflecte, etc. — Exemplarele vor trebui culese cu rădăcină; numai în felul acesta se poate măsura precis lungimea plantei și internozii mijlocii. Vor trebui colectate cel puțin 10 exemplare din fiecare specie, pentru a avea o icoană cât mai clară asupra speciei respective. — La flori se va însemna întotdeauna și culoarea (violacee-deschisă, rozaceu-violacee, etc.), precum și perositatea.

Pentru colectare e bine a se cunoaște și locul unde crește cu preferință ismele. Este știut, că ismele se impart în isme de locuri umede ca *M. aquatica* cu flori terminate în capitul, *M. pulegium* cu flori verticilate și frunze mici și în xerofile: *M. longifolia* terminată într'un spic, secția *Molles* și *Grisellae*. — Colectarea acestor două tipuri este relativ ușoară; primul tip îl vom întâlni în locurile umede, apătoase, pe cea al doilea dincontră îl vom întâlni în terenuri expuse soarelui, cum sunt pășunile și marginile șanțurilor, etc. — *M. arvensis*, care are flori verticilate și tulpini terminate la vârf cu frunze, se găsește prin locuri cultivate, umede, prin șanțuri și uneori chiar prin păduri umede.

Stațiunile obișnuite ale hibrizilor sunt următoarele:

M. verticillata (*M. aquatica* $\times$ *arvensis*) [cu flori verticilate, tulpina se termină la vârf în flori nu în frunze], se găsește în genere în locuri umede, în-

conjugate de terenuri cultivate, unde se întâlnesc ambii părinți; așa sunt d. ex. isvoarele, păraiele cu maluri joase, marginile trestişurilor, şanţurile şoselelor (cu excepţia celor din Dobrogea şi Basarabia) şanţurile căilor ferate.

M. dumetorum (*aquatica* $\times$ *longifolia*). care la prima vedere se aseamănă mult cu *M. aquatica*, dar de care diferă prin capituli mai mici şi mai lungi, formaţi din mai mulţi verticili continui (prin acest caracter se aseamănă cu *M. longifolia*) şi prin frunze, cari sunt mai alungite de cât la *M. aquatica*, se găseşte în toate terenurile umede, în care se întâlnesc cei doi părinți ca: marginea lacurilor mai mici, a trestişurilor, etc. Ca terenuri potrivite pentru ibridarea acestor două specii se consideră încă arterele, precum şi apele freactice din şesuri, unde *M. longifolia* ocupă în special marginile acestora. Variabilitatea extraordinară a acestui ibrid (*M. dumetorum*) trebuie căutată în faptul, că se întâlnesc foarte adeseori tipuri diferite de *M. aquatica*, cu tipuri diferite de *M. longifolia*.

M. Kerneri (*arvensis* $\times$ *longifolia*) se aseamănă cu *M. verticillata*, dar este mai păroasă, decât aceasta şi numărul verticililor este mult mai mare; verticili sunt adeseori apropiați, încât înflorescența devine mai lungă decât la *M. verticillata*, iar frunzişoarele rămân mult mai mici.

Voi aminti în fine şi despre unele mutațiuni, ce se găsesc la menthe şi cari trebuiesc puse pe socoteala solului, climatei, etc. Cred că nu mă înşel, dacă afirm, că una şi aceeaşi plantă variază în timp, dela un an la altul.

Această variațiune se manifestă în special în forma frunzelor şi a dinţilor acestora. Variabilitatea aceasta probabil, că e datorită condiţiunilor externe, în cari se desvoltă planta şi cari variază dela an la an. Fenomenul acesta prezintă oarecari analogii cu dimorfismul de sezon.

***Mentha longifolia* Hud s.**

(Sectio: Molles).

var. *Amaliae* Prodan, var. nov.

Caulis simplex vel a medio ramosus, partibus superioribus albo tomentosus, ad 50—55 cm. altus, internodiis mediis 15—23 mm. longis.

Folia parva, mollia, lanceolata vel lanceolata elliptica, basi cordata sessilia vel brevi petiolata, supra turbido - viridia, sat dense pilosa, subtus dense reticulato - griseo tomentosa, 32—40 mm. longa et 14—18 mm. lata; serraturae dentes parvi, irregulares, erecti, intus recti, extus recti, semiundulati, undulati vel concaviusculi, 0.8—1 mm. alti, 1—3 mm. inter se distantes. Spicastra gynodynamica, minutiflora, gracilia, soluta, pauciflora, 40—80 mm. longa et 8 mm. lata, bractee longae.

România. Distr. Someş. In pratis humidis inter Vereşaza et Cheuchiş. 30. VIII. 1925.

var. *lignosa* Prodan, var. nov.

Caulis simplex vel apice brevi ramosus, albo - tomentosus, ad 50 cm. altus, internodiis mediis 1—2½ cm. longis. Folia parva, coriacea, elliptico -

lanceolata, acuminata vel obtusa, basi cordata, sessilia, supra turbido-viridia, dense pilosa, subtus dense griseo-tomentosa, 30—35 mm. longa et 14—18 mm. lata; serraturae dentes parvi irregulares, intus recti, extus rectiusculi, undulati, vel concaviusculi, 0.8—0.9 mm. alti, 2—3 mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica, brevia, compacta, 5 (—6) cm. longa et 10—12 mm. lata.

România. Distr. Cluj. Jucul de jos în loco dicto „Pășunile de cai“. VIII. 1925.

var. *reciaensis* Prodan, var. nov.

Caulis simplex vel pauci ramosus, ramis sterilis, ad 60 cm. altus, dense tomentosus, internodiis mediis $1\frac{1}{2}$ —2 cm. longis. Folia sat parva, oblongo-elliptica, acuta vel acuminata, basi cordata, sessilia supra dense puberula, claro-viridia, subtus reticulato-albido-tomentosa, 37—40 mm. lata et 15—17 mm. longa; serraturae dentes sat regulares, recti vel procumbentes, intus recti, extus undulati vel dentati, 0.5—1 (—1.3) mm. alti, 4 mm. inter se distantes. Spicastra compacta, $4\frac{1}{2}$ —7 cm. longa et 10—11 mm. lata, sat dense albo-pilosa, verticillastris infimis 1—2 interruptis.

România. Cluj, în monte Recia non procul pagum Seliște. VIII. 1925.

var. *dejmerii* Prodan, var. nov.

Caulis simplex, albo-tomentosus, ad 60—70 cm. altus, internodiis mediis $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ cm. longis. Folia oblongo-elliptica, brevi acuta, basi cordata, sessilia, supra dense incano-tomentosa, subtus dense reticulato-tomentosa, 40 mm. longa et 18 mm. lata; serraturae dentes minimi, erecti vel procumbentes, lanati, intus recti, vel concaviusculi, extus recti vel undulati, 0.5—0.9 mm. alti, 2—4 mm. inter se distantes. Spicastra compacta, $6\frac{1}{2}$ cm. longa et 12 mm. lata, dense albo-pilosa.

România. Distr. Cluj, non procul Desmir in loco dicto „Spatele sărăturilor“. VIII. 1925

Specia descrisă seamănă foarte mult chiar și prin mirosul neplăcut cu *M. longifolia* Hud s. var. *Dumortieri* (D. D.) Top. f. *flanatica* Top., diferă însă de aceasta prin forma frunzelor oblongi — eliptice și prin forma dinților de altă natură, precum și prin tulpina simplă și neramificată.

var. *feleacaensis* Prodan, var. nov.

Caulis simplex, albo-tomentosus, ad 50 cm. altus, internodiis mediis 15—18—20 mm. longis. Folia parva, lanceolata vel oblongo-lanceolata, acuta vel peracuta, sessilia, supra dense villosa vel tomentosa, subtus reticulato-incano-tomentosa, 35—48 mm. longa et 13—15 mm. lata; serraturae dentes regulares, acuti, intus recti, extus undulati. Spicastra compacta, dense albo-pilosa, terminalia $3\frac{1}{2}$ —5. cm. longa et 1 cm. lata, verticillastris infimis 1—2 solutis.

România. Distr. Cluj, inter Cluj et Feleac. 20. VII. 1921.

Planta descrisă seamănă cu *M. szabolcsensis* T o p. însă diferă de aceasta prin tulpina simplă, neramificată, prin frunzele mai lungi și mai late. spicul mai scurt adică numai de 5 1/2 cm. lung și mult mai gros.

Florile au culoare cărămăzie, pe când la *M. szabolcsensis* florile sunt mai adeseori de culoare alburie.

var. subpyramidalis Prodan, var. nov.

Caulis a medio vel superne pyramidaliter ramosus, dense tomentosus, ad 50—60 cm. altus, internodiis mediis 12—20 mm. longis. Folia ovatoelliptica, acuta, saepe plicata, basi cordata, sessilia, supra viridula vel cinerea dense incanotomentosa, subtus dense reticulato — tomentosa, 40—50 mm. longa et 18—20—21 mm. lata; serraturae dentes rariores, 4—9 mm. inter se distantes, singulis locis crebri 2 mm. inter se distantes, intus recti, extus undulati, 0.5—1 mm. alti. Spicastra compacta vel laxa, pauciflora, terminalia inferne subsoluta, 5—10 cm. longa.

România. Distr. Cluj. Cluj in loco dicto „Hodaia lui Nagy“. 28. VIII. 1925.

f. irregularis Prodan, f. nov.

Caulis tomentosus, internodiis mediis 2—3 cm. longis. Folia elliptica, acuminata, serraturae dentes irregulares. Spicastra compacta.

Cluj, Sălașul Nagy.

f. paucidentata Prodan, f. nov.

Folia coriacea, late elliptica, obtusa, rotundata, basi cordata, 30 mm. longa et 15 mm. lata, edentata vel debile et rare paucidentata, dentes 0.2 mm. alti. Spicastra laxa.

Cluj, „Sălașul Nagy“.

var. subpyramidaliformis Prodan, var. nov.

Caulis a medio vel superne dense tomentosus, ad 90—100 cm. altus, internodiis mediis 5—5 1/2 cm. longis. Folia oblongo — lanceolata vel oblongo — elliptica, acuta, basi cordata, sessilia, supra inacano-tomentosa, subtus reticulato-tomentosa, 50—60 mm. longa et 18 mm. lata; serraturae dentes praecipue procumbentes vel erecti, intus recti, extus undulati, 1—1.2 mm. alti, 24 mm. inter se distantes. Spicastra sat compacta, verticillastris infimis (—1) saepe interruptis.

România. Distr. Cluj. Cluj in loco dicto „Sălașul Nagy“. 28. VIII. 1925.

var. polystachya Prodan, var. nov.

Caulis robustus e basi multiramosus, tomentosus, ad 120 cm. altus, internodiis mediis 53—48 mm. longis. Folia oblonga vel oblongo-elliptica, acuta, basi angustata vel rotundata et cordata, sessilia, supra viridula, vel griseo-viridia, dense adpresso-villosa, subtus tomentosa vel reticulato-tomentosa, 65—70 mm. longa et 22—26 mm. lata; serraturae dentes rariores, late triangulari-acuminati, intus concaviusculi vel recti, extus undulati vel denticulati, 1—2 mm. alti, (4) 5—8 mm. inter se distantes. Spicastra compacta, crassiuscula, 5—8 cm. longa et 12 mm. lata.

România. Distr. Cluj. In monte Recia. Inter Cluj-Seliște IX. 1925.

var. campylostachya Prodan, var. nov.

Caulis erectus, strictus, ramosus, tomentosus, ad 50–70 cm. altus, internodiis mediis $2\frac{1}{2}$ –3 cm. longis. Folia mediocria, oblongo-lanceolata, acuminata, marginibus convexis, basicordata, sessilia, supra turbido-viridia, dense pilosa, subtus dense reticulato-tomentosa, 50–55 mm. longa et 17–19 mm. lata; serraturae dentes irregulares, acuti. intus recti vel concaviusculi, extus undulati vel recti, 0.3–1.5 mm. alti, 3–4 mm. inter se distantes. Spicastra compacta, brevia, falcata, 2–3 cm. longa et 8 mm. lata

Jugoslavia. Prope oppidum Sombor non procul „Schnee Kapelle“ ad marg Mosztonga IX 1917.

var. late-bracteata Prodan, var. nov.

Caulis ex basi arcuato-ramosus, in parte media pauci ramosus, deuse tomentosus, ad 55 cm. altus, internodiis mediis 2 cm. longis. Folia elliptica, subacuta, basi cordata, sessilia, supra turbido-viridia, dense pilosa, subtus dense reticulato-griseo-tomentosa, 40–45 mm. longa et 20–22 mm. lata; serraturae dentes rariores, subprocumbentes, intus recti vel convexiusculi, extus undulati, 0.5 mm. alti, 4–5 mm. inter se distantes. Spicastra gynodynamica interrupta, pauciflora, tomentosa, latebracteata, 6 cm. longa et 7 mm. lata, bractea inferiora ovatocordata, coriacea.

Jugoslavia. Prope oppidum Sombor in loco dicto „Vásártéri állomás“. 20. VII. 1917.

var. mosztongensis Prodan, f. *Schneekapellae* Prodan, f. nov.

Caulis 80 cm altus, apice ramosus. Folia omnia acuta (sed non obtusa et acuminata ut apud *M. mosztongensem* Prodan).

Jugoslavia. Prope oppidum Sombor in loco dicto „Schnee Kapelle“ VIII. 1917.

var. ramosissima Prodan, var. nov.

Caulis ex basi dense ramosus, dense et reflecto pilosus, ad 70–80 cm. altus, internodiis mediis 3 cm. longis. Folia lanceolata vel oblongo-lanceolata, acuta, basi cordata, sessilia, supra turbido-viridia, dense adpresse pilosa, subtus reticulato-tomentosa, 60 mm. longa et 18 mm. lata; serraturae dentes sat regulares, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 1 mm. alti, 3–5–7 mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica compacta, terminalium pars florescens compacta, tomentosa, pars deflorata saepe soluta, ad 95 mm. longa et 6 mm. lata

Jugoslavia. Prope oppidum Sombor in loco dicto „Schnee-Kapelle“ VIII. 1917. *M. ramosissima* Prodan aduce încâtva cu *M. dripanoidea* Top. de care diferă prin tulpina și frunzele mai indesuit păroase, spicele mai subțiri, prin forma frunzelor etc.

var. dobrogensis Prodan, var. nov.

Caulis simplex vel apice paulo ramosus, tomentosus, ad 45 cm. altus, internodiis mediis 25–28 mm. longis. Folia coriacea, lanceolata vel ellip-

tico-lanceolata, coriacea, acuminata vel acuta, basi cordata, sessilia vel subsessilia, supra turbido-viridula, incano-pubescentia, subtus reticulato-incanotomentosa, 45 mm. longa et 18—20 mm. lata; serraturae dentes irregulares, intus recti vel concaviuseuli, extus undulati, 0.5—1 mm. alti, 2—3 (—4) mm. inter se distantes. Spicastra compacta, dense griseopilosa, 50—55 mm. longa et 6—8 mm. lata.

România. Dobrogea. Prope oppidum Bazargic non procul „Școala de Agricultură“. IX. 1921.

f. oblongo-lanceolataefolia Prodan, f. nov.

Folia oblongo-lanceolata, 53 mm. longa et 16 mm. lata, tomentosa, subtus reticulato-tomentosa; serraturae dentes rariores subprocumbentes, sat regulares, extantes, acuti, 1 mm. alti, 4 mm. inter se distantes, spicastra compacta 7 cm. longa.

Bazargic in loco dicto „Școala de Agricultură“.

var. cadrilateri Prodan, var. nov.

Caulis in parte superiore ramosus, tomentosus, 50—60 cm. altus, internodiis mediis 15—25 (—30 mm) longis. Folia coriacea, late-oblongo-lanceolata vel oblongo-elliptica, subacuta, basi cordata, sessilia, supra-turbido-viridula, pilosa, subtus griseo-tomentosa, 65 mm. longa et 23 mm. lata; serraturae dentes sat regulares, subprocumbentes, acuti, intus recti, extus undulati, 1 mm. alti, 4—5 mm. inter se distantes. Spicastra tenuia, subsoluta, 10—11 cm. longa et 5—6 mm. lata, dense griseo-pubescentia.

România. Dobrogea. Bazargic in loco dicto „Școala de Agricultură“. IX. 1921.

(Sectio: Grisellae)

var. Rozaliae Prodan f. **velutina** Prodan, f. nov.

Caulis pallidus vel rubrus, dense tomentosus. Folia dense tomentosa. Jugoslavia. In agris prope silv. Bezdan. IX. 1917.

var. kozorensis Prodan f. **velutina** Prodan, f. nov.

Caulis pallidus, dense tomentosus. Folia subtus tomentosa et dense reticulata.

Jugoslavia. In agris inter Sombor et Bezdan.

var. bácsensis Prodan f. **reticulato-nervosa** Prodan, f. nov.

Caulis dense tomentosus. Folia superne dense pilosa, subtus reticulato-tomentosa.

Jugoslavia. Sombor in loco dicto „Vásártéri állomás“. 20. VII. 1917.

var. macrophyllus Prodan, var. nov.

Caulis ramosus ad 70—80 cm. altus, dense pubescens, internodiis mediis $3\frac{1}{2}$ —4 cm. longis. Folia magna, linearia-oblonga vel oblongo-lanceolata, <

acuminata, basi cordata, sessilia vel superiora subsessilia, supra viridia, adpresse pilosa, subtus griseo-pubescentia, 80—95 mm. longa et 20—28 mm. lata, suprema 60 mm. longa; serraturae dentes subprocumbentes, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 0.5—1 mm. alti, 3—7—10 mm. inter se distantes. Spicastra 6 cm. longa et 1 cm. lata, compacta, partibus defloratis subsolutis.

Jugoslavia. In fossa uda inter Sombor et Nemesmiletics. VIII. 1913.

Planta descrisă aduce mult cu *M. longifolia* var *leioneura* Borb. de care diferă prin articulațiunile tulpinei mai scurte, prin frunzele cu mult mai mari de formă linear oblongă, prin dinții mai mici a acestora, prin spicele mai scurte și mai groase etc.

var. microverticillata Prodan, var. nov.

Caulis ex basi ramosus ad 40—50 cm. altus, dense pubescens, internodiis mediis 17—20 mm. longis. Folia parva, ovato lanceolata vel ovato-elliptica, acuta basi, subcordata, sessilia, supra turbido-viridula, subtus dense tomentosa vel reticulato-tomentosa, 40 mm. longa et 18 mm. lata; serraturae dentes erecti, intus recti, extus undulati, 1 mm. alti, 3—4 mm. inter se distantes. Spicastra gynodynamica tenuia, compacta 50 mm. longa et 5 mm. lata.

Jugoslavia. Sombor in loco dicto „Vásártéri állomás“. 20. VII. 1917.

var. serbica Prodan, var. nov.

Caulis ramosus praecipue a medio, superne dense pilosus ad 60—70 cm. altus, internodiis mediis 2½—3 cm. longis. Folia oblongo-elliptica, acuminata, marginibus convexiusculis, sessilia, supra brevi pubescentia, subtus tomentosa, vel inaequaliter reticulato-tomentosa, 50—60 mm. longa et 23—25 mm. lata; serraturae dentes sariores, erecti vel retorti, intus recti, convexiusculi, extus undulati, 0.8—1—2 mm. alti, 3—6 (—7) mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica, compacta, verticillastris infimis ± remotis, 5 cm. longa et 1 cm. lata.

Jugoslavia. Prope pagum Bezdan. VII. 1918.

Aduce mult cu *M. zomborensis* Top., de care diferă prin mărimea dinților și prin forma lor, precum și prin spicul de altă formă.

Cu *M. Rocheliana* samănă în mărimea și lățimea foilor, precum și în tomentositatea aceloră. Specia descrisă diferă de *M. Rocheliana* prin forma dinților dela frunze, prin internozii tulpinei mai scurți și numai de 2—3 cm. lungi și nu de 5 cm. ca la *M. Rocheliana*.

var. leptophylla Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, pubescens, ad 50 cm. altus, internodiis mediis 18—30 mm. longis. Folia plicata, parva vel mediocria, ovato-elliptica, acuta, basi cordata, sessilia, supra viridia, adpresse pubescentia, pallida griseo-pilosa, 42 mm longa et 18 mm. lata; serraturae dentes rariores, intus recti, extus

undulati, 1 mm. alti, 6 mm. inter se distantes. Spicastro androdinamica crassiuscula, 11 (12) cm. longa et 8–9 mm. lata, dimidio inferiore interrupta.

Jugoslavia. In agris inter Sombor et Nemesmiletics. IX. 1917.

În ce privește statura frunzelor, lungimea și dințatura lor seamănă cu var. *Rozaliae* Prodan, însă diferă de aceasta prin lungimea spicului și prin verticiliile în partea inferioară întrerupte.

Cu *M. Hollosyana* Borb. are multă asemănare în lungimea spicului, dar cu deosebire în verticiliile desfăcuți, însă cu toate acestea diferă prin frunzele totdeauna mai înguste și mai scurte, în dințatura frunzelor mai puțin pronunțată, iar internodiile tulpinelor sunt totdeauna de 3 cm. depărtați unul de altul (și nu de 3–5 ca la *M. Hollosyana* Borb.)

var. leptophylla Prodan f. virens Prodan f. nov.

Planta ramosissima, ramis arcuatis, tenuis. Folia viridia, elliptico-ovata, 35 mm. longa et 20 mm. lata. Spicastro compacta, 70 mm. longa et 7 mm. lata, verticillastris infimis 1–2 interruptis.

Jugoslavia. Sombor, in loco dicto „Szondi szállás“.

Forma descrisă e intermediară între var. *Rozaliae* Prodan și var. *leptophylla* Prodan.

var. leptophylla Prodan, f. pustariensis Prodan f. nov.

Caulis dense tomentosus, ramosus, ad 40 cm. altus, internodiis mediis 1–1½ cm. longis. Folia parva, ovata vel ovato-lanceolata, 30 mm. longa et 15 mm. lata, dentes conferti, 2–3 mm. inter se distantes. Spicastro compacta infimis 1–2 interrupta.

Jugoslavia. Sombor in loco dicto „Szondi szállás“. IX. 1917.

var. câmpiensis Prodan, var. nov.

Caulis e basi dense et longe ramosus, pubescens, internodiis mediis 3 cm. longis. Folia mediocria, acuminata vel peracuta, basi cordata, sessilia vel subpetiolata, supra viridia, adpresse pilosa, subtus pallida tenuiter griseo-tomentosa, 55–60 mm. longa et 10–13 mm. lata, dentes rariores, subprocumbentes vel procumbentes, intus recti, extus undulati, 1 mm. alti, 5–10 mm. inter se distantes, folia superiora edentata vel paucidentata. Spicastro elongata, angusta, pauciflora, soluta, verticillastris infimis defloratis ± remotis, 50–60 mm. longa et 6 mm. lata.

România. Distr. Someș. Inter Apateu et Bozieș. VIII. 1921.

Planta descrisă e intermediară între *M. longifolia* Hud. s. var. *ischnostachya* Top. și *M. longifolia* Hud. s. var. *Lányiana* Top. De *M. ischnostachya* diferă prin înfățișarea sa mai verde, prin frunzele mai înguste, prin spicele mai scurte și mai subțiri. De *M. Lányiana* Top. se poate ușor deosebi prin spicele mai subțiri, mai lungi, mai mult sau mai puțin întrerupte (și nu întregi, compacte și groase).

var. ischnostachya Top. f. **angustifolia** Prodan, f. nov.

Caulis simplex, pubescens, ad 50 cm. altus, internodiis mediis $2\frac{1}{2}$ cm. longis. Folia supra dense pubescentia, subtus singulis locis incano-tomentosa, 50 mm. longa et 10 mm. lata; serraturae dentes cuspidati, 1 mm. alti, 3—6 mm. inter se distantes. Spicastra soluta, 9 cm. longa et 1 cm. lata, verticillastris infimis remotis; corollis pallide roseis.

România. Distr. Someș. Cheuchiș in loco dicto pe „rezorul Prodănești” 28. VIII. 1925.

Diferă de *M. Lányiana* Top. prin spicele mai subțiri, mai lungi, mai mult sau mai puțin desfăcute, prin florile palide rozee (și nu rozee).

var. striata Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, pubescens ad 40 cm. altus, internodiis mediis $1\frac{1}{2}$ cm. longis. Folia acuminata, basi cordata, supra claroviridia, dense pubescentia, subtus griseo-tomentosa, sessilia, 45 mm. longa et 10 mm. lata; serraturae dentes procumbentes, intus concaviusculi, extus undulati, 0.5—1 mm. alti, 2—5 mm. inter se distantes. Spicastra sat compacta, 45 mm. longa et 6—7 mm. lata, verticillastris infimis 1—2 interruptis.

România. Distr. Cojocna. Jucul de jos. VIII. 1925.

Planta descrisă samănă cu *M. Lányiana* Top. însă diferă de aceasta prin frunzele mai verzi, prin tulpina mai tufoasă, dinții frunzelor procumbenți etc.

var. tenuior Prodan, var. nov.

Caulis simplex, pilosa vel tomentosa, ad 40—50 cm. altus, internodiis mediis 3 cm. longis. Folia parva, lanceolata, breviter acuta, basi subcordata, sessilia, supra viridia, brevi et dense pubescentia, subtus cinerea, tomentosa, 23—32 mm. longa et 7—12 mm. lata; serraturae dentes parvi, debiles et depressi, intus concaviusculi, recti, extus undulati, ad 0.5 mm. alti, 2—3 mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica soluta vel interrupta, valde elongata, terminalia ad 110—140 mm. longa et 6 mm. lata, pauciflora, verticillis-plurimis vel omnibus seiunctis.

România. Distr. Someș prope oppidum Gherla, 10. IX. 1925.

Planta descrisă seamănă cu *M. nematostachya* Top. diferă însă prin frunzele mai mici, prin dințatura de altă natură, prin spicele mai subțiri.

f. meleșensis Prodan, f. nov.

Caulis simplex, internodiis mediis $2\frac{1}{2}$ cm. longis. Folia 35 mm. longa et 12 mm. lata, serraturae dentes parvi, saepe cuspidati, intus recti, extus recti vel undulati, 0.6 mm. alti, 2—3 mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica subsoluta, verticillastris infimis seiunctis.

România. Distr. Someș. Cheuchis in loco dicto „valea Meleșului”. 28 VIII. 1925.

var. striatula Prodan, var. nov.

Planta foetida. Caulis mediocris, simplex vel ramosus, ad 60 cm. altus, dense villosus, internodiis mediis 2—3 cm. longis. Folia mediocria, oblongo-lanceolata, acuta, basi cordata, sessilia, supra viridia, subtus griseo-cinerea, tomentosa, 50 mm. longa et 13 mm. lata; serraturae dentes sat regulares, acuti, intus recti, extus concavi vel subundulati, 1 mm. alti, (3)—4 mm. inter se distantes. Spicastra gynodynamica, compacta, 60 mm. longa et 6 mm. lata verticillastris infimis 1—2 remotis.

România. Județul Cluj, non procul pagum Jucul de jos, in loco dicto „Pășunile de cai“.

var. subamplexicaulifolia Prodan, var. nov.

Planta foetida. Caulis simplex, pubescens, ad 60 cm. altus, internodiis mediis (1)2—3 mm. longis. Folia elliptica, acuminata, basi subamplexicaulia, sessilia, supra viridia, subtus griseo-cinerea, subtomentosa vel tomentosa, 35 mm. longa et 20 mm. lata; serraturae dentes sat regulares, numerosi, conferti, cuspidati, intus recti, extus concavi, 1—1.3 mm. alti et 2—3—(4) mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica subsoluta, 4—6 cm. longa et 8 mm. lata.

România. Județul Cluj, non procul pagum Jucul de jos, in loco dicto „Pășunile de cai“. 15. VIII. 1925.

f. rotundi-bracteata Prodan, f. nov.

Planta foetida. Folia elliptico-lanceolata, 4—5 mm. longa et 20 mm. lata; serraturae dentes semiproculbentes, intus recti, extus undulati, 1 mm. alti, 4—5 mm. inter se distantes. Spicastra subsoluta, bracteae inferioare (2—3) rotundatae, acuminatae, subulatae.

România. Județul Cluj. Dejmir in loco dicto „Spatele Sărăturilor“. 2. IX. 1925.

var. subviridiformis Prodan, var. nov.

Caulis simplex vel in parte superiore ramosus, pubescens, ad 50 cm. altus, internodiis mediis 2½ cm. longis. Folia parva, ovato-elliptica, acuta, basi cordata, sessilia, supra viridia, sparse pilosa, subtus pallida, dense pilosa vel tomentosa, 34—40 mm. longa et 18—20 mm. lata; serraturae dentes minimi, rariores, late-triangulares, obtusi, intus recti, extus recti vel undulati, 0.2—0.5 mm. alti, 5—6 mm. inter se distantes. Spicastra gynodynamica, gracilia, subsoluta, dimidio inferiore saepe interrupta, 75—110 mm. longa et 6 mm. lata.

Jugoslavia. Prope oppidum Sombor non procul loco dicto „Vásártéri allomás“. 29. VII. 1917.

Planta descrisă se apropie de *M. longifolia* Huds. var. *subviridis* Borb. de care diferă prin articulațiunile tulpinei, prin consistența mai puțin lemnoasă, prin frunzele mai coriacee, și dinții acestora mai mici, lat-triun-

ghiulari, drepți și nu procumbenți și subțiri ca la *M. subviridis*. Diferă mai departe prin spicele ceva mai groase ca la *M. subviridis* Borb. etc. Planta descrisă la prima vedere seamănă întrucâtva cu exemplarele cu foi mai mici de *M. longifolia* Huds. var. *Rozaliae* Prodan.

var. **pseudoulotricha** Prodan, var. nov.

Caulis e basi vel in parte superiore ramosus, ramis arcuatis, erectis, ad 40—45 cm. altus, dense pilosus, internodiis mediis 1—2 cm. longis. Folia parva, late-elliptica, acuta, basi cordata, sessilia, supra sparse pilosa, subtus griseo-tomentosa, 35—40 mm. longa et 24 mm. lata; serraturae dentes irregulares, triangulari-acuti vel late-triangulari-acuti, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 1—2 (2.5) mm. alti, 4—7 mm. inter se distantes. Spicastra androdynamica, compacta, 30—45 mm. longa et 6—7 mm. lata.

Jugoslavia. In agris opp. Sombor, inter Sombor et Nemesmiletics.

Planta descrisă diferă de *M. ulotricha* Top. (syn. *semiundulata* Borb.) prin tulpina mai mică, articulațiunile mai scurte (la *M. ulotricha* Top. sunt 4—6 cm.), prin frunzele cu dinții proporțional destul de regulați, prin spicele mai scurte și mai compacte.

De *M. bezdanensis* Prodan, diferă prin frunzele mai puțin subțiri, prin tulpina și frunzele cu mult mai puțin păroase etc.

Mentha aquatica L. var. **cordata** Prodan, var. nov.

Caulis strictus, mediocris ad 38 cm. altus, sat pilosus, valde frondosus, superne breviramulosus ($3\frac{1}{2}$ —7 cm. longus), internodiis mediis circa $2\frac{1}{2}$ cm. longis. Folia media, parva usque mediocria, sat reversa, latiovata, basi lata et cordata, acuta vel obtiuscula, pilosa, subtus dense pilosa, petiolis 6—10 mm. longis, 40—46 mm. longa et 26 mm. lata; serraturae dentes mediocres, ad 1 mm. altae, sat conferti, intus recti, extus undulati, 3—4 mm. inter se distantes. Pedicelli dense pilosi. Calices pilosi, dentes acuminati.

România. Dobrogea-nouă. Prope opidum Bazargic în loco dicto „Școala de Agricultură” IX. 1921.

Planta descrisă are multă asemănare cu *M. aquatica* L. var. *lupulina* f. *pontica* Top. și *M. pyrifolia* H. Br., însă diferă de acestea pe lângă altele prin dinții regulați și simpli, pe când precedentele au între 2 dinți mai mari unul mai mic, aici numai excepțional se observă uneori câte un dinte mai mic, mai diferă și prin perositatea compusă din peri mai scurți.

De *M. pyrifolia* H. Br. diferă la prima vedere prin petiolii frunzelor cu mult mai scurți, iar de *M. lupulina* f. *pontica* Top., diferă prin perositatea sa foarte puțin pronunțată, caliciul mai mic etc.

Mentha dumetorum Schultes

(*M. aquatica* × *longifolia*)

var. **Emiliae** Prodan, var. nov.

Caulis dense ramosus, ramis tenuibus erectis vel arcuatis, patenter vel retroflexe villosus, ad 50 cm. altus, internodiis mediis $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ cm. longis,

Folia mediocria, elliptica, acuta vel subacuta, suprema acuta, basi brevi angustata vel subrotundata, supra sparse puberula, subtus sat dense puberula, petiolis ad. 10 mm. longis, pubescentibus, 50—55 mm. longa et (18) 20—23 mm. lata; serraturae dentes sat regulares, intus recti, vel concaviusculi, extus undulati vel rectiusculi, 0.5—1 mm. alti, (3) 4—5 mm. inter se distantes. Spicastra gracilia, angusta, 10—12 mm. lata et 50—100 mm. longa, soluta, verticillastris 1—2 infimis statu deflorescendi 10 mm. inter se distantibus; inflorescentia constans ex verticillastris parvifloris.

România. Județul Someș, prope pagum Cheuchiș în pratis exiccatis, în loco dicto „spre Vereșaza“ 28. VIII. 1925.

Planta descrisă aduce întru câtva în ce privește forma frunzelor cu *M. dumetorum* Schult. var. *Braunii* (Oborny), însă diferă la primavedere de aceasta prin tulpina peste tot păroase, prin frunzele mai mici și prin spicul gracil și foarte lung etc.

f. *minor* Prodan, f. nov.

Folia parva, elliptico-lanceolata, 40 mm. longa et 15 mm. lata.

România. Județul Someș, Cheuchis „spre Vereșaza“.

var. *bradensis* Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, patenter et reflexe pilosus, ad 50—70 cm. altus, internodiis mediis 3½ cm. longis. Folia mediocria, subcordato-elliptica, obtusa, suprema acuta, basi retusa, supra glabriuscula, subtus sparse et adpresse pilosa, petiolis 1 cm. longis, 40 mm. longa et 20 mm. lata; serraturae dentes debiles, intus recti, concaviusculi, undulati, extus undulati vel denticulati, 3—5 mm. inter se distantes. Spicastra compacta, brevia, 30 mm. longa et 13 mm. lata. Corollae roseae vel lilacinae-roseae.

România. Jud. Hunedoara. Prope oppidum Brad. VIII. 1922 (leg. I. Saffa).

Planta descrisă aduce mult cu *M. dumetorum* Schult. var. *brachystachya* (Borb.) Top. însă diferă de aceasta și de f. *somloensis* (Borb.) Top. prin frunzele subcordat-eliptice și prin florile liliacee-rozacee.

var. *Szeewaldi* Prodan, var. nov.

Caulis lignosus ex basi longe et dense ramosus, dense pilosus, ad 45 cm. altus, internodiis mediis 16—20 mm. longis. Folia parva, elliptica vel ovato-elliptica, acuta, basi rotundata, supra viridia sparse et adpresse pilosa, subtus pallidiora, densissime pilosa, petiolis 5 mm. longis, 40—43 mm. longa et 18—22 mm. lata, serraturae dentes numerosi, conferti, mucronati, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 0.8—1 mm. alti, 2—3 mm. inter se distantes. Spicastra capituliformia, brevia, 1—2 cm. longa et 12 mm. lata.

Jugoslavia. Prope oppidum Sombor ad marg. Mosztonga inter Sombor et silv. Sikara. IX. 1917.

f. raridentata Prodan, f. nov.

Folia ovato-elliptica, acuta, 32 mm. longa et 15 mm. lata; serraturae dentes non conferti, 5 mm. inter se distantes. Spicastra oblonga 30 mm. longa, soluta. Corollae violacea — rosaceae.

Jugoslavia. In locis aquosis prope pagum Bezdan. VIII. 1918.

Ambele plante descrise difer de *M. dumetorum* Schult. var. *viridior* (Borb.) Top. prin frunzele mai scurte, iar de *M. dumetorum* Schult. var. *cinerea* (Hol.) Bq. prin tulpina jur împrejur indesuit păroase (precând la *M. cinerea* e numai la anguli indesuit păroase).

var. *beiușensis* Prodan, var. nov.

Caulis simplex dense pilosus, ad 40—50 cm. altus, internodiis mediis 4—5 cm. longis. Folia mediocria, elliptica vel ovato-elliptica, acuta, inferiore obtusa, basi rotundata, subcordata, supra adpresse et breviter pilosa, subtus griseo-pilosiuscula, petiolis 8 mm. longis, 43 mm. longa et 23 mm. lata; serraturae dentes debiles et depressi, intus recti, extus undulati vel rectiusculi, 0,1—0,5 mm. longi et 11 mm. lati.

România. Județul Bihor. Prope oppidum Beiuș. 17. VII. 1921.

Planta descrisă diferă de *M. dumetorum* Schult. var. *brachystachya* (Borb.) Top. prin tulpina mai simplu ramificată, prin frunzele mai scurte, dar cu deosebire prin dinții foarte mici, cari uneori numai cu lupa se pot distinge; prin însușirea aceasta a dinților diferă de toate variațiunile cunoscute din aceasta grupă, afară de *M. pseudolimosa* Top. care încă are dinți mici debili. Planta descrisă însă diferă de *M. pseudolimosa* Top. prin dinții mai apropiați, mai puțin acuti și tulpina de jur împrejur păroasă (pe când la *M. pseudolimosa* e pe anguli mai indesuit păroase).

var. *Grițescui* Prodan, var. nov.

Planta laetae viridia. Caulis simplex, pilosus, ad 40—45 cm. altus, internodiis mediis 3—4 cm. longis. Folia mediocria, elliptica vel elliptico-lanceolata, acuta, basi angustata vel subrotundata, viridia, utrinque sparse et adpresse puberula, petiolata, petiolis 7—10 mm. longis, pubescentibus, 50 mm. longa et 20 mm. lata; serraturae dentes rariores, intus recti, concaviusculi, extus undulati, 0,8—1 mm. alti, 5 mm. inter se distantes. Spicastra 20—35 mm. lungă et 13 mm. lata, soluta, verticillastris infimis separatis.

România. Județul Someș. Prope oppidum Dej, inter Dej et Ocna-Dejului 7. IX. 1925. Dicata în onorem Prof. univers. Cluj Ioan Grițescu.

Planta descrisă la prima vedere aduce mult cu *M. dumetorum* Schult. var. *dissimilis* (Des.) Bq. f. *muscogena* Top. de care diferă însă prin tulpina jur împrejur păroasă, prin frunzele mai înguste, mai scurte și de formă deosebită, inflorescența mai lungă etc.

var. semiglabra (Borb.) Prodan, comb. nov.

Syn. : *M. brachystachya* (Borb.) Top. f. *semiglabra* (Borb.) Prodan.

Caulis 45 cm. altus, pilosus vel sparse pilosus, în parte superioare ramosus, internodiis mediis 4 cm. longis. Folia ovato-elliptica, acuta vel peracuta, basi subrotundata vel brevi angustata, supra viridia, subtus pallidiora, utrinque sparse et adpresse pilosa, petiolata, petiolis 5 mm. longis, circa 50 mm. longa et 20 mm. lata; serraturae dentes humiles, intus rectiusculi, concaviusculi, extus undulati, 0.2—0.5 mm. alti, 3—5 mm. inter se distantes.

Spicastra capituliformia, globosa, compacta, 14—15 mm. longa et lata. Flores albi vel pallido-roseae.

România. Județul Bihor. Iráz ad Vésztő. Aug. 1889 (leg. Dr. V. Borbás în herb. Mus. Transilv.)

Planta descrisă diferă de *M. dumetorum* Schult. var. *brachystachya* (Borb.) Top. prin frunzele mai mici, mai lung acuminate, mai glabrescente, dinții mai mici, prin culoarea albă sau palid-albă a florilor.

Diferă de *M. Grințescui* Prodan, pe lângă alte însușiri prin aceea, că tulpina în partea superioară e ramificată.

var. Nyárádyana Prodan, var. nov.

Planta viridia vel purpurea. Caulis simplex vel ramosus ad 60—70 cm. altus, dense pilosus, internodiis mediis 4—5 cm. longis. Folia mediocria vel parva, fere omnia coarctata, arcuata, plicata, elliptica vel elliptico-ovata, marginibus convexioribus, basi cordata, acuta vel subacuta, inferiora obtusa, supra sparse pilosa, superiora densissime pilosa, petiolata, petiolis dense villosis 5—13 mm. longis, 38—40—55 mm. longa et 20—22 mm. lata; serraturae dentes numerosi, procumbentes vel suberecti, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 0.8—1 mm. alti et 2—3 (—4) mm. inter se distantes. Spicastra 25 mm. longa et 10 mm. lata, corollis violaceis.

România. Județul Someș în loco dicto „Tabla Prodan“ 2. VIII. 1921. Dicata în honorem Prof. Julius E. Nyárády.

E intermediară între *M. subglabra* Borb. și *M. danubialis* Borb. Cu ambele samănă prin frunzele îndoite dealungul nervurei principale, prin însușirea ce o poșed de a fi arcuate și plecate în jos, cu *M. subglabra* Borb. aduce și prin culoarea uneori roșie a frunzelor, iar cu *M. danubialis* Borb. samănă prin tulpina destul de îndesuit păroasă.

Planta descrisă diferă de ambele prin frunzele mai lung petiolate și anume de 5—13 mm. lungi.

var. dubia Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, ad 60 cm. altus, dense pilosus, internodiis mediis 3½—5 cm. longis. Folia elliptica vel elliptico-ovata, basi subcordata, subrotundata vel brevi angustata, acuta, glabriuscula, utrinque sparse villosa, petiolata, petiolis 10—13 mm. longis, 50—60 mm. longa et 30 mm. lata; serraturae dentes exserti, acuminati intus recti vel undulati, extus undulati vel denticulati, 1—2

mm. alti, 5—6 mm. inter se distantes. Spicastra 20 mm. longa et 12 mm. lata, corollis violaceis.

Jugoslavia. Voivodina Bacska prope pagum Bezdán. VIII. 1918.

Planta descrisă are caractere mai mult de *M. aquatica* L. însă o descriem ca *M. dumetorum*, deoarece forma și mărimea spicelor o indică și ca atare.

var. **Baumgartenii** Prodan, var. nov.

Caulis erectus ad 36 cm. altus, pilosus, apice ramosus, internodiis mediis 2 cm. longis. Folia cordato-subrotunda, acuminata, marginibus convexioribus, obscure viridia, utrinque pilosa, petiolata, petiolis 3 mm. longis, 20—22 mm. longa et 14—18 mm. lata; serraturae dentes humiliores et debiles, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 0.3—0.5 mm. alti, 2—3 mm. inter se distantes. Spicastra terminalia, ad 9 mm. longa et lata. Verticillastri inferiores approximatae. Calices pilosissimi.

România. Județul Târnava-mare prope pagum Șaeș. August et Sept. leg. Baumgarten (in Herb. Baumgt. Mus. Nat. Transilv.).

Mentha Kernerii Top.

(*M. arvensis* × *longifolia*; *M. dalmatica* [Tausch.] Briquet)

var. **Skofitziana** (A. Kerner) Top. f. **peracutae-formis** Prodan, f. nov.

Caulis lignosus, mediocris, ad 36 cm. altus, internodiis mediis 2—3 cm. longis, per ramosus, ramis e basi ascendentibus, 27 cm. longis, villosus. Folia omnia reflecta, parva vel mediocria, ovato-elliptica, suprema per-acuminata apice cuspidato, media subacuta, basi în petiolum cuneatim angusta, petiolata, petiolis 1 cm. longis, supra subpilosa, subtus sat dense pilosa, 5 cm. longa et 2 cm. lata; serraturae dentes humiles, rariores, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 0.5 mm. alti, 5 mm. inter se distantes. Bractee lanceolatae supra glabrae vel subglabrae, inferiores dense longe pilosae; calices elongato-campanulati, dense et longe villosi, dentibus lanceolato-subulatis, calix 3 mm. longus.

România. Județul Someș prope oppidum Dej.

Planta descrisă diferă de *M. Skofitziana* (A. Kerner) Top. prin frunzele sale ovat-eliptice, spre bază cuneat-îngustate (și nu oblongi și spre bază subîngustate cum sunt la *M. Skofitziana*). Tot prin însușirile acestea diferă și de *M. Skofitziana* (A. Kern.) Top. f. *muncronulata*. Iar de ambele diferă prin frunzele sale superioare la vârf cuspidate. *M. Skofitziana* (A. Kern.) f. *peracutaeformis* Prodan față de ambele are dinții frunzelor mai mici, iar la frunzele superioare lipsesc aproape complet.

var. **cinerascens** (H. Braun) Top. f. **dubia** Prodan, f. nov.

Caulis pubescens, ramosus, ad 55—70 cm. altus internodiis mediis 4½ cm longis. Folia mediocria, coriacea, obtusa vel acuta, basi rotundata vel breviter angustata, non longe angustata ut in f. typica, breviter petiolata (petiolus 1½ cm.

longus) utrinque sparse et breviter puberula, 55 mm. longa et 22 mm. lata, suprema peracuta; serraturae dentes procumbentes, intus recti, extus undulati vel subundulati, 0.5—1 mm. alti, 5 mm. inter se distantes. Pedicelli et calices pilis longis villosis praediti; calices elongati-campanulati, dentibus acutis; corollae extus et intus puberulae. Calices cum corollis 5 mm. longi, calices soli $2\frac{1}{2}$ mm. longi.

România. Județul Someș. Prope pagum Cheuchiș în loco dicto „Cătră Vereșeaza“.

Planta descrisă diferă de specia tipică prin indumentul său mai suriu, prin frunzele mai groase, coriacee, cari spre bază se contrag cu mult mai puțin ca la specia tipică la cari sunt uneori aproape cuneate, prin nervii frunzelor cari pe dos sunt mai expresivi, mai păroși și mai albi. Frunzele supreme ale ramurilor sunt acuminat și chiar lung acuminat și nu numai acute cum se observă la forma tipică.

var. *peracuta* (Borb.) Top. f. *robusta* Prodan. f. nov.

Caulis ramosus, robustus, 70—80 cm. altus, ruber, sulcatus, parce pubescens, sed inflorescentia sat dense pubescens, internodiis mediis $5\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$ cm.* longis. Folia magna, viridia, coriacea, elliptico-ovata, superne peracuminata apice cuspidato, basi angustata, sat breviter petiolata, supra glabrescentia vel parce puberula, subtus sparse et breviter puberula, $8\frac{1}{2}$ cm. longa et $3\frac{1}{2}$ (—4) cm. lata; dentes 2 mm. alti, 5 mm. distantes. Flores parvi. Bracteae ovatae, pilosae; pedicelli glabrescentes vel sparse pilosi; calices elongato-campanulati, pilosi, dentibus acuminatis; corollae utrinque glabrae (typicae corollae extus sparse puberulae, intus glabrae).

România. Județul Treiscaune, Vâlcele (leg. Borbás Herb. Mus. Nat. Transilv.)

var. *vășcăuensis* Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, 50 cm. altus, parce vel sat dense pubescens, internodiis mediis 2— $2\frac{1}{2}$ (—3 cm.) longis. Folia mediocria, oblongo-lanceolata, superne peracuminata apice cuspidato, basi angustata, sat breviter petiolata, supra sparse puberula, subtus dense et breviter puberula, 65 mm. longa et 20—23 mm. lata; dentes 1 mm. alti, 5 mm. distantes. Flores parvi. Bracteae ovato-lanceolatae, vel lanceolatae; calices angustato-campanulati, pilosi, dentibus acuminatis; corollae utrinque sparse puberulae.

România. Județul Bihor. Prope oppidum Vășcău.

Planta descrisă aduce mult cu *M. Kernerii* Top. var. *peracuta* (Borb.) Top. diferă însă de aceasta prin internozii tulpinei cu mult mai scurți (la tipica e de 5— $5\frac{1}{2}$ cm. și nu de 2—4 cm. cum o descrie Trauttmann în Jávorka Flora Hungarica p. 967), prin frunzele de un verde palid și mai subțiri, prin forma frunzelor bracteante, cari nu sunt lung acuminat sau cuspidate, ci acuminete sau abrupt-acuminat.

* Typica 5— $5\frac{1}{2}$ cm. longis, non 2—4 cm. (Trauttmann în Jávorka, Fl. Hung. p. 967).

var. cheuchisensis Prodan, var. nov.

Planta viridia. Caulis mediocris, ad 44—50 cm. altus, internodiis mediis 18—30 mm., perramosus, ramis e basi ascendentibus, erectis circa 24—26 cm. longis, dense villosus. Folia mediocria elliptica vel ovato-elliptica, acuta, basi breviter subangustata, sessilia vel breviter petiolata, supra obscuro-viridia, sat leniter brevivillosa, subtus pallida, sat dense villosa, 45 mm. longa et 18 mm. lata; serraturae dentes parvi, subhumiles singulis locis appropinquantes, obtusiusculi, intus recti vel convexiusculi; extus rectiusculi vel undulati, 0.5—1 mm. alti, 2—5 mm. distantes. Bractéae lanceolatae, longiciliatae. Pedicelli glabri vel sparse villosi; calices elongato-campanulati, sparse villosi, dentibus latotriangularibus, acuti. Calices cum corollis 4 mm. longi, calices soli 2½ mm. Corollae extus puberulae, intus fere glabrae.

România. Județul Someș. In pratis humidis Cheuchiș.

M. cheuchisensis diferă la prima vedere de *M. pyenotricha* Borb. prin culoarea sa cu mult mai verde și nu surie, prin frunzele mai mici, mai moi, pe dos cu mult mai puțin păroase, foarte puțin suriu-verzi și nu surie, nepetiolate, cel mult frunzele ramurilor sunt puțin petiolate, prin dinții frunzelor aproape obtuși și acuți, cu mult mai mici, spre bază sunt aproape nedintate, dinții mai lați, triunghiulari și mai puțin acuți. Caliciul totdeauna sparsiu-păros și nu îndesuit-păros ca la *M. Kernerii* var. *pyenotricha*, dinții foilor superioare cu mult mai depărtați unul de celalalt, caliciul e mai mare de 2½ mm. lungime.

var. dejensis Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, dense pilosus vel villosus, ad 60 cm. altus, internodiis mediis 3 cm. longis. Folia parva, ovata vel lanceolata-ovata, acuta, basi rotundata vel breviter angustata, brevi-petiolata: utrinque sat dense pilosa, suprema densissime pilosa, 30—35 mm. longa et 11—13 lata; serraturae dentes intus recti vel concaviusculi, extus undulati vel rectiusculi, 0.5—1 mm. alti, 3 mm. distantes. Verticillastris remotis, flores parvi. Bracteeae lanceolato-subulatae, ciliatae; pedicelli sparse villosi; calices angustato-campanulati, albo-setacei, dentibus lanceolatis. Corollae extus pilosae, intus subglabrae. Calices cum corollis 3 mm. longi, calices soli 1.5 mm. longi.

România. Județul Someș. Prope oppidum Dej (leg. L. Richter, herb. Mus. Transilv.). 27. VII. 1890.

var. Borzaeana Prodan, var. nov.

Planta aspectu cinereo. Caulis mediocris, ad 45 cm. altus, internodiis mediis 25—28 mm. longis, perramosus, ramis tenuibus et arcuatis, circum villosus. Folia parva vel mediocria, ovato-elliptica, acuta, suprema acuminata, et inaequalia, supra viridia sparse puberula, subtus densissime pilosa vel villosa, petiolata, petiolis 3—5 mm. longis, 40 mm. longa et 20 mm. lata; serraturae dentes conferti, intus recti vel concaviusculi, extus undulati vel recti,

0.5—1 mm. alti, 1—3 mm. inter se distantes. Flores parvi. Bracteae lanceolatae, supra glabrae, inferiores longe et dense pilosae (ciliis crassis et longis). Pedicelli sat dense pilosi (ciliis crassis et longis); calices angustato-campanulati, ciliis crassis et longis dense obsiti, dentibus lanceolato-subulatis. Corollae extus sparsae puberulae, intus glabrae vel fere glabrae. Calices cum corollae $4\frac{1}{2}$ —5 mm. longi, calices soli $2\frac{1}{2}$ mm.

Dicata in honorem Prof. universit. Dris Alexandri Borza.

România. Județul Someș. Prope pagum Ghiolt VIII. 1924.

var. **grandissima** Prodan, var. nov.

Tota planta cinerea. Caulis pubescens, simplex vel ex basi pyramidaliter ramosus, ad 50—70 cm. altus, internodiis mediis 30—45 mm. longis. Folia magna, mollissima, oblongo-elliptica, obtusa vel subacuta, basi brevi-angustata, breviter petiolata (petiolus circa $1\frac{1}{2}$ cm. longus), utrinque sat dense pilosa, ad marg. longe pilosa, 65—70 mm. longa et 30—35 mm. lata; serraturae dentes procumbentes, acuti, intus recti vel convexiusculi, extus undulati, subundulati vel recti, 1—(—2) mm. alti, 5 mm. inter se distantes. Pedicelli sparse villosi; bracteae lato-lanceolatae, supra glabrescentes, subtus ciliis crassis et longis; calices campanulati, villosi, dentibus acuminatis; corollae utrinque glabrae (vel fere glabrae): calices cum corollis $3\frac{1}{2}$ mm. longi, calices soli 2 mm. longi.

România. Județul Someș prope pagum Cheuchiș spre Vereșaza. VIII. 1921.

Planta descrisă e intermediară între *M. Kernerii* Top. var. *cinerascens* (Hol.) și *M. Kernerii* Top. var. *frondosa* (Borb.), diferă de ambele prin frunzele mai mari, mai surii și de formă oblong-eliptică, dinții mai pronunțați și prin nervatura pe dos mai albă foarte pronunțată. Frunzele spre bază mai puțin îngustată. Prin forma caliciului, perositatea pedicelului aduce mult cu *M. frondosa* Borb. de care diferă la primăvedere prin frunzelo mai mari, prin talia mai înaltă și mai ramificată etc.

var **fortinata** Prodan, var. nov.

Caulis ramosus, pubescens, ad 42 cm. altus, internodiis mediis 3— $3\frac{1}{2}$ cm. longis. Folia mediocria, elliptica, obtusa vel acuta, basi brevi-angustata vel angustata-rotundata, petiolata, petiolis 1 cm. longis, utrinque sparse pilosa, 5 cm. longa et 3— $3\frac{1}{2}$ cm. lata; dentes intus recti, subundulati et concaviusculi, extus undulati, 0.5—1 mm. alti, 2—5 mm. inter se distantes. Bracteae lanceolatae, supra semiglabrae, subtus pilosa. Pedicelli glabri vel glabriusculi; calices elongato-campanulati, pilosi vel sparse pilosi (ciliis longis); dentibus elliptico-triangularibus, acutis; corollae extus puberulae, intus glabrae vel subglabrae. Calix cum corolla 4 mm. longi, calix solus 2 mm. longus.

România. Județul Sibiu. 1. VIII. 1908. Prope pagum Apoldul de sus (leg. I. Barth Herb. Mus. Transilv. Nr. 100 165, nominavit „*M. Skofitzfiana* A. Kern“).

Planta descrisă aduce în câțva cu *M. cibiensis* Top., însă diferă prin frunzele mai mari, prin dinții de altă natură etc.

Intreaga plantă aduce mai mult cu o *M. verticillata*.

var. bazargiciensis Prodan, var. nov.

Caulis mediocris ad 55 cm. altus, ramosus, scaber, pilosus, internodiis mediis, 3 cm. longis. Folia mediocria, ovata, subacuta, basi subangustata, suprema acuminata, petiolata, petiolis 1 cm. longis, utrinque sparse et adpresse pilosa, 40—45 mm. longa et 20—25 mm. lata; serraturae dentes procumbentes, acuti vel subobtusiusculi, intus concaviusculi, extus undulati vel subundulati, 0.8—1 mm. alti, 3—4 mm. inter se distantes. Bracteeae supra fere glabrae, subtus dense ciliatae. Pedicelli sat pilosi; calices elongato-campatulati, sat dense et longe pilosi (ciliis longis), dentibus acutis, intus glabri. Calices soli 4 mm. longi.

România. Dobrogea-nouă. Bazargie în loco dicto „Școala de Agricultură“.

var. Saftae Prodan, var. nov.

Caulis debilis, simplex vel superne ramis debilibus, ad 45 cm. longus, rubellus, sat dense villosus, internodiis mediis 15—30 mm. longis. Folia parva, ovata vel ovato-elliptica, acuta vel acuminata, basi rotundato-angustata, vel cuneato-angustata, petiolata, petiolis ad 3—6 mm. longis, supra sparse et adpresse puberula, vel sat dense puberula, subtus dense puberula în nervis densissime puberula, 25—30 mm. longa et 10—12 mm. lata; serraturae dentes procumbentes, intus recti vel concaviusculi, vel convexiusculi, extus undulati, 0.5—0.8 mm. alti, 1—3 mm. inter se distantes. Flores parvi. Bracteeae subulatae, supra subglabrae, subtus dense villosae. Verticillastri sat numerosi, condensati (densiflori), sat conferti, dispositi în caulis ramorumque parte virgata; pedicelli breves 2—3 mm. longi, subsetacei; calices elongato-campatulati, dense pilosi, dentibus acutis vel acuminatis; corollae extus puberulae, intus glabrae. Calices cum corollis 3—3½ mm longi; calices soli 2—2½ mm. longi. Verticillastri cum corollis 9 mm. diam.; verticillastri cum calicibus soli 6 mm. diam.

România. Județul Hunedoara. Prope oppidum Brad. (leg. I. Safta în herb. Prodan).

Dicata în honorem ing. agr. Ioan Safta.

Planta descrisă mai aproape stă de *M. Chrysii* (Borb.) Top. de care diferă prin tulpina mai puțin ramificată, frunzele mai puțin păroase. Ramii verticilelor cu mult mai subțiri. Florile mai mici, pediceli florilor foarte scurți (pe când la *M. Chrysii* (Borb.) Top. sunt cu mult mai lungi de ½ cm. și mai bine). Diametrul verticililor la *M. Saftae* împreună cu corola sunt 9 mm; iar la *M. Chrysii* sunt de 1½ cm.

var. Teodorescui Prodan, var. nov.

Caulis ad 70 cm. altus e basi ramosus, villosus, internodiis mediis 4—5 cm. longis. Folia mediocria, elliptica vel ovato-elliptica, subacuta vel subobtusă, basi rotundata vel breviter angustata-rotundata, supra sparso-adpresse et breviter pilosa, subtus sat dense pilosa, petiolata (petiolus ½ cm. longus), 45—50 mm. longa et 23—25 mm. lata; serraturae dentes sat con-

ferti, 0.5—1 mm. alti, intus recti vel concaviusculi, extus undulati, 2—4 mm. inter se distantes. Flores ~~parvi~~. Bractee lineares, longe subulatae, supra subpilosae, subtus dense longe pilosae (ciliis longis). Pedicelli pilosi, calices cilindrico-campanulati, dense pilosi, dentibus acuminatis. Corollae extus sparse puberulae, intus fere glabrae.

România. Județul Someș. In pratis humidis prope oppidum Gherla.

Dicata în onorem Prof. universit. Bucurestensis Dris E. C. Teodorescu.

var. abruptiflora (Borb.) Prodan, comb. nov.

Caulis ramosus, ad 70—80 cm. altus, glabrescens vel sparse pubescens, sed inflorescentia, pubescens. Folia mediocria, elliptica, vel ovato-elliptica, obtusiuscula, basi breviter angustata, vel angustate cuneata, supra sparso-adpresse et brevi pilosa, subtus in nervis pilosa, petiolata (petiolus 10—14 mm. longus); 55 mm. longa et 28 mm. lata; serraturae dentes sat regulares, intus recti vel concaviusculi, extus undulati vel recti, mucronulati, 0.5—1 mm. alti, 2—4 mm. inter se distantes. Bractee lanceolatae, supra glabrae, subtus pilosae (ciliis longis), subulatae. Pedicelli adpresse pilosi; calices cilindrici, adpresse villosi, dentibus acuminatis; corollae roseae extus sparse pilosae, intus glabrae. Calices cum corollis 4½ mm. longi; calices soli 3 mm.

România. Județul Bihor. In humidis Irazpuszta 24 Aug. 1879. leg. Dr. V. Borbás (herb. Mus. Nat. Transilv. Nr. 100. 351).

Din cauza formei caliciului s'a așezat în această grupă, deși caracterele generale indică a fi o *M. verticillata*.

var. Solacului Prodan, var. nov.

Caulis simplex vel superne ramosus, ad 80—100 cm. altus, sparse pilosus, internodiis mediis, 7½—8½ cm. longis. Folia mediocria, elliptica vel ovato-elliptica, subacuta vel obtusa, basi brevi angustata, longe petiolata, petiolis ad 10—13 mm. longis, utrinque sparse et adpresse pilosa, in nervis densissime pilosa, 55—60 mm. longa et 25—30 mm. lata; serraturae dentes procumbentes, subregulares, sat numerosi, extantes, intus recti vel rectiusculi, extus subundulati vel denticulati, 1½—2 mm. alti, 2—5 mm. inter se distantes. Bractee lanceolatae, supra glabrae vel subglabrae, subtus ciliis longis obsitae. Pedicelli rubri, sparse pilosi vel fere glabri; calices campanulati, ciliis longis obsiti, dentibus acutis; corollae extus sparse puberulae, intus fere glabrae.

România. Județul Someș. Prope oppidum Gherla, in fossa uda in asociat. *Juncus glaucus*, *Carex* etc. 12. IX. 1925.

Dicata în onorem Prof. universit. Bucureștensis Dris Th. Solacului. Caracterele generale o indică mai mult în grupa de *M. verticillata*.

THIELAVIA BASICOLA ZOPF. GĂSITĂ PE HYOSCYAMUS NIGER L.

De

S. SOFONEA-DRĂGUȘ (Cluj).

Această ciupercă a fost găsită pe *Hyoscyamus niger* pentru întâia oară în anul 1925, în câmpul experimental al Stațiunii de plante medicinale, de pe lângă Academia Agricolă din Cluj, de către autorul acestor rânduri.

Caractere macroscopice: Cele dintâi simptome le-am observat în cursul lunii Maiu, în o parcelă unde se găseau 565 de indivizi de măsălarită (crescută de la sine) și din cari n'au ajuns în semințe decât 70. Exemplarele atacate — numai decât după încolțire și în general în toată perioada lor de creștere până a deveni adulte — au pierit cu totul tot. Plântuțele parazitare se caracterizau prin: un aspect bolnăvicios, se îngălbi-neau, frunzele lor li se plasmolizau, abătându-se în jos, iar după câteva zile încetau de a mai vegeta, luând culoarea plantelor ajunse la completă maturitate. Indivizii atacați în ajunul sau în cursul înfloririi, au rezistat, unii dintre ei aducând chiar semințe — ce-i drept pipernicite — căci până când 1 gram de semințe sănătoase, recoltate de pe exemplare sălbatice, conținea de la 998—1000 semințe, până atunci 1 gr. recoltat de pe indivizii paraziți de *Thielavia basicola*, cuprindea 1187 semințe. (Greutatea comparativă a semințelor a avut loc intenționat, la un interval de timp destul de mare, la 4 Decembrie 1925). Cât privește facultatea lor germinativă în câmpul liber, rămâne de studiat. Până când o măsălarită sănătoasă se caracterizează, prin talia sa înaltă (de la 60—100 cm. sau și mai bine) prin portul său tufos, cu ramuri încărcate de zeci de capsule, pline de semințe — odată ajunsă la maturitate — până atunci una atacată de ciuperca în chestiune, dar reușind totuși să aducă rod, prezintă următoarele caractere: talie redusă, rar peste 50 de cm., în majoritatea cazurilor dela 30—40 de cm. iar câteva exemplare sub 20 de cm. (ba una de 13,6 cm.), port simplu, tulpina principală purtând deabia 3—4 rămurele scurte, spre vârf, având fiecare ramură de la 2—6 capsule (în general 2—3) și acestea reduse, iar unele aproape vide.

Plantele parazitare, apucate cu mâna de tulpină, se smulgeau foarte ușor, aducând cu ele numai partea lemnoasă (cilindrul central) a rădăcinii principale, lăsând în sol toată partea periferică împreună cu rădăcinile secundare — când atacul a fost general, adică pe întreg sistemul radicular. —

Uneori planta lăsa în sol numai vârful rădăcinii principale, sau numai o parte a părții sale periferice, împreună cu rădăcinile secundare aderente, ceea ce însemnă, că parazitul a fost localizat numai în acele regiuni, și ceea ce și explică puțința de a rezista a plantei și de a aduce roade.

Examinând cu lupa regiunile atacate — unde boala era în plină activitate — am observat în și sub partea periferică a coletului, cât și în, dar mai ales sub plăcile de epidermă plus celelalte țesături ale regiunii periferice rămase — pe rădăcinile parazitare — un strat subțirel, brun întunecat, aproape negru, ce apare mai bine în evidență între cilindrul central și regiunea corticală.

Caractere microscopice: În o secțiune făcută în acest strat brun, și studiată sub microscop am constatat, că această masă întunecată, nu era altceva, decât partea lăuntrică a regiunii corticale dezorganizată de parazit și în care acesta își trimetea myceliul său însoțit de cele 2 feluri de fructificații: *a)* de conidioforii hyalini (incolori) ce se localizau în spațiile aeriene ale regiunii atacate, pentru a putea disemina mai ușor endoconidii incolore, de scurtă durată; *b)* și de Chlamydosporoforii, purtători de chlamydospori bruni, longivitali, de la culoarea cărora provenea și culoarea negricioasă a regiunii atacate.

Trec peste descrierea acestor aparate de reproducere ale ciupercii, deoarece caracterele lor morfologice în general, sunt comune cu cele ale ciupercii descrisă în cărțile de specialitate, sub numele de *Thielavia basicola* Zopf.

Amintesc totuși unele deosebiri: *a)* ciupearca ce am găsit pe măsă-lariță, posedă chlamydosporofori compuși din maximum 8 chlamydospori (în genere se indică pentru *Thielavia basicola*, cifra maximă de 6 chlamydospori). Ba în regiunile parazitare, unde maladia e în plină activitate, majoritatea chlamydosporoforilor poartă de la 6—8 chlamydospori; *b)* am observat chiar chlamydosporofori hyalini, a căror formă însă, e exact ca a celor bruni. Celelalte fructificații mai perfecte: pycnidii și perithecii nu le-am găsit încă.

Concluzia: pentru a putea afirma, dacă ciupearca găsită pe măsă-lariță, la Cluj, e o nouă specie a genului *Thielavia* sau, că ne găsim numai în fața unei întinderi a habitatusului speciei *Thielavia basicola* Zopf, pe încă o nouă plantă, rămâne de văzut prin studii viitoare. Injectând cu această ciupercă, plantele semnalate de literatură, ca atacabile de *Thielavia basicola* și reușita sau nereușita acestor experiențe, ce vor merge paralel cu culturile ce vom face în mediu artificial, ne va ușura deslegarea problemei.

THIELAVIA BASICOLA ZOPF, SUR L'HYOSCYAMUS NIGER L.

Ce champignon a été trouvé sur l'*Hyoscyamus niger*, pour la première fois, par le soussigné dans le champ de la Station expérimentale des plantes médicinales de Cluj.

Caractères macroscopiques. Il s'agit d'une parcelle, où il y

avait 565 individus de *Jusquiame*, venus d'eux même spontanément, mais 70 seulement de ceux-ci, sont parvenus aux graines. C'est au mois de Mai, que j'ai remarqué les premiers symptômes. Les plantes jeunes attaquées par le parasite — avant leur période adulte — avaient un aspect maladif, leur système foliacé était d'un vert très pâle au commencement, leurs feuilles se recroquillaient et bientôt la plante cessait de végéter, empruntant la couleur d'une plante arrivée à complète maturité. Les individus attaqués à la veille ou pendant leur floraison, ont résisté et donné des graines, bien entendu, graines assez rabougries. Leurs pouvoir et faculté germinatives — en plein champ — restent à examiner. L'explication de leur résistance à la maladie, réside probablement dans le fait, que le parasite n'a pas attaqué toute la région corticale de la racine et du collet, mais seulement une partie donnée de ceux-ci, de sorte que le travail constructif a pu se suivre. De même par rapport aux individus spontanés, sains d'*Hyoscyamus niger* j'ai constaté, que les exemplaires malades de notre champ, présentaient: une taille moyenne beaucoup plus réduite (entre 30—40 cm. et même au dessous de 20 cm. tandis que la taille normale des plantes saines dépasse 60 cm.); le port moins touffu; la tige simple, possédant seulement 3 à 4 petits rameaux, vers son sommet. Chacun de ses rameaux n'ayant plus, que 2, 3, 4 ou maximum 5 capsules. Essayant d'arracher les plantes malades, elles sortaient très facilement, apportant avec elles, seule la partie ligneuse (cylindre central) de leur racine principale (et même celle-ci sans son sommet, quand la maladie était très avancée) laissant dans le sol, toute la région corticale et les racines secondaires, latérales.

À la loupe, on pouvait remarquer, dans la région périphérique de l'organe attaqué, des teintes brunes, qui surtout entre cette région et le cylindre central se pressaient, formant une mince couche très foncée presque noire.

Caractères microscopiques. En faisant une section dans cette couche et en l'examinant au microscope j'ai constaté, que cette masse brune, n'était pas autre chose que les tissus désorganisés de la région périphérique, dans les quels le champignon envoyait son mycélium garni: a) de fructifications conidiennes — conidiophores avec des endoconidies — (et cela surtout dans les fissures de l'épiderme déchiré) et b) de chlamydosporophores avec des chlamydospores brunes, qui donnent justement la teinte foncée de la région malade et qui se localisaient plutôt dans le vide fait entre le cylindre central et la région corticale.

Je passe sur la description de ces organes de fructification, car leurs caractères morphologiques sont communs à ceux décrits dans les ouvrages spéciaux, sur le champignon *Thielavia basicola* Zopf.

Jusqu'à présent je n'ai pas encore trouvé, les autres fructifications plus évoluées du champignon: les pycnides et les périthèces.

Toutefois, on peut se demander, si vraiment il s'agit ici, de l'espèce *Thielavia basicola* Zopf. qui a étendu son horizon d'extension sur une nouvelle plante (*Hyoscyamus niger*) ou, si on se trouve en face d'une nouvelle

espèce, du genre *Thielavia*. Et cela d'autant plus, que les chlamydosporophores du champignon trouvé à Cluj, portent jusqu'à 8 chlamydospores (et dans les régions où la maladie est très avancée, ces organes portent dans la majorité des cas, de 6—8 chlamydospores) tandis que dans les ouvrages spéciaux, qui s'occupent de *Thielavia basicola*, on donne comme maximum de chlamydospores sur un chlamydosporophore le chiffre 6. De plus, sur le champignon de la Jusquiame, j'en ai trouvé même des chlamydosporophores à chlamydospores hyalines.

Conclusion: des injections aux plantes, mentionnées, dans les ouvrages spéciaux, comme attaquables par le *Thielavia basicola* Zopf., faites avec le champignon trouvé à Cluj, leur résultat, ainsi que des cultures en milieu artificiel, tout cela va nous aider à mettre le problème au point.

Bibliographia botanica Romaniaae.¹⁾

Composuerunt **AL. BORZA** et **E. POP.**

- Andronescu, D., 1925. Al VI-lea congres pentru controlul semințelor ținut la Cambridge (Anglia), la 7—12 Iunie 1924. (Buletinul Agriculturii, t. VI, No. 4—6, p. 28—72).
- 1925. Ameliorarea științifică și practică a plantelor cu privire la Țara noastră. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 19, p. 579—589).
- 1925. Observațiuni asupra ameliorării grâului. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 10, p. 289—295).
- Anonymus, 1925. Die Urwiesen der Bukowina und ihre Erhaltung als Naturdenkmäler. (Nachrichtenblatt für Naturdenkmalpflege, t. II, No. 9, p. 330—333).
- 1925. Experiențe cu pruni neroditori. (Buletinul Agriculturii, t. VI, No. 4—6, p. 187—189).
- 1925. Grădina botanică din Cluj. (Clujul Românesc, a. III, No. 26).
- 1925. Megnyilt az új kolozsvári botanikus kert. (Keleti Ujság, a. VIII, No. 143).
- 1925. O vizită la Grădina botanică a Universității din Cluj. (Cuvântul, a. II, No. 195).
- Baitz L. și Rațiu, O., 1925. Note relative la recolta plantelor medicinale. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 8, p. 245—247).
- Boros, A., 1925. A hazai Verbascum fajok és hybridék trichomáinak rendszertani jelentősége. (Botanikai Közlemények, t. XXII, No. 1—6, p. 4—15).
- Bornemisa, S., 1925. O Grădină fermecată. Impresii din Grădina botanică din Cluj. (Cosinzeana, a. IX, No. 12—13, p. 173—175. 6 fig.)

¹⁾ În această Bibliografie se enumără cât se poate de complet publicațiile botanice care privesc pe dea'ntregul ori în parte flora actualei României, precum și toate publicațiile botanice de orice natură, ale autorilor români.

D-nii autori sunt rugați a trimite redacției lucrările lor, ori cel puțin indicații bibliografice corăspunzătoare, pentru a putea ține la curent această bibliografie și a-i întregi lacunele.

— Cette bibliographie comprend les publications concernant entièrement ou en partie la flore de la Roumanie d'aujourd'hui et tous les publications botaniques, quelles qu'elles soient des Roumains.

- Borza, A. I., 1925. Notițe botanice din Riviera Olteniei. (Arhivele Olteniei, t. IV, No. 18—19, p. 151—152).
- 1925. Problema Muzeului Național al Ardealului. (Buletinul de Informații al Grăd. bot. și al Muz. bot. dela Univ. din Cluj, t. V, No. 1—2, p. 7—25).
- 1925. Starea de astăzi a cunoștințelor noastre despre filogenia plantelor. Explicații la o nouă schemă diagramatică reprezentând filogenia regnului vegetal.—Nos connaissances actuelles sur la phylogénie des plantes. Explications d'un nouveau diagramme représentant la phylogénie du règne végétal. (Résumé). 1 pl. (Buletinul de Informații al Grăd. bot. și al Muz. bot. dela Univ. din Cluj, t. V, No. 1—2, p. 26—37).
- et E. Pop. 1925. Bibliographia botanica Romaniae. (Buletinul de Informații al Grăd. bot. și al Muz. bot. dela Univ. din Cluj, t. V, No. 1—2, p. 46—48).
- 1925. Oerotiți natura! (Calendarul „Asociațiunii” pe anul 1926, p. 81—86. Sibiu).
- Brebenaru, I., 1925. In afară de florile înflorite în luna Iunie, în Iulie mai înfloresc următoarele: (Revista Pădurilor, t. XXXVII, No. 4, p. 326—343).
- Chiriță, C. D., 1925. Geneza și caracterele solurilor naturale. Întinderea lor zonală în România. (continuare). Revista Pădurilor, t. XXXVII, No. 5, p. 424—440).
- Chirițescu-Arva, M., 1925. La culture des Legumineuses à graine en Roumanie 6 fig. (Revue international des renseignements agricoles, t. III, N. S., No. 3, p. 729—743).
- Ciurescu, R. 1925. Plantațiile de salcâm. (Revista Pădurilor, t. XXXVII, No. 4, p. 357—361).
- Danila, I., 1925. Recherches sur le développement de la structure anatomique de la tige du *Tilia platyphyllos* Scop. (Sep. din „Buletinul Societății Române de Științe din București”. 78 p., 33 fig.)
- Degen, A., 1924. Bemerkungen über einige orientalische Pflanzenarten. Megjegyzések néhány keleti növényfajról. LXXXIV. *Leontodon repens* Schur. (Magyar Botanikai Lapok, t. XXIII, p. 91—95).
- Dimonie, M., 1925. Din plantele medicinale. Bujorul, *Paeonia officinalis* L. (Natura, t. XIV, No. 10, p. 30—31).
- 1925. Plantele folositoare din Oltenia. *Helleborus dumetorum* W. et Kit. (Arhivele Olteniei, t. IV, No. 18—19, p. 159—162).
- Drăgan, I. C., 1925. Recunoașterea principalelor graminee. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 21, p. 650—556).
- 1925. Plantele de pășune și valoarea lor agricolă. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 15, p. 451—464).
- 1925. Vegetația fânețelor permanente. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 16, p. 498—508; No. 17, p. 525—531).

- Dumitrescu, N. A., 1925. Cercetări asupra valorii nutritive a porumbului. Experiențe făcute pe rămători. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 17, p. 513—521).
- Enculescu, P. 1925. Zonele de vegetație lemnoasă din România (Vechiul Regat) în raport cu condițiunile oro-hidrografice, climaterice, de sol și de subsol. Rezumat. 101 p. (Supliment la Buletinul Agriculturii, vol. II, 1925).
- Enescu, I., 1925. Calitatea cerealelor recoltate în 1924. (Buletinul Agriculturii, t. V, No. 1—3, p. 10—45).
- și Anganu, I., 1925. Ce semințe de buruieni se pot găsi în cerealele noastre? (Buletinul Agriculturii, t. VI, No. 4—6, p. 20—27).
- Fröhlich, I., 1925. Aus dem südosteuropäischen Urwalde. Forstwiss. Centralbl., t. XLVII, p. 199—206).
- Gaal, A., 1925. Seta az új Cluji egyetemi botanikus kertben. (Pharmacocourrier, t. IV, No. 9, p. 7).
- Guthrie, I. D., 1922. Notes on the forests of Roumania. Jour. Forest. t. XX, p. 513—520).
- Györffy, I., 1924. A „Bryophyta regni Hungariae exsiccata“ részére begyűjtött és Kolozsvárott rekedt fajok jegyzéke. Verzeichnis der für „Bryophyta regni Hungariae exsiccata“ eingesammelten, jedoch in Kolozsvár gebliebenen Arten. (Folia Cryptogamica, t. I, No. 1, p. 25—40).
- 1924. Bryologiai adatok a Magas Tatra Florájához. XIII Közl. Bryologische Beiträge zur Flora der Hohen-Tatra. XIII Mitt. (Magyar Botanikai Lapok, t. XXIII, p. 81—86).
- Iruby, I., 1925. Die Vegetationsverhältnisse Karpatho-Russlands und der östlichen Slovaeki. (Botanisches Archiv, t. XI, No. 3—4, p. 203—271).
- Iacobescu, N., 1925. O nouă boală a Prunilor, Fumaginea. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 12, p. 362—363).
- Jávorka, S., 1923. Adnotatio ad cognitionem generis Alyssoides Miel. (Vesicaria). (Botanikai Közlemények, t. XXI, p. 73).
- 1922. A magyar flóra néhány új alakja. (Formae novae florae hungaricae). (Botanikai közlemények, t. XX, No. 4—6, p. 149—150).
- 1925. Magyar Flóra (Flora Hungarica). CII + 1307 p. Budapest. Ed. „Studium“.
- Klásterský, I., 1924. Plantae Romaniae novae. (Acta Botanica Bohemica, t. III, p. 51—52).
- Lacrițianu, C., 1925. Grâul românesc. Specii — rase — varietăți. (Revista Științifică „V. Adamachi“, t. XI, No. 3, p. 148—152).
- Lepși, J., 1925. Microbiologia cișmelelor din Caverna-Dobrogea. La microbiologie des sources de Caverna-Dobroudja. 52 fig. 28 p. Orăștie. Tipogr. „Libertatea“.

- Levaditi, C., Nicolau, S. et Schoen, R., 1924. Nouvelles recherches sur l'Encephalitozoon cuniculi. 3 fig. (Compt. Rend. Soc. Biol. t. XC, p. 662—666).
- Lyka, K., 1925. Kritikus és új magyar Thymus-alakok. Botanikai Közlemények, t. XXII, No. 1—6, p. 78—81).
- Maliněscu, O., 1925. Myxomycètes du Jardin botanique de Bucarest (Cotroceni), 7 p. (Sep din „Publicațiunile Societății Naturaliștilor din România. t. XXVI, No. 7).
- Marica-Horez, 1925. Contribuțiuni la Etnografia medicală a Olteniei. (Arhivele Olteniei, t. IV, No. 18—19, p. 148—149).
- Moesz, G. 1924—25. Mykologiai közlemények. Mykologische Mitteilungen. VI. Közl. [Botanikai Közlemények, t. XXII, p. 39—52 et (21) — (27).]
- Mühldorf, A., 1925. Sphagnum Wulfianum Girgens. în Bucovina. O contribuție la conservarea monumentelor naturale în România. Ueber das Vorkommen von Sphagnum Wulfianum in der Bukowina. Ein Beitrag zur Erhaltung von Naturdenkmäler in Rumaenien. (Résumé). (Buletinul de Informații al Grădinii bot. și al Muzeului bot. dela Univ. din Cluj, t. V, No. 1—2, p. 1—6).
- 1925. Über den Ablösungsmodus der Gallen von ihren Wirtspflanzen nebst einer kritischen Übersicht über die Trennungsercheinungen im Pflanzenreiche. 6 pl. (Beihefte zum Bot. Centralblatt, t. XLII, Abt. I, p. 1—110).
- 1924. Zur Anatomie der unterirdischen Organe bei den Laubmoosen. 7 fig. (Ber. d. Deutsch. Bot. Ges., t. XLII, p. 330—337).
- Munteanu, A., 1925. La culture des Céréales en Roumanie. (Revue internationale des renseignements agricoles, N. S., t. III, No. 2, p. 363—376).
- Nicoară, T., 1925. Cultura și vegetația speciilor exotice în parcul școlii de brigadieri silvici din Gurghiu. (Revista Pădurilor, t. XXXVII, No. 4, p. 301—322).
- Oberth J., 1925. Osmotische Untersuchungen an Trichomen. (Öster. Bot. Zeitschrift, t. LXXIV, p. 26—39).
- Opreșcu, A., 1925. Din toponimia Olteniei în legătură cu pădurile. (Revista Pădurilor, t. XXXVII, No. 6, p. 559—561; No. 7, p. 636—644).
- Panțu, Z. C., 1925. Capul Caliacra și Litoralul nisipos dela Ecrene. (Schită de vegetație). (Anuarul liceului ortodox român „Andrei Șaguna“ din Brașov [LX și LXI]. Anul jubilar: 1924—1925. Al 75-lea an școlar, p. 49—53).
- 1925. Contribuțiuni la Flora Dobrogei nouă, adică a județelor Caliacra și Durostor. 127 p. Academia română. Memoriile secțiunii științifice. Seria III, t. III, mem. 3. 127 p.
- Pater, B., 1925. Cultura mătrăgunii (Atropa Belladonna L.). Ueber die Atropa Belladonnakultur. (Résumé). 4 fig. (Buletinul Agriculturii, t. VI, No. 4—6, p. 3—19).

- 1925. Über das plötzliche Absterben einiger Arzneipflanzen. (Sep. din Heil-und Gewürzpflanzen, t. VIII, f. 2, p. 96—101).
- et Flexor, I. S., 1925. La culture des plantes médicinales en Roumanie. Bucarest, Ministère de l'agric. et des domaines, Direction des Publications.
- Pax, F. et Winkler, H., 1924. Vegetationsbilder aus den Südkarpathen. (Vegetationsbilder, t. XV, No. 8, 19 p., 6 pl.).
- Popescu, D. G., 1926. Combaterea Cuscutei (torțelului). (Viața Agricolă, t. XVI, No. 19, p. 592—595).
- Popovici, H., 1925. Sur la formation des essences. (Sep. din Compt. Ren. des séances de l'Académie des Sciences, t. CLXXXI, 3 p.)
- Prodan I., 1925. Contribuțiuni la Flora Siberiei. (Buletinul de Informații al Grădinii bot. și al Muzeului bot. dela Univ. din Cluj, t. V, No. 1—2, p. 42—45).
- 1925. Flora nisipurilor din România sub raportul fixării și ameliorării. Conspectul sistematic al speciilor. 93 p., 14 pl. Supliment la „Buletinul Agriculturii“, vol. III, 1925.
- Plante noi și rari din Dobrogea nouă. (Cadrilater). Neue und seltene Pflanzen aus Neudobrogea (Südostrumänien). (Buletinul de Informații al Grădinii bot. și al Muzeului bot. dela Univ. din Cluj, t. V, No. 1—2, p. 38—41).
- Rafailescu, M., 1924. Action de l'eau iodée sur la germination. (Compt. Rend. Soc. Biol., t. XC, p. 24—25).
- Rosetti-Bălănescu, N., 1925. Tratatamentul semințelor cu sulfatul de cupru. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 13, p. 398—401).
- Saidel, T., 1925. Contribution à la connaissance des solutions aqueuses du sol. (Supplément au „Buletinul Agriculturii“, t. IV, p. 43—52).
- et Protopopescu-Pake, E., 1925. Sur les résultats de quelques expériences de végétation. (Supplément au „Buletinul Agriculturii“, t. IV, p. 1—20).
- Săvulescu, T. — Sandu, C., 1925. Bacterioza sfeclii de zahăr în România. 4 fig. (Buletinul Agriculturii, t. VI, No. 1—3, p. 3—9).
- Simionescu, I., 1925. Pădurile noastre. 144 p., 45 fig. Biblioteca de popularizare a științei, Casa Școalelor. București.
- Sofonea-Drăguș, S., 1925. Cultura plantelor medicinale în România. (Viața Agricolă, t. XVI, No. 23—24, p. 722—730)
- Soó, R., 1925. Aster-tanulmányok. (Botanikai Közlemények, t. XXII, No. 1—6, p. 56—64).
- 1925. Kritikai megjegyzések a magyar flóra ismeretéhez. (Botanikai Közlemények, t. XXII, No. 1—6, p. 64—77).
- 1924. Román törekvések az erdélyi természettudományban. (Közművelődés, a. 1924. p. 286).

- Ștefănescu, D. I., 1925. Grădinile experimentale demonstrative de pomi roditori. (Buletinul Agriculturii, t. VI, No. 1—3, p. 89—99).
- Teodoresco, E. C., 1925. La volubilité a l'obscurité. (Revue générale de Botanique, t. XXXVII, No. 437, p. 212—232, 14 fig.; No. 438, p. 261—278, 30 fig.; No. 439, p. 303—320, 13 fig.; No. 440, p. 360—368, 48 fig.)
- 1925. Observations sur la mutation révolutive des tiges volubiles et ses rapports avec les mouvements d'enroulement. 821 fig. (Annales des sciences naturelles. Botanique, t. VII, X Serie, No. 4, p. 445—642).
- Teodorescu, D., 1925. Pădurile de stejar. (Revista Pădurilor, t. XXXVII, No. 4, p. 347—349).
- Thomas, P., 1925. Nouvelle réaction des pentoses libres ou combinés. (Bult. Soc. Chim. Biol., t. VII, p. 102—112).
- Tschermak, L., 1921. Klima und Ausschlagwa'd. (Centralbl. Ges. Forstw., t. XLVII, p. 245—248).
- Vasilescu, C., 1924. Le vert lumière associé aux techniques habituelles de coloration des graisses et des dénégerescences amyloides (C. R. Soc. Roumaine Biol., t. 91, p. 769).

Correspondență.

București, 12 Iulie 1925.

Lilium Jankae Kerner, Acest frumos erin numit și Crin galben, cu miros tare, plăcut și deosebit de al Crinului alb, l'am găsit pe Muntele Cozia 1673 m. alt. din Jud. Argeș, în jghiabul Gardurile din fața Mănăstirei Stânișoara la 5 Iulie 1925. Această interesantă și necunoscută plantă în flora vechiului Regat, până în acest timp s'a cunoscut numai din Bosnia și din Munții Bihorului — Transilvania. Aflarea acestei specii și dincoace de Carpați îi mărește cu mult aria geografică, putând fi considerată ca o specie și nu ca o subspecie de la *L. Carniolicum*.

Farm. Colonel Gh. P. Grințescu.

Societăți științifice. — Sociétés scientifiques.

Cercul botanic din Cluj.

Ședința dela 16 Noemvrie 1925.

1. R. Keller: Wildrosen aus der Tatra. Lucrare și material prezentate de E. I. Nyárády (Va apare în Buletin). Al. Borza arată meritele colecătorului E. I. Nyárády.

2. I. Prodan: Menthe nouă și critice din România și Iugoslavia. (Apare în acest No.)

Fac observații G. Bujorean, Al. Borza.

Ședința dela 7 Decembrie 1925.

1. Tr. Săvulescu: Plante nouă pentru Basarabia. (Citită de M. Prișcu). Face observații I. Prodan. (Apare în acest No.)

2. Al. Borza: Studii etnobotanice. Plantele de leac și de ornament cultivate de țăranul român. (Apare în acest No.)

Fac observații și cer lămuriri: E. Pop, G. Bujorean, I. Prodan, Dr. Bologa.

3. Al. Borza: O Artemisie nouă pentru flora României.

Fac observații I. Grințescu și I. Prodan.

4. S. Sofonea-Drăguș: *Thielavia basicola* pe *Hyoscyamus niger*. (Apare în acest No.)

Personalia.

Mort.

Profesorul D. Ștefănescu, directorul horticulturni în Ministerul de Agricultură, a murit la Cluj în Ianuarie 1926.

Necrologie.

Le professeur D. Ștefănescu, directeur de la Horticulture dans le Ministère d'Agriculture, est mort à Cluj en Janvier 1926.